

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Podnikatelské prostředí vybraných zemí Evropské unie
Business Environment of Selected European Union Countries

Student: Bc. Zuzana Zetková
Vedoucí diplomové práce: Ing. Bc. Monika Mynarzová, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Zuzana Zetková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: **Podnikatelské prostředí vybraných zemí Evropské unie**
Business Environment of Selected European Union Countries

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické vymezení podnikatelského prostředí
3. Podnikatelské prostředí vybraných zemí Evropské unie
4. Vyhodnocení stavu podnikatelského prostředí vybraných zemí Evropské unie
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MANDYSOVÁ, Ivana. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. 173 s.

ISBN 978-807-3952-204.

SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOR. *Základy podnikání*. Praha: Grada Publishing, 2010. 427 s.

ISBN 978-80-247-3339-5.

SUDER, Gabriele. *Doing Business in Europe*. 2nd edition. Los Angeles: Sage Publications, 2011. 472 s.

ISBN 978-0-85702-085-7.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Bc. Monika Mynarzová, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně. Veškeré zdroje uvádím v seznamu použité literatury.

V Ostravě dne 25. dubna 2014

.....
.....

Bc. Zuzana Zetková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Bc. Monice Mynarzové, Ph.D. za cenné rady a podněty při vedení této diplomové práce.

OBSAH

1 ÚVOD	4
2 TEORETICKÉ VYMEZENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ	6
2.1 KRITÉRIA PRO STANOVENÍ VELIKOSTI PODNIKU	9
2.2 VÝZNAM MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ	11
2.3 VOLBA PRÁVNÍ FORMY PODNIKÁNÍ	13
2.4 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	21
2.5 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ POHLEDEM EVROPSKÉ UNIE	24
2.6 PODPORA PODNIKÁNÍ V EVROPSKÉ UNII	29
2.7 PODPORA PODNIKÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	32
2.7.1 Institucionální podpora podnikání v ČR	34
2.8 PODPORA PODNIKÁNÍ NA MALTĚ	36
2.8.1 Institucionální podpora podnikání na Maltě	37
2.9 PODPORA PODNIKÁNÍ VE SLOVINSKU	38
2.9.1 Institucionální podpora podnikání ve Slovinsku	39
3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ VYBRANÝCH ZEMÍ EVROPSKÉ UNIE	41
3.1 PEST ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY	43
3.1.1 Daňový systém České republiky	47
3.1.2 Zaměstnávání v České republice	52
3.2 PEST ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ MALTY	54
3.2.1 Daňový systém Malty	58
3.2.2 Zaměstnávání pracovníků na Maltě	61
3.3 PEST ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ SLOVINSKA	64
3.3.1 Daňový systém Slovinska	67
3.3.2 Zaměstnávání pracovníků ve Slovinsku	70
4 VYHODNOCENÍ STAVU PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ VYBRANÝCH ZEMÍ EVROPSKÉ UNIE	72
4.1 VYHODNOCENÍ PEST ANALÝZY VYBRANÝCH ZEMÍ EU	72
4.2 VYHODNOCENÍ UKAZATELŮ DOING BUSINESS VYBRANÝCH ZEMÍ EU	82
4.3 DOPORUČENÍ PRO INDIVIDUÁLNÍHO PODNIKATELE	90
4.4 NÁVRHY K ZATRAKTIVNĚNÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ	93
5 ZÁVĚR	96
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	99
SEZNAM ZKRATEK	108
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	
PŘÍLOHY	

1 ÚVOD

Kvalitní prosperující podniky jsou hnacím motorem ekonomického růstu, zaměstnanosti a technologického pokroku každé národní ekonomiky na celém světě. Důležitou podmínkou vzniku a rozvoje firem je kvalitní podnikatelské prostředí, které je ovlivňováno řadou faktorů (ekonomickými, sociálními, technologickými, ekologickými atd.). Klíčovou roli v podpoře dynamického ekosystému pro firmy hrají vlády jednotlivých zemí. Schvalují totiž legislativní rámec upravující podnikání, a to například podmínky zahájení činnosti, regulatorní požadavky příslušných odvětví, výši povinných nákladů na zaměstnance, investiční pobídky vybraných sektorů nebo pravidla zdaňování zisku.

K efektivnějšímu rozvoji podniků napomáhají různé státní či soukromé instituce, které jim nabízejí finanční, materiální či informační podporu, čímž pomáhají podnikatelům nejen v rychlejší orientaci v nepřehledném podnikatelském prostředí, ale také v růstu jejich konkurenceschopnosti na trhu. K finanční podpoře jsou využívány prostředky ze státních rozpočtů a také z fondů Evropské unie. V rámci diplomové práce je analyzováno podnikatelské prostředí České republiky, a dále potom Malty a Slovinska, což jsou země, které jsou nejbližší České republice v HDP na obyvatele vyjádřené ve standardu kupní síly¹.

Hlavním cílem této práce je vyhodnotit stav podnikatelského prostředí vybraných členských států Evropské unie a na základě analýzy vytvořit doporučení pro individuálního podnikatele, do které z těchto zemí má směřovat své podnikatelské aktivity. Dílčím cílem je navrhnout řešení, jak zvýšit atraktivitu podnikatelského prostředí.

Pro tuto práci jsou vymezeny následující hypotézy:

1. Největší příliv přímých zahraničních investic v přepočtu na obyvatele má Malta.
2. Nejjednodušší administrativní požadavky na zahájení podnikání jsou ve Slovinsku.

V průběhu vypracování diplomové práce je použito několik vědeckých metod. Kromě metody analýzy je zde použita metoda komparace a dedukce. K provedení analýz jsou využity údaje z veřejně dostupných zdrojů, a to organizačních složek a statistických úřadů vybraných zemí, Eurostatu, Světové banky a Mezinárodního měnového fondu.

Diplomová práce je rozčleněna do pěti tematických kapitol. V první kapitole je zachycen úvod do zkoumané problematiky.

¹ INTERNATIONAL MONETARY FUND. *World Economic Outlook Database, April 2014.*

Ve druhé kapitole je definováno teoretické vymezení podnikatelského prostředí a jeho podpora jak ze strany Evropské unie, tak ze strany zkoumaných zemí. Je zde objasněn význam malých a středních podniků, charakterizovány nové formy evropských obchodních společností a obchodní korporace v rámci České republiky.

Třetí kapitola obsahuje analýzu podnikatelského prostředí vybraných zemí Evropské unie. K tomu je použita PEST analýza, v rámci které jsou zkoumány politické a právní, ekonomické, sociální a technologické faktory sledovaných zemí. U každého státu je popsán jeho daňový systém se základní charakteristikou jednotlivých daní. Poslední sledovanou oblastí je zaměstnávání pracovníků.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na vyhodnocení stavu podnikatelského prostředí sledovaných zemí Evropské unie, a to na základě provedené PEST analýzy a použité zprávy Světové banky, která každoročně zkoumá stav podnikatelského prostředí v různých zemích světa. Na základě toho jsou vytvořena doporučení pro podnikatele, do kterého z vybraných států je vhodné směřovat své podnikatelské aktivity, a návrhy řešení, jak zvýšit atraktivitu podnikatelského prostředí.

2 TEORETICKÉ VYMEZENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ

Podnikání je základem rozvoje lidské kultury a civilizace, přesto nebylo dlouhou dobu předmětem společenského zájmu, hodnocení a studia. Až v 18. století Richard Cantillon představil pracovní profesi, kterou nazval „entrepreneur“ (podnikatel). Toto původní francouzské slovo vyjadřuje „schopnost nést zodpovědnost“. Cantillonův podnikatel dokázal na sebe vzít odpovědnost a udělal vše, co bylo zapotřebí k dosažení cíle.

Na přelomu 18. a 19. století byl pojem „podnikatel“ též použit francouzským ekonomem Jeanem Baptistem Sayem, který kladl důraz na schopnost podnikatele využít svůj potenciál jako odezvu na nenaplněné příležitosti. I když Cantillon a Say zdůvodnili a popsali význam podnikání, přesto se teorie podnikání vyvíjela pomalu. Nejprve v rámci jiných věd, tak aby v osmdesátých letech 20. století vznikla jako samostatná vědní disciplína. Deakins a Freel rozdělili výzkum podnikání do tří přístupů^{2,3}.

- I. **Ekonomický přístup**, který je zaměřen na studium role podnikatele v ekonomickém rozvoji. Dle díla Josefa Aloise Schumpetera je podnikatel mimořádný inovátor, který přináší změnu v produktu nebo v technologickém procesu, a tím tvoří přidanou hodnotu. Dle práce Israela Kirznela je podnikatel spekulant, který je schopen zjistit nabídku a poptávku a tuto informaci využít k dosažení zisku.
- II. **Psychologický přístup**, který hledá typické vlastnosti podnikatele. Jejich nalezení mělo identifikovat potenciálně úspěšné podnikatele, ale existence takových specifických vlastností nebyla potvrzena a tento přístup byl podroben kritice, i když přispěl k poznání vlastností podnikatele.
- III. **Sociálně-ekonomický přístup**, který je zaměřený na hledání významu sociálně-ekonomického prostředí na úspěch v podnikání.

Na základě výzkumu vykrystalizovala tři základní pojetí podnikání, a to podnikání jako proces, přístup nebo hodnotová orientace⁴. Z náhledu na podnikání jako proces vyplývá vytvoření něčeho navíc, přidané hodnoty, která může mít finanční nebo nefinanční formu. Proces podnikání má postupný charakter, a proto je třeba jej dekomponovat do dílčích kroků. Je možné použít teorii pracovních rolí a identifikovat šest pracovních rolí

² MANDYSOVÁ, *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*, s. 7.

³ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 18.

⁴ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 19.

podnikatele: 1. vlastník, 2. ekonom, 3. manažer, 4. lídr, 5. výrobce, 6. nákupce a prodejce. Každá role má zadanou funkci a podle toho lze formulovat kvalifikační nároky na její výkon. Úspěch podnikání, tj. naplňování jeho smyslu je předmětem řadou výzkumů. Podnikavý přístup má charakter kompetence, tj. způsob chování člověka. Podnikavý přístup má znaky: snaha a zájem vytvořit něco navíc, samostatné nalézání příležitostí k realizaci cíle, účinné využívání vlastní zdrojů, přebírání odpovědnosti, sklizení pozitivní výsledků. Podnikavost je významná pro ekonomický a sociální rozvoj. Podnikání jako hodnotová orientace bývá označováno názvem „podnikatelský duch“, což představuje strukturu hodnot a postojů, která má společenský a individuální rozměr. Společenský rozměr vyjadřuje, jak si společnost váží podnikavých lidí, podnikatelů a podnikání a jak se to projevuje v jejím vládnutí. Individuální rozměr poukazuje na podnikavý způsob života. Klade na člověka zvláštní nároky, jako je odpovědnost, odolnost, nesení rizika, ale zároveň se týká některé vymoženosti a výhody, jako je osobní autonomie apod. Přejít na podnikavý životní styl je náročný a vyžaduje přípravu.

Rozhodnutí, zda zůstat zaměstnancem, nebo raději začít podnikat, není jednoduché. Mnozí lidé se domnívají, že podnikatelem se člověk musí narodit. Jsou si tedy jisti, že podnikání se naučit nedá. Pravdou je, že neexistuje žádný podnikatelský gen, který člověk ve své genetické výbavě má, nebo ne. Vše závisí na vůli a zapálení člověka učit se. Pro úspěšné podnikání je důležitý postoj člověka k podnikání a jeho znalosti procesů, které v podnikání probíhají. Jiní se vrhnou do podnikání s vidinou úspěchu, s cílem, že se konečně stanou svým vlastním pánem. Tato představa je však mylná, jelikož naším pánem je zákazník a od něho můžeme dostat „padáka“. Být úspěšný v podnikání znamená uspokojit potřeby zákazníků. Statistiky poukazují, že v prvním roce podnikání ukončí svou činnost až 70 % firem a do pěti let založení až 90 % firem. Mnohé firmy buď zbankrotují, jiné změní majitele, nebo zakladatelé dobrovolně ukončí podnikatelskou činnost. Podnikání se neobejde bez rizika. Úspěch v podnikání záleží na oboru podnikání, typu podniku, způsobu financování, zkušenostech a schopnostech podnikatele a řadě dalších faktorů⁵.

Podnikatel je definován v § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Občanský zákoník (dále jako „Nový občanský zákoník“) a je to ten: „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“ Do 1. ledna 2014 bylo podnikání definováno v § 2 odst. 1 zákona

⁵ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 21.

č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník (dále jako „obchodní zákoník“) jako „soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.“ Soustavnost znamená, že činnost musí být vykonávána pravidelně a opakovaně, ne příležitostně. Samostatnost, že je-li podnikatelem fyzická osoba, tak jedná osobně, pokud právnická osoba, tak jedná prostřednictvím svého statutárního orgánu. Právní úkony činí podnikatel fyzická osoba svým vlastním jménem a příjmením, naopak právnická osoba pod svým názvem - firmou. Podnikatel nese na vlastní odpovědnost riziko za výsledky své činnosti. Činnost musí být vykonávána s úmyslem dosažení zisku.

Na podnikání je možno pohlížet i z několika základních aspektů⁶:

- **právní aspekt** - v České republice tato úprava vycházela především z obchodního zákoníku a zákona č. 40/1964 Sb. - občanského zákoníku (dále jako občanský zákoník), od 1. ledna 2014 byly oba tyto zákoníky nahrazeny zákonem č. 89/2012 Sb. - Novým občanským zákoníkem
- **ekonomický aspekt** – podnikání je chápáno jako proces, který zvyšuje původní hodnotu,
- **sociologický aspekt** – podnikání je vnímáno jako zdroj blahobytu pro všechny zúčastněné,
- **psychologický aspekt** – podnikání je chápáno jako možný prostředek k sebeuplatnění, ekonomické osamostatnění atd.

Dle nového občanského zákoníku **podnikatelem je**⁷:

- osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění (živnostenský list, koncesní listina),
- osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů (znalci, tlumočníci, daňoví poradci, advokáti, lékaři),

Dle obchodního zákoníku, 2 odst. 2 písm. d) byla podnikatelem též výslovně osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsaná do evidence podle zvláštního předpisu. Podnikatel potřebuje ke své existenci dva nezbytné předpoklady a to podnikavost a úspěch. Podnikavost je vlastnost, která vyjadřuje předpoklady člověka k podnikání. Je člověku dána, ale lze si ji i osvojit. Úspěch je katalyzátorem rozhodnutí začít podnikat nebo pokračovat v podnikání. Můžeme ho definovat jako očekávání dosažení předem naplánovaného cíle.

⁶ MANDYSOVÁ, *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*, s. 12.

⁷ § 421 Nového občanského zákoníku.

Je to také pozitivní prožitek, který vyvolává další potřebu úspěchu. Dílčím faktorem úspěšnosti je vnímání žádoucnosti a proveditelnosti podnikání v určitých sociálních podmínkách. Výrazným činitelem v podnikání je motivace. Motivy jsou důvody lidského chování, jsou dílem vědomí a nevědomí. Příčinou lidského chování jsou potřeby, které vyvolávají motivy. Základem úspěchu je dosáhnout předem stanoveného cíle. Lidé jsou motivováni k úspěchu v podnikání různými důvody, například tlakem, kdy člověk musí řešit svoji situaci a podnikání v tomto smyslu může hrát významnou roli, nebo také příležitostmi, resp. jejich využitím, jelikož jsou významným prostředkem k uspokojení potřeb. Podnikatelé staví své úspěchy zvláště na těchto dvou zmíněných důvodech. Dle obchodního zákoníku byl podnik definován jako soubor hmotných i osobních a nehmotných složek podnikání. Podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit. Nový občanský zákoník opouští termín „podnik“ a nahrazuje jej „obchodním závodem“, který vymezuje v § 502 jako: „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.“

2.1 Kritéria pro stanovení velikosti podniku

Pro definici pojmu malý, střední a velký podnik lze uvést pojetí dle doporučení Evropské komise⁸ nebo podle statistického úřadu Evropské unie.⁹ Každé pojetí má svůj význam a zařazení podniku do kategorie malý, střední nebo velký má pro podnik praktické důsledky, které jsou spojené s větším nebo menším rozsahem administrativních povinností například čerpání podpor v podnikání.

Členění podniků **podle doporučení Evropské komise** 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků se podniky člení¹⁰:

- mikropodniky – zaměstnávají méně než 10 zaměstnanců, jejichž roční obrát je do 2 mil. EUR a aktiva taktéž do 2 mil. EUR,
- malé podniky – zaměstnávají méně než 50 zaměstnanců, jejichž roční obrát je do 10 mil. EUR a aktiva taktéž do 10 mil. EUR,

⁸Evropská komise (EK) je jedním z hlavních orgánů Evropské unie se sídlem v Bruselu. Komise zastupuje a hájí zájmy Unie jako celku. Dohlíží na řádné provádění politik EU.

⁹ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 36.

¹⁰ Tamtéž.

- střední podniky – zaměstnávají do 250 zaměstnanců, jejichž roční obrat nepřesahuje 50 mil. EUR a aktiva jsou do 43 mil. EUR.

Do kategorie velkých podniků jsou řazeny podniky, které mají více než 250 zaměstnanců, roční obrat je vyšší než 50 mil. EUR a aktiva jsou vyšší než 43 mil. EUR. Zmíněné členění je důležité z hlediska poskytování podpory malým a středním podnikům. Zákon č. 47/2002 Sb. o podpoře malého a středního podnikání v aktuálním znění vychází z doporučení Evropské komise. Malé a střední podniky, které se ucházejí o podporu podnikání, musí plnit čtyři kritéria, kterými jsou počet zaměstnanců, roční obrat hodnota aktiv a nezávislost¹¹. Při stanovení obratu se vychází z částky získané za prodej výrobků nebo poskytnutých služeb po odečtení všech prodejních slev, daně z přidané hodnoty a daní vztahujících se k obratu za poslední účetně uzavřené období. Hodnota aktiv (uvedená na levé straně rozvahy) vypovídá o hodnotě majetku a zjišťuje se za poslední uzavřené účetní období. Nezávislost znamená, že podnik nemůže být považován za malý nebo střední, jelikož je 25 % i více procent kapitálu, nebo hlasovacích práv přímo či nepřímo řízeno subjektem, který nesplňuje definici malého či středního podniku.

V roce 1997 došlo k výrazné změně, jelikož se česká statistika harmonizovala s kvantitativní typologií **podnikání Eurostatu** (statistický úřad Evropské unie) a podniky rozdělila do tří základních skupin podle počtu zaměstnanců¹²:

- malé podniky – do 20 zaměstnanců,
- střední podniky – do 100 zaměstnanců,
- velké – 100 a více zaměstnanců.

Podnikatelé a podniky s méně než 20 zaměstnanci nemají statistickou povinnost a šetření v této skupině podnikatelských subjektů se provádí výběrovým způsobem.

Pro správné zařazení jednotlivého podniku ve smyslu stanovení klasifikačních kritérií, tj. stanovení počtu zaměstnanců, výše obratu a výše hodnoty aktiv, je důležité zohlednit, zda je podnik, či podnikatel definován jako samostatný, partnerský nebo spojený podnikatel.

- **samostatný** podnikatel je takový, který není klasifikován jako partnerský, anebo spojený podnikatel,
- **partnerský** podnikatel není klasifikován jako spojený podnikatel, ale který vlastní výlučně nebo společně 25 až 50 % základního či vlastního kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podnikatele,

¹¹ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 37.

¹² Tamtéž.

- **spojení podnikatelé mají mezi sebou některý z těchto vztahů:**
 - a) podnikatel má většinu hlasovacích práv akcionářů, členů nebo společníků jiného podnikatele,
 - b) podnikatel má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů, řídicího, správního nebo dozorčího orgánu jiného podnikatele,
 - c) podnikatel má právo uplatňovat dominantní moc nad jiným podnikatelem podle smlouvy uzavřené s tímto podnikatelem nebo podle ustanovení v jeho společenské smlouvě nebo ve stanovách dotyčného podnikatele,
 - d) podnikatel, který je akcionářem, společníkem nebo členem jiného podnikatele, ovládá sám, nebo podle písemné dohody s ostatními akcionáři, společníky nebo členy uvedeného podnikatele většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů v příslušném podnikateli¹³.

2.2 Význam malých a středních podniků

Malé a střední podniky zaměstnávají desítky milionů občanů Evropské unie¹⁴ (dále jen EU). Mezi malé a střední podniky spadá až 99 % evropských firem, které vytvářejí přibližně 70 % všech pracovních míst a 60 % HDP Evropské unie. Malé a střední podniky mají zásadní význam pro růst konkurenceschopnosti EU. Tvoří páteř evropské ekonomiky a zároveň jsou nositeli hodnot, jako je podnikavost, inovativnost, ale také odpovědnost. Malé a střední podniky jsou největším evropským zaměstnavatelem. Jejich prosperita má zásadní význam pro evropské hospodářství.

V červnu 2008 Evropská komise přijala Evropský akt pro malé podniky (Small Business Act for Europe – SBA). Cílem tohoto aktu pro malé a střední podniky je zlepšit přístup k podnikání a systematicky podporovat konkurenceschopnost a růst malých a středních podniků. Tento akt se zaměřuje na zlepšování přístupu podniků k financím, uplatňování lepší regulace a snižování administrativní zátěže podnikání, zároveň prohlubování vnitřního trhu, výhodnější přístup na trhy třetích zemí a podporu podnikání, podnikatelského vzdělávání a inovací. Na tomto poli Česká republika přijala zákon

¹³ AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *Aplikační výklad pro vymezení pojmů drobný, malý a střední podnikatel a postupů pro zařazování podnikatelů do jednotlivých kategorií*, s. 3.

¹⁴ Evropská unie je hospodářské a politické společenství 28 evropských zemí. EU vznikla v roce 1993 na základě Smlouvy o Evropské unii tzv. Maastrichtské smlouvě, která navazovala na evropský integrační proces od padesátých let.

č. 47/2002 Sb. o podpoře malého a středního podnikání ze dne 11. ledna 2002. Tento zákon byl harmonizován s předpisy Evropské unie¹⁵.

Sektor malých a středních podniků často pohlcuje pracovní síly uvolněné velkými podniky, které přesouvají svá pracovní místa do zemí s nižšími náklady práce. Malé a střední podniky jsou na jedné straně neustále vytlačovány z trhu monopoly a na straně druhé si stále nacházejí nová místa na trhu, ve kterých se rozvíjejí. Hledají co nejvýhodnější uplatnění na lokálním trhu. Malé a střední firmy jsou nositeli mnoha drobných inovací, adaptací na variabilní potřeby spotřebitele. Řada malých a středních podniků úzce spolupracuje s velkými podniky jako jejich subdodavatelé, například automobilky běžně nakupují od svých dodavatelů řadu komponentů a mezi těmito dodavateli, stejně jako mezi dodavateli služeb jsou malí a střední dodavatelé. Malé a střední podniky reprezentují místní kapitál. Řada malých provozoven dotváří urbanizaci měst a vesnic, oživují prostor, udržují či obnovují historickou architekturu. Efekty z podnikání zůstávají v dané oblasti, popř. státě. Nejčastější cesta, jak ekonomicky oživit region, vede přes podporu rozvoje malých a středních podniků v dané lokalitě. Podnikatel poskytuje danému regionu zaměstnanost, ekonomické přínosy, a může se stát sponzorem různých sportovních či charitativních organizací¹⁶. Tito podnikatelé jsou ve vztahu k danému prostředí méně anonymní. Okolí je zná a jejich kroky jsou tak pod veřejnou kontrolou. Lidé v těchto firmách se učí zodpovědnosti a zároveň přežít, jelikož jakýkoli omyl pro ně může znamenat pád a vlastní ztrátu. Mezi hlavní výhody malých a středních podniků patří schopnost rychle se adaptovat na požadavky a výkyvy trhu, nebo jejich jednoduchá organizační struktura, osobitý vztah k zákazníkovi, méně náročná administrativa, menší náročnost provozních činností apod. Naopak mezi omezení malých a středních podniků lze zařadit negativní společenské vnímání podnikatelů, kdy podnikatelé z této situace obviňují zvláště média, která podle nich kladou malý důraz na příklady úspěšného podnikání. Další omezení může být v obtížnějším přístupu ke kapitálu, jelikož pro malé a střední podniky je daleko obtížnější dostat se k úvěrům, které potřebují k financování svých dlouhodobých strategických investičních záměrů, než pro podniky velké¹⁷. Bohužel dochází i k zániku malých a středních podniků, když k hlavním důvodům patří podkapitalizace¹⁸, špatný peněžní tok, nedostatečné plánování, chybějící konkurenční výhoda, nedostatečný marketing, nekontrolovaný růst atd. Uvedená klasifikace podniků

¹⁵ MANDYSOVÁ, *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*, s. 17.

¹⁶ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 38.

¹⁷ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 39.

¹⁸ Podceňování množství kapitálu, které je nutné nejen pro chod podniku, ale i pro zajištění dobré pozice na trhu a vytvoření podmínek pro rozvoj podniku.

a podnikatelů je důležitá i z hlediska možnosti získání podpory v rámci programů určených na podporu a rozvoj malých a středních podniků.

2.3 Volba právní formy podnikání

Svobodná volba právní formy podniku je jedním z podstatných znaků svobody podnikání. Právní řád ve státech s tržní ekonomikou nabízí podnikatelům řadu právních forem podnikání¹⁹. Při výběru konkrétní právní formy podnikání vlastníci nebo zakladatelé nejčastěji vycházejí z následujících kritérií²⁰:

- 1) **Způsob a rozsah ručení** – na rozsahu a způsobu ručení závisí riziko podnikatele, jenž se stává zakladatelem a společníkem podniku. Kromě neomezeného ručení, kde podnikatel ručí za závazky obchodní korporace celým svým majetkem (tedy i osobním) existuje ještě varianta omezeného ručení, kde podnikatelé ručí pouze do výšky nesplaceného majetkového vkladu. Za závazky podniku tak neručí osobním majetkem, ale pouze majetkovým vkladem v obchodní korporaci.
- 2) **Oprávnění k řízení** – zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích (dále jako „zákon o obchodních korporacích“) říká, které orgány podnik musí mít a jaké jsou jejich kompetence kromě určených případů, kdy je ponechána tato otázka na uvážení majitelů, společníků, kteří mohou toto zmocnění zapsat například do společenské smlouvy.
- 3) **Počet zakladatelů** – toto kritérium je v různých zemích upraveno odlišně. V České republice u akciové společnosti i u společnosti s ručením omezeným je možné, aby je založila jedna osoba za splnění určitých podmínek.
- 4) **Nároky na počáteční kapitál** – u osobních společností a živnostníků není ze zákona určen počáteční kapitál. Naopak ze zákona je počáteční kapitál definován pouze pro kapitálové společnosti, a to u společnosti s ručením omezeným a také pro akciové společnosti.
- 5) **Administrativní náročnost a rozsah výdajů spojených se založením a provozováním obchodního závodu** – nejnáročnější je založení akciové společnosti, kde zahájením činnosti je nutné vyhotovit zakladatelskou listinu a stanovy. Také musí proběhnout ustavující valná hromada akcionářů, z níž je pořízen notářsky ověřený zápis, který potvrzuje vznik společnosti. U obchodních korporací vznikají výdaje

¹⁹ NOVOTNÝ, *Nauka o podniku*, s. 48.

²⁰ SYNEK A KOL., *Manažerská ekonomika*, s. 26.

spojené s povolením živnosti, se zpracováním společenské smlouvy a jejím notářským ověřením, se zápisem v obchodním rejstříku a se zpracováním a zveřejněním auditu. U podnikatelů-živnostníků vzniká výdaj ve vydání živnostenského oprávnění. Další zátěž pak představuje vedení účetní evidence, kde je povinností jednotlivých podnikatelských jednotek se řídit zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Drobní podnikatelé vedou evidenci pouze pro daňové účely a tyto povinnosti se řídí zákonem č. 586/1992 Sb. o dani z příjmu.

- 6) **Účast na zisku** – míra rizika podnikatele je úměrná jeho účasti na zisku či ztrátě. U osobních společností pokud společníci neuzavřeli dohodu o rozdělování zisku, nebo se nedohodli již při formulaci společenské smlouvy, se zisk dělí rovným dílem mezi všechny společníky. Výjimku tvoří případy, kdy dělení plyne ze zákona. Podobná úprava platí i pro kapitálovou společnost a společnost s ručením omezeným. U akciových společností podíl na zisku u akcionáře závisí na rozhodnutí valné hromady.
- 7) **Finanční možnosti** – jedná se o získání dodatečných vlastních či cizích zdrojů pro financování růstových příležitostí. Naskytují se různé úvěrové možnosti, vklady do základního kapitálu korporace nebo mimo základní kapitál, emise dluhopisů, koupě jiného podniku, kapitálové ovládnutí jiného obchodního závodu, sloučení obchodních závodů či vytváření tichých společenství²¹.
- 8) **Daňové zatížení** – je důležité hledisko při volbě právní formy podnikání. V současné době odvádí podnikatelé přímé daně (daně z příjmů fyzických a právnických osob, daně z nemovitostí, daň z nabytí nemovitých věcí), nepřímé daně (daně z přidané hodnoty, daň spotřební, daň silniční).
- 9) **Zveřejňovací povinnost** – je upravena v zákoně o obchodních korporacích, a v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů Zveřejňovací povinnost je povinnost společnosti publikovat auditovanou účetní závěrku do 30 dnů po konání valné hromady, která závěrku projednala²².

Před realizací podnikatelských plánů se začínající podnikatel musí rozhodnout pro nevhodnější typ právní formy podnikání. Aktuální právní úprava umožňuje podnikat jako fyzická osoba (živnost) nebo podnikat prostřednictvím obchodní korporace.

²¹ Podnik přijímá písemnou formou vklad od tichého společníka. Společnost na sebe smlouvou přijímá závazek vyplácet tichému společníkovi podíl na hospodářském výsledku po odečtení povinného přídele do rezervního fondu. Tichý společník nemá přímo možnost zasahovat do řízení, ale má právo nahlížet do účetní závěrky.

²² SYNEK A KOL., *Manažerská ekonomika*, s. 32.

Podnikání fyzických osob

Podnik fyzické osoby je vlastněn jednou osobou. Podnikání v menším rozsahu má dvě hlavní výhody, kdy k jeho založení stačí i malý kapitál a jeho regulace ze strany státu je minimální. Mezi nevýhody patří obtížný přístup ke kapitálu, neomezené ručení za dluhy společnosti a omezená životnost firmy, která je dána délkou života majitele. Podniky jednotlivce mají často formu živnosti. Dle zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (dále jako “živnostenský zákon“) je živnost pravidelná výdělečná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem na vlastní odpovědnost a vlastní riziko za účelem dosažení zisku. Živnost může na území České republiky provozovat fyzická i právnická osoba, plní-li zákonem stanovené podmínky. Mezi subjekty oprávněné k provozování živnosti patří i fyzické osoby se statutem uprchlíka, zahraniční fyzická osoba, která má trvalé bydliště na území našeho státu a právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky. Aby se jednotlivec mohl stát živnostníkem, musí splňovat obecné podmínky, mezi které patří dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost. Zvláštní podmínkou provozování živnosti je odborná či jiná způsobilost pokud ji zákon požaduje. Vybrané živnosti, jejich seznam je uveden v přílohách živnostenského zákona, musí vykonávat osoby odborně způsobilé tak, aby nedošlo k ohrožení zdraví nebo ochrany majetku. Živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz nebo konkurz byl již ukončen, po dobu tří let po ukončení konkurzu v případě, že majetek úpadce nepostačoval k úhradě nákladů konkurzu. Dále živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, vůči níž byl návrh prohlášení konkurzu zamítnut pro nedostatek majetku. U fyzických a právnických osob, u kterých byl prohlášen konkurs na majetek, a konkurzní řízení nebylo ukončeno, může konat úkony spojené se živností jen s písemným souhlasem správce konkurzní podstaty. Živnost nelze provozovat v případě, že fyzické osobě byl soudem či správním orgánem uložen zákaz provozování živnosti a zákaz nadále trvá.

Živnostenský zákon dělí živnosti z hlediska předmětu podnikání a z pohledu odborné způsobilosti. Podle požadavků na odbornou způsobilost se živnosti dělí na²³:

- **živnosti ohlašovací** vznikají a jsou provozovány na základě ohlášení. Tyto živnosti jsou osvědčeny výpisem ze živnostenského rejstříku a dále se dělí:
 - **řemeslné živnosti** – zde se odborná způsobilost pro řemeslné živnosti prokazuje výučním listem, maturitou v oboru či diplomem v oboru a praxí v oboru;

²³SYNEK A KOL., *Manažerská ekonomika*, s. 37.

příkladem jsou řeznictví, zámečnictví, klempířství, hodinářství, zednictví, hostinská činnost, oprava silničních vozidel aj.,

- **vázané živnosti** – pro jejich získání je podmínkou prokázání odborné způsobilosti a praxe; příkladem jsou geologické práce, výroba a zpracování paliv, zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků aj.,
- **volné živnosti** – nevyžaduje se prokazování odborné ani jiné způsobilosti; příkladem může být zprostředkování obchodu a služeb, ubytovací služby nebo fotografické služby aj.,
- **živnosti koncesované** vznikají na základě správního rozhodnutí a jsou osvědčeny výpisem ze živnostenského rejstříku; mimo splnění odborné způsobilosti je podmínkou získání této živnosti (koncese) i pozitivní vyjádření příslušného orgánu státní správy (např.: vývoj, výroby zbraní podléhající registraci, vývoj a výroba střeliva a další).

Aby fyzická či právnická osoba získala živnostenský list, musí ohlásit živnost u příslušného živnostenského úřadu. Živnostenský úřad vede rejstřík, ve kterém se evidují veškeré druhy živností, které spadají do jeho působnosti. Živnostenský rejstřík je veřejným seznamem, do kterého má právo ve vymezených částech nahlížet každý a pořizovat si z něj opisy či výpisy. K ukončení živnostenského oprávnění dochází smrtí podnikatele, zánikem právnické osoby, uplynutím doby, na kterou byl živnostenský list či koncesní listina vydány, vymazáním zahraniční osoby z obchodního rejstříku nebo rozhodnutím živnostenského úřadu o ukončení živnostenského oprávnění.

Obchodní korporace

Začít podnikat jako obchodní korporace, je administrativně náročné. Veškeré typy obchodních korporací musí být zapsány v obchodním rejstříku. Zákon o obchodních korporacích definuje²⁴:

- **osobní společnosti** – veřejná obchodní společnost a komanditní společnost,
- **kapitálové společnosti** – společnost s ručením omezeným a akciová společnost,
- **družstva** – bytové a sociální družstvo,
- **evropské obchodní společnosti** – evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská družstevní společnost.

²⁴ ČÁP, Z., P. JAHELKA, L. JOSKOVÁ, J. HEJDA a V. VANĚČKOVÁ. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*, s. 11.

U osobních společností se předpokládá osobní účast podnikatele na řízení společnosti a zpravidla neomezeném ručení společníků za závazky společnosti. Naproti tomu u kapitálových společností mají zakladatelé pouze povinnost vnést vklad a jejich ručení za závazky společnosti je omezené či žádné. Podnikání formou družstva je u nás málo časté. Se vstupem České republiky do Evropské unie se obchodní společnosti upravené v českém právním řádu rozšířily o úpravu evropských obchodních společností. V následujících odstavcích jsou stručně charakterizovány jednotlivé formy obchodní korporací.

Veřejná obchodní společnost z historického hlediska patří k nejstarším formám obchodních společností²⁵. V. o. s. je sdružením minimálně dvou osob, které má formu právnické osoby, a bylo založeno za účelem podnikání. Společníci ručí za závazky celým svým majetkem společně a nerozdílně. V. o. s. lze založit pouze uzavřením společenské smlouvy. Cílem společenské smlouvy je upravit právní a organizační poměry společnosti tak, aby smlouva napomáhala stabilitě založené společnosti, předcházela konfliktům uvnitř společnosti a současně obsahovala pravidla pro případné řešení konfliktů. Na provozu v. o. s. se podílejí všichni společníci vlastní prací, a tomu odpovídá pojatý zákaz konkurence, který dopadá na každého společníka. Společníci v. o. s. se na zisku či ztrátě podílejí rovným dílem. Ovšem zákon připouští, aby smlouva stanovila podíl společníků na zisku či ztrátě jiným způsobem. Pro veřejnou obchodní společnost vzniká celá množina statutárních orgánů – v zásadě je každý ze společníků statutárním orgánem.

Komanditní společnost je právnickou osobou složenou nejméně ze dvou osob (fyzických či právnických) – komanditisty a komplementáře. Vazby mezi nimi definuje společenská smlouva, která musí mít písemnou formu, a mj. obsahuje určení zainteresovaných osob a výši vkladu každého komanditisty, kdy jeho minimální hodnota není stanovena. Za závazky ručí komplementáři celým svým majetkem a komanditisté do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku. Dosažený zisk i ztráta se dělí na polovinu, z níž jedna připadá komplementářům a druhá společnosti. Část zisku, kterou obdrželi komplementáři, se mezi ně dělí rovným dílem. Zisk, který připadl komanditistům, se dělí mezi ně poměrně, podle výše splacených vkladů.

Společnost s ručením omezeným se zakládá společenskou smlouvou (více společníků) nebo zakladatelskou listinou (jediný společník) a vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Za dluhy společnosti ručí společníci společně a nerozdílně do výše v jaké nesplnili vkladové povinnosti. Minimální výše vkladu každého společníka je 1 Kč,

²⁵ ČÁP, Z., P. JAHIELKA, L. JOSKOVÁ, J. HEJDA a V. VANĚČKOVÁ. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*, s. 106 - 616.

společenskou smlouvou lze stanovit vyšší vklad společníka a tím i vyšší základní kapitál. Vklady mohou být peněžité či nepeněžité. Nepeněžité vklady ocení znalec. Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným se určuje dle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu. Společníci se podílejí běžně na zisku v poměru svých podílů. Podíly na zisku schvaluje valná hromada společnosti, avšak o konečné výplatě rozhoduje jednatel společnosti.

Akciová společnost je obchodní korporací, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Specifickými rysy akciové společnosti jsou nemožnost ručení akcionářů za závazky společnosti, téměř neomezená převoditelnost akcií a zajištění chodu společnosti profesionálním managementem. Akciová společnost se zakládá společenskou smlouvou ve formě notářského zápisu. Může být založena jediným zakladatelem, a to právnickou či fyzickou osobou. K založení se vyžaduje pouze přijetí stanov. Návrh na zápis do obchodního rejstříku podávají všichni členové představenstva a musí být podán do 6 měsíců od založení, pokud stanovy neurčí jiný termín. Před podáním návrhu musí být splaceno v souhrnu alespoň 30 % hodnoty upsaných akcií a celý nepeněžitý vklad. Mezi základní práva akcionáře zejména patří právo podílet se na řízení akciové společnosti, právo účastnit se valné hromady, hlasovat na ní a uplatňovat návrhy a protinávrhy, právo na vysvětlení, právo na podíl na zisku akciové společnosti, právo vymoci si za zákonem stanovených podmínek svolání řádné nebo mimořádné valné hromady. Základní povinností akcionáře je splatit emisní kurs akcie ve lhůtě určené ve stanovách, nejpozději do jednoho roku od vzniku společnosti nebo rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu.

Zákon o obchodních korporacích definuje **družstvo** jako společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání. K založení družstva stačí dohoda tří osob (není rozhodující, zda právnických či fyzických). Zakladatelem je osoba, která podala do zakládaného družstva přihlášku nejpozději do zahájení ustavující schůze, která byla schválena a splnila podmínky členství. Každý člen se podílí na základním kapitálu družstva vkladem, jehož výši určí stanovy a je stejný pro všechny členy. Stanovy mohou stanovit, že ke vzniku členství stačí pouze splnění vkladové povinnosti k vstupnímu vkladu, jehož výši určí také stanovy. Vstupní vklad je součástí základního vkladu. Zákon o obchodních korporacích zmiňuje bytové družstvo, které může být založeno jen za účelem zajišťování bytových potřeb svých členů. Bytové družstvo může spravovat domy s byty a nebytovými prostory ve vlastnictví jiných osob. Dalším druhem družstva je sociální družstvo. Jedná se o družstvo, které soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem

pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů dle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje.

Myšlenka nových forem evropských obchodních společností stojí na snaze usnadnit nadnárodní podnikání v Evropské unii, překonat odlišnosti právních řádů upravující podnikání v jednotlivých státech unie. Evropské obchodní společnosti si mohou volit jeden z typů evropské společnosti, a to buď dualistickou či monistickou. Typ struktury musí být upraven ve stanovách dané společnosti. Společnost s monistickým systémem má krom valné hromady pouze správní orgán, jejich statutárním orgánem je předseda správní rady, který současně stojí v čele celé společnosti jako generální ředitel. Společnosti, které si vybraly dualistický model, mají místo správní rady dozorčí radu a řídící orgán²⁶.

Evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS) je upraveno Nařízením Rady č. 2137/85/EHS o vytvoření evropského hospodářského zájmového družstva. Na toto nařízení navázala česká právní úprava v podobě zákona č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení. EHZS je sdružení obchodních společností, ale i jiných fyzických či právnických osob, které mají sídlo v různých členských státech. Členové sdružení nemusí poskytovat vklady a vytvářet tak základní kapitál. Ovšem ručí společně a nerozdílně za závazky sdružení. Cílem EHZS není vytvářet vlastní zisk, ale podstatou je zjednodušení podnikatelské činnosti jeho členů. Sdružení musí mít alespoň dva orgány: členy, kteří vystupují kolektivně a jednoho nebo více jednatelů, kteří zastupují sdružení vůči třetím osobám. Právní úprava EHZS má na jednu stranu unifikační roli v právním řádu a na druhou stranu, respektuje i právní rámec jednotlivých členských států. EHZS se sídlem v ČR patří mezi obchodní společnosti a jsou právnickými osobami založenými za účelem podnikání, nestanoví-li právo Evropského společenství jinak.

Evropská akciová společnost také uváděná jako Evropská společnost (Societa Europaea, zkratka SE) je kapitálovou společností, která je upravena nařízením Rady č. ES/2157/2001 o statutu evropské společnosti a Směrnicí Rady 2001/86/ES. Na evropské právo navazuje český právní řád zákonem č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti. Evropská akciová společnost je nadnárodní právní forma akciové společnosti vytvořená unijním právem, jejíž základní kapitál je minimálně 120 tis. EUR. Společnost odpovídá za závazky celým svým majetkem. Vlastníci ES pak ručí za závazky pouze do výše upsaného základního

²⁶ SYNEK A KOL., *Manažerská ekonomika* s. 34.

kapitálu. Evropské akciové společnosti mají vymezený způsob vzniku. Nelze je zakládat na tzv. zelené louce, tzn., že by šlo o úplně nové společnosti, ale musí vzniknout nějakou formou přeměny z již existujících společností. Způsoby založení evropských společností²⁷:

- **Fúze** - a to sloučením nebo splynutím alespoň dvou akciových společností, které mají své sídlo ve Společenství a podléhají právu různých členských států.
- **Holding** – akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným mohou usilovat o založení holdingové SE za předpokladu, že přinejmenším dvě z nich se řídí právem různých členských států nebo mají alespoň dva roky dceřinou společnost řídicí se právem jiného členského státu, či pobočku nacházející se v jiném členském státě. Podstata je v tom, že akcionáři vloží své podíly (akcie představující více než 50 % stálých hlasovacích práv) do základního kapitálu SE, a stanou se tak jejími akcionáři. Zúčastněné společnosti nezanikají, původní společnosti je ovládají prostřednictvím nově vzniklé holdingové SE.
- **Dceřiná společnost** – společnosti a právnické osoby, založené podle práva členského státu, které mají sídlo ve Společenství, mohou založit dceřinou společnost SE upsáním jejich akcií, jestliže přinejmenším dvě z nich se řídí právem různých členských států nebo mají alespoň dva roky dceřinou společnost řídicí se právem jiného členského státu nebo pobočku, která je v jiném členském státě. Jedná se o nejdostupnější formu z pohledu zakladatelů.
- **Přeměna** – pouze akciová společnost, která je založená podle práva členského státu a která má sídlo ve Společenství, může být přeměněna na SE, pokud má alespoň dva roky dceřinou společnost řídicí se právem jiného státu. Nedochozí k zániku a. s. a vzniku nového subjektu, ale pouze ke změně vnitřních poměrů měnící se společnosti.

Evropská družstevní společnost (European Cooperative Society, zkratka SCE) je formou obchodní společnosti, která je upravena nařízením Rady č. ES 1435/2003 o statutu SCE. Česká republika na toto nařízení navázala v podobě zákona č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti. Předpokladem pro založení SCE je existence nadnárodního prvku, daná požadavkem, že zakladatelé musí mít své bydliště v různých členských státech nebo se řídit právem alespoň dvou členských států. Tedy SCE může být založena alespoň pěti fyzickými nebo právnickými osobami, které mají bydliště v nejméně dvou členských státech, byly založeny podle práva jednoho členského státu EU a řídí se právem alespoň dvou členských států EU. Dále může být založena fúzí družstev založených dle práva členského

²⁷Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE).

státu EU, která mají sídlo i správní ústředí v tomto státě, řídí-li se alespoň dvě tato družstva právem různých členských států. Současně lze založit SCE přeměnou družstva založeného dle práva členského státu EU, které má sídlo i správní ústředí ve Společenství, pokud má toto družstvo po dobu alespoň dvou let provozovnu nebo dceřinou společnost řídící se právem jiného státu EU. Základní kapitál musí činit nejméně 30 tis. EUR. SCE je povinna se zapsat do obchodního rejstříku, pokud má sídlo na území ČR. Základním cílem SCE je dle nařízení Rady „uspokojování potřeb jejích členů nebo rozvoj hospodářských a sociálních činností, zvláště uzavírání smluv se členy na dodávky zboží nebo poskytování služeb či na provedení prací takového druhu, který SCE provádí nebo obstarává. Účelem SCE může rovněž být uspokojování potřeb jejích členů výše uvedeným způsobem prostřednictvím podpory jejich účasti na hospodářských činnostech v jedné či více SCE nebo vnitrostátních družstvech. SCE může svou činnost provádět prostřednictvím dceřiné společnosti²⁸.

2.4 Podnikatelské prostředí

Vývoj podnikání je přímo ovlivňován kvalitou podnikatelského prostředí. Podnikatelské prostředí ovlivňuje velká škála podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů. Na vytváření podnikatelského prostředí se podílejí zejména státní orgány reprezentované zákonodárnými sbory a ministerstvy a jim na roveň postavenými orgány státní správy, soudy a orgány veřejné samosprávy, státem zřízené nebo státem podporované instituce a agentury včetně dalších soukromých subjektů působících v této oblasti²⁹. V podstatě žádný podnik není izolovaný, jelikož působí v tržním prostředí. Toto prostředí jej obklopuje a do značné míry ovlivňuje nebo v různých směrech také omezuje. To je jeden z důvodů, proč by měl každý podnik své okolí analyzovat. Taktéž je nezbytné provádět analýzu pravidelně v určitých časových intervalech, jelikož okolí se v průběhu času mnohdy mění, a to i neočekávané a náhle. Rozlišuje se mezi vnějším a vnitřním okolím. Vnější okolí je v podstatě vše, co je za pomyslnými hranicemi podniku, a lze říci, že se tyto faktory dotýkají všech podniků obecně. Vnitřní prostředí představuje všechny prvky, ze kterých se podnik skládá, resp. se jedná o ty prvky, které se bezprostředně týkají konkrétního podniku. Lze říci, že vnější okolí působí na podnik velmi intenzivně, avšak samotný podnik toto vnější okolí může

²⁸ SYNEK A KOL., *Manažerská ekonomika* s. 35.

²⁹ KLÍMOVÁ, *Rozvoj malého a středního podnikání*, s. 23.

ovlivnit jen velmi obtížně. Naopak vnitřní okolí lze ovlivnit velmi snadno. Mezi prvky vnějšího okolí podniku (makrookolí) patří³⁰:

- **Geografické** – přispívá k vhodné volbě umístění podniku v souvislosti např. s dostupností nerostného bohatství, infrastrukturou apod. za účelem možnosti realizace vhodných logistických aktivit.
- **Sociální** – lidská společnost jako celek je tvořena jednotlivci. Jednotlivci mohou vytvářet různé skupiny. Firma podnikající v určité oblasti může se snažit uspokojovat potřeby těchto jednotlivců či skupin, které mají společné zájmy.
- **Demografické** – je sledované zvláště v oblasti marketingové praxe. Jde především o identifikaci současných i potenciálních zákazníků. Sleduje se počet obyvatel daných lokalit, jejich věkové složení, vzdělanostní struktura, hustota osídlení, postoje a chování obyvatelstva apod.
- **Politické a právní** – podílí se významným způsobem na rozhodování podniku. Jedná se zvláště o právní normy upravující podnikání, a to jak ve formě zákonů, tak obecně závazných vyhlášek. Významnou úlohu hrají i např. obecní úřady, které vydávají závazné městské vyhlášky.
- **Ekonomické** – důležité jsou např. ceny a dostupnost výrobních faktorů, daňová zátěž firem, která ovlivňuje chování jak samotných firem, ale i chování spotřebitelů, hospodářský růst, měnový a devizový vývoj.
- **Ekologické** – v nynější době je poměrně značná pozornost věnována zejména ekologii. Tu podniky musí respektovat, a to buď na základě vlastního rozhodnutí, nebo proto, že tak nařizují právní normy nebo pod vlivem určitých občanských sdružení. Tato problematika přináší pro podnikatelskou oblast řadu omezení, ale také příležitosti z hlediska např. výroby ekologicky šetrných výrobků, recyklaci apod.
- **Etické** – etické cítění podmiňuje kultura i historie. Ideální by bylo, kdyby právní prostředí bylo v souladu s etickým cítěním, ale mnohdy v sobě právní prostředí nese určité mezery a nedokonalosti, kterých lze zneužít.
- **Technologické** – jsou zdrojem pokroku, který podniku umožňuje snazší dosahování vytyčených cílů, či dokonce může umožnit také dosahování lepších, vyšších cílů, vyšších hospodářských výsledků a uspokojování zákaznických potřeb.

³⁰ JEŽEK, *Význam podnikatelského prostředí a jeho stručná charakteristika v podmínkách ČR*, s. 7.

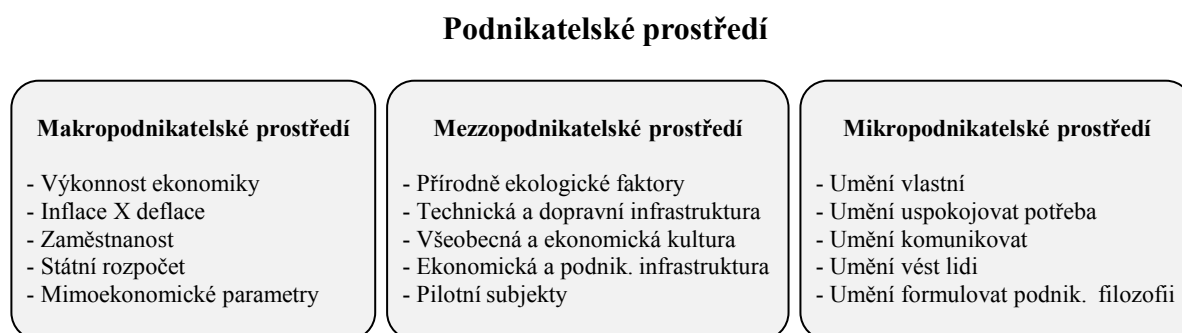
- **Kulturně historické** – jsou výsledkem vývoje a v čase se mění. Celková kulturní vzdělanostní struktura obyvatelstva by měla být na dostatečné úrovni, která je nutná pro další ekonomický rozvoj, technologický pokrok.

Mezi prvky vnitřního okolí podniku (mikrookolí) se řadí³¹:

- **Podnik** – pozornost je věnována finančnímu zdraví podniku, dále personální oblasti např. vztahy mezi pracovníky, jejich ztotožnění s posláním a firemními hodnotami podniku, pružnost organizační struktury apod.
- **Zákazníci** – jsou důležitým faktorem, který ovlivňuje mikroprostředí i chování podniku. Zákazníci se vyznačují různorodostí, i když mají některé společné rysy, kterých se dále využívá při jejich identifikaci a segmentaci.
- **Konkurence** – další významný faktor, ke kterému je nutné přihlédnout a podrobněji zkoumat. Sleduje se vliv konkurentů, ale také možný vstup nových konkurenčních podniků na trh. Konkurence je možná v různých oblastech, nejen v oblasti sortimentu, ale také v oblastech, cen, forem podnikání, značek, celého odvětví apod.
- **Dodavatelé** – představují subjekty, kteří zajišťují pro firmu potřebné zdroje. Pokud má dodavatel silnou pozici, není to pro podnik vždy příliš výhodné.
- **Distribuce** – napomáhá podniku k plnění jeho aktivit jako např. distribuce, propagace a podpora prodeje či peněžní transakce.

Pro každý podnik je prostředí trochu odlišné. I v literatuře se pojetí problematiky okolí do jisté míry liší. V úvahu spadá i příklad členění podnikatelského prostředí, který zobrazuje následující obrázek č. 2.1.

Obrázek 2.1 Členění podnikatelského prostředí

Zdroj: Ježek, 2009; vlastní úprava

³¹ JEŽEK, Význam podnikatelského prostředí a jeho stručná charakteristika v podmínkách ČR, s. 7.

V oblasti makropodnikatelského prostředí představují největší zájem velkých firem informace o celých regionech či seskupení zemí apod. Naopak malé firmy se spíše soustředí na vybrané parametry makroprostředí země či regionu, ve kterém podnikají³². V oblasti mezzoprostředí je nutné vysvětlit především pojem všeobecná a ekonomická kultura. Jedná se např. o vzdělanost, pracovitost obyvatelstva, kultivovanost jednání. Ekonomická a podnikatelská infrastruktura představuje např. rozvinutost služeb bank, poradenských firem, hotelů. Pilotní subjekty jsou firmy, které značným způsobem ovlivňují tržní prostředí, jelikož jsou na takovém stupni rozvinutosti, že ostatní firmy je jen následují, protože v případném konkurenčním souboji by prohrály. Může se jednat např. o firmu, která zaměstnává více jak 10 % ekonomicky aktivního obyvatelstva dané obce a má tak značný vliv na utváření prostředí. Mikroprostředí v sobě mimo jiné zahrnuje umění podnikatele vlastnit, tzn. optimalizovat podnikatelské portfolio a také dobře hospodařit. Umění formulovat podnikatelskou filozofii znamená, že je třeba sjednotit představy, zájmy a hodnoty, případně také přístupy vlastníků, managementu a ostatních zaměstnanců na principu spolupráce a zajistit tak celistvost firmy. Smyslem zkoumání podnikatelského prostředí je odhalit potenciál pro úspěšné uplatnění a fungování firmy na trhu. Hledá se tedy určitá harmonie mezi podnikatelským prostředím a firmou³³.

2.5 Podnikatelské prostředí pohledem Evropské unie

Společná úprava volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob rozšiřuje možnosti podnikání v celé Evropě a vytváří nové pracovní místa³⁴. Rozšiřování vnitřního trhu v Evropě s sebou nese i výzvy. Ekonomika přistupujících států je často na nižší úrovni a to co jak do výkonu, tak i v oblastech jako je vymahatelnost práva, ochrana životního prostředí, bezpečnost práce, vzdělávání, atd., a na tyto oblasti jsou pak zacíleny prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudržnosti (FS). Ekonomická teorie ukazuje na to, že internacionalizace je zcela zásadní pro to, aby si společnost uchovala nebo i dosáhla potřebné konkurenceschopnosti. Zde je třeba cílit především na hledání způsobu jak optimalizovat nebo snížit náklady, zajistit prostor pro další rozvoj a rozvíjet nabízející se strategické výhody. Je třeba počítat i s riziky, které může internacionalizace pro společnost přinést jako dopravní a logistické výzvy, zajištění kvalifikovaných lidských zdrojů a vyrovnání se s jiným právním prostředím.

³² LUDVIK, *Regionální aspekty podnikání*, s. 21.

³³ JEŽEK, *Význam podnikatelského prostředí a jeho stručná charakteristika v podmínkách ČR*, s. 8.

³⁴ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 62.

Společnost, která působí napříč Evropou, musí rozumně dělit své síly a vyvažovat rozdíly v jednotlivých národních trzích. Tak se společnosti například dělí do mezinárodních divizí, které působí v zemích s podobným právním prostředím. Zásadní je také sdílení zkušeností a know-how napříč jednotlivými divizemi, či odděleními společnosti. Rovněž cenová politika společnosti musí být vytvářena s ohledem na všechny trhy, kde společnost působí.

Vytváření vnitřního trhu napříč Evropou přináší velké možnosti pro podnikání. Vnitřní trh v posledních desetiletích prošel zásadním vývojem³⁵. Už samotné vytvoření vnitřního trhu je zásadní a z pohledu dějin Evropy historický milník. Toto je nadále podporováno postupující harmonizací ve všech důležitých odvětvích. Tento proces také vede ke stále bližšímu propojování všech evropských ekonomik. Skutečně se tak naplňuje heslo *unity in diversity*, což lze přeložit jako jednota v rozmanitosti. Vzájemné otvírání možnosti pro podnikání s sebou přináší také zvýšenou vzájemnou konkurenci. Europeizace podnikatelského prostředí v členských státech vychází z globalizace a konceptu otevřeného trhu a reflektuje i sociální změny na globalizaci navázané. Základní studie, které popisují integraci trhů (Baldwin a Wyplosz) se shodují, že velikost společnosti a velikost trhu jsou provázány. Společnost má tendenci se zvětšovat při rozšiřování trhu, kdy se zároveň zvyšuje konkurence. Zvýšená konkurence přivede k pádu nejslabší společnosti a ty silnější tak zaujmou jejich místo.

Výběr místa pro podnikání musí vycházet z pečlivého rozhodnutí, jak z ofenzivních, tak i defenzivních strategií³⁶. Tedy schopnosti monitorovat a reagovat na změny trhu lépe než konkurence, maximálně využívat svých silných stránek. Defenzivní strategie vychází ze snahy zachovat si svůj podíl na trhu za podmínek zvýšené konkurence. Pro samotné umístění jsou v zásadě rozhodující tři kritéria:

- 1) operační – tedy otázky transportu, logistiky, komunikací, infrastruktury obecně, úroveň vzdělání a praxe pracovních sil a jejich dostupnost,
- 2) finanční – vychází z finanční situace společnosti, z jejího zisku a investičních možností; dále se zde řadí daňová zátěž, cena práce, flexibilita pracovního práva, ale i dostupnost veřejných podpor či speciální podmínky pro zahraniční investice v dané zemi,
- 3) samotné umístění – zahrnuje provozní prostředí společnosti, možnosti pro rozvoj společnosti, tedy dostupnost nových prostor, cena stavebních prací, kulturní podmínky, úroveň inovací a rozvoje v daném státě i životní úroveň jeho obyvatel.

³⁵ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 98.

³⁶ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 109.

Faktor mobility práce a kapitálu ovlivňuje každou zemi v rámci evropského vnitřního trhu jinak³⁷. Lze pozorovat velké rozdíly ve výši příjmů i v rozdělování celkového bohatství. Zde hrají velkou roli také historické okolnosti, kultura, náboženství, geografické podmínky atd. Obecně lze říci, že pracovní síly přicházejí do regionů s vysokými příjmy (stěhování za prací) zatímco kapitál míří do nízkopříjmových regionů vzhledem k levné pracovní síle. Jednou z politických priorit je důraz na vysoce kvalifikovanou práci. Jsou to investice do lidských zdrojů, které vedou k navyšování lidského kapitálu na trhu. S tímto souvisí také to, že se EU hlásí k cíli stát se nejvíce konkurenceschopnou a dynamickou ekonomikou založenou na znalostech, schopnou stálého ekonomického růstu s vyšší sociální kohezí. V rámci EU lze identifikovat také důraz na sektor služeb, který už od poloviny 90. let zaměstnává většinu pracovníků Unie. Ačkoli politika zaměstnanosti zůstala především v kompetenci členských států, je zřejmý posun ke společnému či alespoň koordinovanému řešení těchto otázek na evropské úrovni.

Konkurenceschopnost vychází ze soutěžení nezávislých společností a jejich snahy ovládnout v co největší míře trh a to jak cestou lepší produkce, propracovanějšího marketingu, tak lepších cenových i necenových nabídek³⁸. Obecně lze říci, že společnost je konkurenceschopnější, pokud dokáže na trh dodat produkty kvalitnější než konkurence a to za stejných či nižších nákladů. Konkurenceschopnost je velmi dynamický koncept, který je neustále ovlivňován faktory, jako jsou trendy, investiční nabídky, technologie, věda a výzkum. Lze rozlišit dva indikátory:

- 1) kvantitativní – do které patří obchodní bilance, komparativní výhody, podíl na trhu a
- 2) kvalitativní – a to jsou obchodní nadání managementu, kulturní výhody, licence a přístup k technologiím, vztahy mezi jednotlivými články a navazujícími provozy společnosti atd.

Jednání a cíle společnosti vyrůstají z její strategie. Strategie můžeme rozdělit na marketing a prodej, produkci, finance a personální politiku³⁹. Základním cílem bývá maximalizace zisku a strategie k jeho dosažení bývá vypracována a prováděna odborným managementem společnosti. Správně zvolená strategie vychází ze stavu a dynamiky dané ekonomiky a musí reflektovat neustálé změny na trhu. Také zisk společnosti lze vnímat

³⁷ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 114.

³⁸ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 120.

³⁹ Tamtéž.

jako ukázkou její konkurenceschopnosti. Nicméně je třeba si uvědomit, že každý zisk, který společnost vytvoří a dále neinvestuje, relativně oslabuje její konkurenceschopnost. Z pohledu na celou ekonomiku pak platí, že čím je nižší úroveň nominálních platů a čím je slabší domácí měna, tím rychleji roste produktivita, a tak roste konkurenceschopnost ekonomiky dané země.

Lze identifikovat tři nástroje, jak zvýšit konkurenceschopnost. První je **strategie nízkých mezd**, kdy prostředky ušetřené na mzdových nákladech tvoří konkurenční výhodu proti zemím s vyššími náklady na mzdu. Ale tato strategie negativně ovlivňuje životní úroveň zaměstnanců v dané ekonomice. **Devalvační strategie** umožňuje průmyslu dané země prodávat produkty na mezinárodních trzích za nižší cenu, která je výhodou oproti zemím se silnou měnou. Tato strategie se často setkává s odvetnými opatřeními jako redevaľace či zavedení protekcionistických opatření. **Inovační strategie** je velmi závislá na vysoké úrovni technologického know-how, inovačního potenciálu, flexibilitě a výrobní efektivitě, a to jak na straně managementu, tak i pracovní síly. Jde tedy o navýšení standardů kvality, vývoje nových produktů a výrobních procesů. Tato strategie přináší zisky ekonomice jako celku.

Z celosvětového pohledu dominují evropské společnosti v oblastech jako chemický průmysl, léčiva, elektronika, informační technologie (IT), potraviny, vozidla, bankovníctví, pojišťovnictví a finanční sektor obecně. „*Evropské společnosti jsou pevně zakotveny na svých domácích trzích. Jsou velmi konkurenceschopné také v nanotechnologiích a biotechnologiích*“⁴⁰. Jejich konkurenceschopnost je naopak oslabována rigidním pracovním právem, náročnými sociálními systémy, vysokou cenou práce a obecně vysokou administrativní náročností.

Stálé zvyšování konkurenceschopnosti je jedním z cílů Evropské unie. S tímto souvisí potřeba stíhat a trestat nežádoucí jednání podlamující konkurenceschopnost a zaručit stejně férové podmínky pro všechny subjekty na trhu⁴¹. Společná soutěžní politika doplňuje a rozšiřuje národní opatření, tak aby byl dodržen princip přednosti práva EU. Pečlivě se pozoruje dominance na trhu a jsou kontrolovány akvizice a spojování podniků. Zakázány jsou také jakékoliv podpory, které by narušovaly stejné spravedlivé podmínky na trhu, s několika výjimkami jako např.: podpora malým a středním podnikům, podpora zaměstnanosti, veřejná podpora vzdělávání, vnitrostátní regionální investiční podpora. Hlavní

⁴⁰ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 121.

⁴¹ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 122.

výzvou je zabránit protekcionalistickým opatřením. Klíčem pro podporu evropské konkurenceschopnosti se stala podpora inovací na všech frontách.

Společná obchodní politika zajišťuje rámec pro domácí i zahraniční společnosti, aby mohly těžit z vnitřního trhu. Jedním z jejich cílů je vytvoření jednotných obchodních vztahů navenek EU. S tímto také souvisí evropská exportní politika a opatření pro ochranu trhu například antidumpingová a antisubvenční opatření. Obchodní politiky také propojují soukromý i veřejný sektor s WTO čímž se tak potýkají i s výzvami globálního trhu, ale i s problémy postihujícími i jednotlivé průmyslové sektory. Všechny členské státy jsou na úrovni WTO reprezentovány jednotně Evropskou unií. Tímto je dosaženo potřebné vyjednávací síly, kdy výrazný potenciál evropského trhu vystupuje na globálním jevišti jednotně. Na globálním trhu podporuje EU rozvojové země a pomáhá jim v integraci do globálního obchodního systému. Vůči těmto zemím působí systém nrecipročních tarifních výhod. Obdobně se EU angažuje v otázce udržitelného rozvoje. Evropská unie dále navazuje bilaterální smlouvy se zeměmi mimo EU, v poslední době se například jedná o obchodním partnerství s Kanadou a Spojenými státy americkými. Tato partnerství mají prohloubit vzájemné provázání ekonomik, vytvořit nová pracovní místa a zvednout životní úroveň. Má taktéž dojít k omezení bariér přístupu na trh a vyloučení jednostranně zvýhodňujících opatření. V rámci těchto smluv se také vytváří monitorovací nástroje, je zavedena povinnost vzájemného informování a systém pro řešení případných sporů.

Společná měna euro je přirozenou součástí ve vývoji ke kompletní ekonomické unii. Jeho zavedením do plného užívání se vyloučila rizika spojená s převodem různých měn a odpadly poplatky při převodech měn⁴². Zvýšila se také likvidita finančních instrumentů. Měnová unie sleduje především dva cíle a to zajistit stabilitu cen a pracovních míst a zároveň udržet konkurenceschopnost členských států na globalizovaném trhu.

Harmonizována je částečně i daňová oblast, kde je vládám členských států zakázáno uvalovat na dovážené výrobky jiné daně, než jaké jsou uplatňovány na tuzemské komodity⁴³. Existují společná pravidla pro zdaňování korporací. Cílem není celková daňová harmonizace v EU, nýbrž dílčí – tedy odstranění těch ustanovení, které brání hladkému fungování vnitřního trhu. Fiskální autonomie členských států má být plně respektována. Daně není třeba harmonizovat uměle, neboť daňová konkurence mezi jednotlivými členskými státy zpravidla vede ke spontánnímu harmonizačnímu efektu. Harmonizována je především daň z přidané

⁴² SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 166.

⁴³ SUDER, *Doing Business in Europe*, s. 179.

hodnoty a spotřební daně vzhledem ke snaze odstranit co nejvíce překážek volného pohybu zboží a služeb mezi členskými státy.

2.6 Podpora podnikání v Evropské unii

Kvalita podnikatelského prostředí se projevuje nejen legislativními úpravami podnikání a souvisejících procesů, ale také podporou ze strany jednotlivých států či Evropské unie jako celku. Evropská unie značně podporuje sektor malého a středního podnikání, který považuje za klíčový zdroj sociální a ekonomické soudržnosti v celé unii. Vytvořila celou řadu nástrojů a institucí, zaměřených právě na pomoc v podnikání MSP.

Programové období 2007 - 2013

V rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) přispívají bohatší státy na chudší, aby se mezi nimi snížily ekonomické a sociální rozdíly. Základním cílem HSS je podporovat harmonický a udržitelný rozvoj, vysokou úroveň zaměstnanosti, ochranu a zlepšování životního prostředí, územní provázanost a soudržnost Evropské unie. K plnění politiky hospodářské a sociální soudržnosti 2007 – 2013 Evropská unie disponovala třemi hlavními fondy⁴⁴. Evropský fond regionálního rozvoje, byl vytvořen z účelem posílení hospodářské a sociální soudržnosti, vyrovnání regionálních rozdílů, přeměny upadajících průmyslových zón a zaostávajících regionů, podporou příhraničí, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Úkoly Evropského sociálního fondu ve vymezeném období spočívaly ve zvýšení přizpůsobivosti pracovníků, podniků a podnikatelů, zlepšení přístupu k zaměstnání a udržitelnosti, v podpoře sociálního začlenění znevýhodněných osob, v rozšíření a zlepšení investic do lidského kapitálu. ESF podporoval například projekty rekvalifikace nezaměstnaných, nebo rozvoj vzdělávacích programů. Fond soudržnosti ve stanoveném období poskytoval prostředky členským státům, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU. Hlavním cílem fondu bylo posilování HSS v rámci udržitelného rozvoje. Pro období 2007 – 2013 byly stanoveny tři cíle politiky soudržnosti.

Cíl Konvergence byl určen na podporu nejméně rozvinutých členských států a regionů s HDP na obyvatele menším než 75 % průměru EU-25. Současně regiony postižené statistickým efektem tzv. phasing-out regiony, kdy jejich HDP na obyvatele bylo větší než 75 % průměru EU-25 a současně s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru EU-15. Státy

⁴⁴ MAREK, KANTOR, *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, s. 31.

měly možnost čerpat podporu z Fondu soudržnosti a to v případě, že jejich HND na obyvatele byl menší než 90 % průměru EU-25. Finanční podpora cíle konvergence byla z fondů ERDF, ESF a Fondu soudržnosti.

Cíl Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti byl uplatňován v regionech, které nespadaly pod cíl Konvergence. Současně se jednalo o přechodný režim pro regiony, které byly v cíli první, ale jejich HDP na osobu přesahovalo 75 % průměru EU-15 tzv. phasing-in regiony. Význam tohoto cíle spočíval v posílení konkurenceschopnosti, atraktivnosti regionů a jejich zaměstnanosti. Cíl byl financován z ERDF a ESF.

Cíl Evropské územní spolupráce se zaměřoval na posílení přeshraniční spolupráce a problémy v oblastech, které jsou rozděleny národními hranicemi. Tento cíl byl financován prostřednictvím ERDF^{45,46}.

K naplnění cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti 2007 – 2013 musely členské státy připravit Národní rozvojový plán (NRP), ve kterém státy popisovaly hlavní rozvojové problémy země. Na NRP navazoval Národní strategický referenční rámec (NSSR), ve kterém byly podrobněji uvedeny cíle a opatření a systém čerpání strukturálních fondů včetně popisu operačních programů. Centrálním koordinátorem pro využívání strukturálních fondů EU v ČR je Ministerstvo pro místní rozvoj, které bylo současně pověřeno za tvorbu Národního rozvojového plánu, Národního strategického referenčního rámce a dalších dokumentů.

Programové období 2014 – 2020

Příprava nového programového období je v souladu s nadcházejícím rozpočtovým rámcem Evropské unie pro roky 2014 – 2020. Celkový rozpočet Evropské unie pro roky 2014 až 2020 činí 1 082 miliard EUR, z toho na politiku soudržnosti se vztahuje 351,8 miliard EUR (32,5 %) a na ostatní politiky EU 730,2 miliard EUR (67,5 %)⁴⁷. Strukturální politika EU bude v tomto období podporovat regiony EU rozdělené do tří kategorií. Do první kategorie patří méně rozvinuté regiony, jejichž HDP je nižší než 75 % průměru EU-28. Do druhé kategorie spadají tzv. přechodové regiony, jejichž HDP se pohybuje v rozmezí 75 – 90 % průměru EU-28. Třetí kapitola obsahuje rozvinuté regiony, jejichž HDP je vyšší než 90 % průměru HDP. Jedněmi z nejvýznamnějších kapitol evropského rozpočtu v nadcházejícím období budou i ty, které obsahují fondy zaměřené na podporu politiky soudržnosti, politiky

⁴⁵ STEJSKAL, KOVÁRNÍK, *Regionální politika a její nástroje*, s. 45.

⁴⁶ BOHÁČKOVÁ, HRABÁNKOVÁ, *Strukturální politika Evropské unie*, s. 44.

⁴⁷ EUROPEAN COMMISSION. *A reformed Cohesion Policy for Europe*.

rozvoje venkova a Společné námořní a rybářské politiky. Společně se tyto fondy budou nazývat Evropské strukturální a investiční fondy tzv. ESI fondy. Jedná se o dva strukturální fondy ERDF a ESF, dále pak Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Záměrem Evropské unie je, aby tyto fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování Strategie Evropa 2020 tzv. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Pro lepší využívání těchto fondů ve prospěch Strategie Evropa 2020 zpracuje každý členský stát Dohodu o partnerství, kterou poté schvaluje Evropská komise⁴⁸.

Institucionální podpora podnikání v EU

K odstranění překážek vzniku a rozvoje malých a středních firem, které mají pro společnost nesporný význam, je nutné vytvořit nástroje a instituce, které by napomáhaly k lepšímu využití potenciálu podniků v tomto sektoru. Je potřeba, aby se podnikatelé dokázali rychle orientovat ve složitém a často nepřehledném podnikatelském prostředí a mohli tak využít ušetřený čas ke svým podnikatelským aktivitám. Existují různé instituce, a to jak soukromé, tak ve vlastnictví státu, které malým a středním podnikům nabízejí finanční, materiální či informační podporu⁴⁹.

Do této oblasti lze zařadit i instituce, které vznikly a působí v celé Evropské unii. Jejich posláním je zapojit malé a střední podniky do vnitřního trhu a umožnit jim spolupráci se zahraničními partnery:

- **Enterprise Europe Network (EEN)** je celoevropská síť, která poskytuje odborné služby zaměřené na podporu a zvyšování konkurenceschopnosti zvláště malých a středních podniků. EEN působí v 56 zemích světa, taktéž i v České republice, kde je zastoupena konsorciem jedenácti partnerů koordinovaném Technologickým centrem AV ČR⁵⁰.
- **Systém SOLVIT** je služba poskytovaná státní správou jednotlivých zemí EU, ale i Islandu, Lichtenštejnska a Norska. Česká republika se zapojila do systému SOLVIT dnem vstupu do Evropské unie. SOLVIT napomáhá podnikatelům a občanům z členských států v případě, kdy orgán jiného členského státu nesprávně

⁴⁸ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Příprava období 2014 – 2020*.

⁴⁹ SRPOVÁ, ŘEHOŘ A KOL., *Základy podnikání*, s. 9.

⁵⁰ ENTERPRISE EUROPE NETWORK. *Síť v ČR*.

aplikuje právo a tím podnikatele či občana poškozuje. Nabízí tak alternativu k soudnímu řízení. Výhodami jsou neformálnost, rychlost a bezplatnost⁵¹.

- **Jednotná kontaktní místa (JKM)** jsou portály elektronické správy pro podnikatele působící v odvětví služeb. Od r. 2009 musí existovat v každé zemi Unie. Úlohou jednotného kontaktního místa je zvláště usnadnění vstupu do podnikání v rámci evropského trhu. JKM poskytuje maximum informací, které klient potřebuje k tomu, aby mohl podnikat, a zprostředkuje klientovi kontakt s příslušným úřadem, který se povolováním konkrétních činností zabývá⁵².

2.7 Podpora podnikání v České republice

Pro období 2007 – 2013 bylo v ČR realizováno 26 operačních programů (OP) a na jejich podporu bylo z prostředků EU uvolněno 26,69 mld. EUR. Mezi hlavní programy, které podporují MSP, patří Operační program Podnikání a inovace (OPPI). Tento program spadá pod cíl Konvergence a jeho účelem bylo zvýšit konkurenceschopnost sektoru průmyslu a podnikání, podpořit rozvoj podnikatelského prostředí a inovačního ducha urychlit zavádění výsledků výzkumu a vývoje do praxe. Řídícím orgánem OPPI je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a zprostředkujícím subjektem je agentura CzechInvest a Českomoravská záruční a rozvojová banka. Program je financován z ERDF, ze kterého je pro něj vyčleněno 3,04 mld. EUR⁵³. Program je rozdělen do sedmi prioritních os, které se rozdělují na oblasti podpory a jednotlivé programy. První prioritní osa *Vznik firem*, obsahovala dvě oblasti. První se zaměřovala na podporu začínajícím podnikatelům a druhá na využití finančních nástrojů. Programem pro začínající podnikatele je program START. Druhá prioritní osa *Rozvoj firem* se skládala také ze dvou oblastí podpor. První oblast se týkala bankovních nástrojů podpory MSP a druhá podpory nových výrobních technologií, informačních a komunikačních technologií a vybraných strategických služeb. Tato prioritní osa se sestává z programů PROGRES, ZÁRUKA, ICT V PODNICÍCH, ICT A STRATEGICKÉ SLUŽBY a ROZVOJ. Třetí prioritní osa *Efektivní energie* se zaměřovala na program EKO-ENERGIE, který byl pod záštitou organizace CzechInvest. Cílem byla stimulace podnikatelů ke snížení energeticky

⁵¹ ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNÍ ZKUŠEBNICTVÍ. *SOLVIT – Pomoc při řešení problémů na vnitřním trhu ES*.

⁵² OSTRAVA. *Jednotné kontaktní místo (JKM)*.

⁵³ Roční alokace OPPI pro rok 2007 – 377 345 254 EUR; 2008 – 395 906 354 EUR; 2009 – 414 548 594 EUR; 2010 – 434 062 564 EUR; 2011 – 453 585 440 EUR; 2012 – 473 037 352 EUR a pro rok 2013 – 492 826 988 EUR.

náročné výroby a spotřeby energetických zdrojů. Čtvrtá prioritní osa *Inovace*, byla zaměřena na zvýšení inovační výkonnosti podniků a kapacity pro průmyslový výzkum a vývoj. Za tímto účelem byly sestaveny programy INOVACE a POTENCIÁL. Pátá prioritní osa *Prostředí pro podnikání a inovace* se zaměřovala na vytváření vhodného prostředí pro vznik a rozvoj inovačního podnikání, vytváření potřebné infrastruktury, na rozšíření a zkvalitnění spolupráce mezi subjekty podnikatelské sféry a se subjekty z oblasti výzkumu a vývoje. Skládala se z programů SPOLUPRÁCE, PROSPERITA, ŠKOLICÍ STŘEDISKA a NEMOVITOSTI. Šestá prioritní osa *Služby pro rozvoj podnikání* se zaměřovala na podporu poradenských služeb a na podporu marketingových služeb. Skládala se z programu PORADENSTVÍ a MARKETING. Sedmá prioritní osa *Technická pomoc* se zabývala technickou pomocí při řízení a implementaci operačního programu.

Pro období 2014 – 2020 je pro Českou republiku sjednána alokace finančních prostředků ve výši 21,982 mld. EUR⁵⁴. Za přípravu této dohody je v ČR zodpovědné Ministerstvo pro místní rozvoj. K jejímu naplňování přispějí stanovené operační programy. Dohoda o partnerství je důležitý dokument, který každý členský stát zpracovává v rámci vyjednávání s Evropskou komisí ohledně podmínek pro čerpání fondů EU v programovém období 2014 – 2020. Návrh Dohody o partnerství musí projít schvalovacím procesem v EK a na úrovni české vlády⁵⁵. Stanovené cíle hospodářské a sociální soudržnosti pro období 2014 – 2020 vycházejí z cílů Strategie Evropa 2020 a oproti předchozímu programovacímu období dojde ke snížení ze tří cílů na dva. Dva vytyčené cíle „Investice pro růst a zaměstnanost“ a „Evropská územní spolupráce“ budou realizovány prostřednictvím operačních programů, kterých bude oproti současným 26 nově pouze 15. Novým operačním programem, který se zabývá podnikatelským sektorem, je OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK). Jeho cílem je dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích. Koncepce „konkurenceschopnosti“ zahrnuje schopnost firem prosazovat se na světových trzích a vytvářet dostatek pracovních míst. Pojem „udržitelný“ zvýrazňuje dlouhodobý horizont konkurenční schopnosti. Operační program je zaměřen na zvýšení počtu firem schopných posunovat či dosahovat technologickou hranici ve svém oboru, a zároveň bude kladen důraz na rozvoj podnikových výzkumných, vývojových a inovačních kapacit a jejich propojení s okolním prostředím. Rozvoj podnikání a inovací v oborech s nižší znalostní intenzitou, který se soustředí zvláště na podporu realizace nových

⁵⁴ JEDLIČKA, RZENTARZEWSKA, *Cohesion Policy and other EU assistance programmes in 2014 – 2020*, s. 20.

⁵⁵ AKADEMIE VĚD ČR. *Programové období 2014 – 2020*.

podnikatelských záměrů, včetně rozvoje služeb vedoucích ke zvýšení konkurenční výhody jednotlivých firem v mezinárodním prostředí. Posun k energeticky účinnému, nízkouhlíkovému hospodářství spočívající zvláště ve zvyšování energetické účinnosti podnikatelského sektoru, využíváním obnovitelných zdrojů energie, modernizaci energetické infrastruktury a zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin. Usnadnění rozvoje podnikání, služeb a přístupu ke službám státu prostřednictvím vysokorychlostního přístupu k internetu a širší nabídkou služeb informačních a komunikačních technologií (ICT), jelikož konkurenceschopnost informační společnosti je postavená právě na efektivním využívání moderních služeb ICT. Na základě strategických dokumentů Evropské unie a České republiky a analýzy potřeb ČR pro budoucí období strukturální politiky 2014 – 2020 byly pro OP PIK stanoveny čtyři prioritní osy a jedna prioritní osa na technickou pomoc pro podporu z Evropského fondu pro regionální rozvoj⁵⁶:

- první prioritní osa – Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace,
- druhá prioritní osa – Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních firem,
- třetí prioritní osa – Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin,
- čtvrtá prioritní osa – Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií,
- pátá prioritní osa – Technická pomoc.

2.7.1 Institucionální podpora podnikání v ČR

V rámci České republiky podpora pro MSP je realizována pomocí programů schválených vládou. Tyto programy jsou realizované zejména Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR (MPO) a Ministerstvem pro místní rozvoj ČR (MMR), případně krajskými úřady⁵⁷. Mezi organizace poskytující služby podnikatelům, lze například zařadit:

- **CzechInvest** je státní příspěvková agentura podřízená MPO ČR, která posiluje konkurenceschopnost prostřednictvím podpory MSP, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. Základní služby CzechInvestu například zahrnují správu

⁵⁶ STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost*.

⁵⁷ HAMPL, David. *Chcete podnikat, ale nemáte dostatek zkušeností? Využijte pomoci státních institucí a agentur*.

databáze podnikatelských nemovitostí, zprostředkování státní investiční podpory, poradenství k projektům atp.⁵⁸.

- **CzechTrade** je příspěvková organizace při MPO. Jejím hlavním přínosem je usnadnění vstupu českých firem na mezinárodní trhy, včetně úspory času a nákladů. Poskytuje exportérům velké portfolio poradenských, asistenčních, informačních a vzdělávacích služeb⁵⁹.
- **Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB)** – jedná se o rozvojovou banku ČR⁶⁰. Napomáhá v souladu se záměry hospodářské politiky a vlády a regionů k rozvoji malého a středního podnikání, infrastruktury a dalších sektorů ekonomiky vyžadujících veřejnou podporu. Banka především poskytuje podpory malým a středním podnikatelům formou záruk a zvýhodněných úvěrů s využitím prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů a krajů, dále podpory vlastníkům bytových domů při jejich rekonstrukci a zvýhodněné úvěry pro vodohospodářské projekty.
- **Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP)** je úvěrová pojišťovna se zaměřením na tržně nepojistitelná komerční a politická rizika spojená s financováním vývozu zboží, služeb a investic z České republiky⁶¹. Pro MSP nabízí zjednodušený způsob pojištění bankovních záruk a pojištění financování výroby pro export.
- **Česká exportní banka (ČEB)** je specializovaná instituce pro státní podporu vývozu přímo a nepřímo vlastněná státem⁶². Jejím stěžejním cílem je poskytovat státní podporu vývozu, a to poskytováním a financováním vývozních úvěrů a dalších služeb souvisejících s vývozem.

Jako další důležité instituce lze uvést Hospodářskou komoru ČR, Českou podnikatelskou reprezentaci při EU a další různé profesní a odvětvové asociace, sdružení a svazy. Je nutné podtrhnout i existenci informačních portálů, které poskytují cenné informace pro podnikatele. Jedním z nich je Oficiální portál pro podnikání a export (BusinessInfo), jehož cílem je zjednodušit malým a středním podnikatelům orientaci v informacích a službách poskytovaných státní správou. Portál je provozován agenturou CzechTrade a jeho gestorem je Ministerstvo průmyslu a obchodu.

⁵⁸ AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *O CzechInvestu*.

⁵⁹ CZECHTRADE. *O CzechTrade*.

⁶⁰ ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA. *Výroční zpráva 2012*, s. 7.

⁶¹ EGAP. *Profil*.

⁶² ČESKÁ EXPORTNÍ BANKA. *Profil banky*.

2.8 Podpora podnikání na Maltě

Maltě pro politiku soudržnosti na období 2007 – 2013 bylo vyčleněno 855 mil. EUR. Podpora podnikání se neuskutečňuje prostřednictvím takto jednostranně zaměřeného operačního programu, ale přes několik operačních programů, respektive jejich dílčích prioritních os⁶³. Malta realizovala celkem sedm operačních programů (dva tematické OP a pět programů přeshraniční spolupráce). Operační program s názvem *Investice do konkurenceschopnosti pro lepší kvalitu života* byl spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti. Skládal se ze sedmi klíčových prioritních os. První prioritní osa *Zlepšení znalostí a inovace* se zaměřovala na investice do podnikání v oblasti infrastruktury, do průmyslových zařízení a finančního inženýrství. Druhá prioritní osa na *Podporu udržitelného cestovního ruchu* podporovala modernizaci a konkurenceschopnost cestovního ruchu. Osa pro *Rozvoj transevropských dopravních sítí* se orientovala na zlepšení cest, času, zvýšení spolehlivosti a bezpečnosti silničního a námořního provozu. Cílem čtvrté prioritní osy zaměřené na *Změnu klimatu a účinné využívání zdrojů* bylo podporovat opatření ke zmírnění a přizpůsobení se dopadům změny klimatu s podporou udržitelného a účinného využívání zdrojů pro zvýšení konkurenceschopnosti a kvality života. Prioritní osa na *Ochranu životního prostředí* se zaměřovala na investice do vodovodních sítí, rozvoje infrastruktury, minimalizaci skladování odpadů a rehabilitaci nepoužívaných skládek. Prioritní osa *Regenerace měst a zlepšování kvality života* měla za cíl chránit hodnotu městského dědictví, podporovat celkové zlepšení kvality života a to prostřednictvím lepší přístupnosti, investicemi do sociálních a zdravotnických systémů, podpory vzdělávání a zvyšování povědomí o otázkách životního prostředí. Poslední prioritní osou byla *Technická pomoc*, která měla usnadňovat celkovou realizaci operačního programu⁶⁴. Další OP *Program pro zvýšení zaměstnanosti a lepší kvalitu života* se skládal z pěti prioritních os a byl spolufinancován z Evropského sociálního fondu. První prioritní osa *Zlepšování vzdělávání a dovedností* si kladla za cíl zvýšit účast studentů v obecných studijních oborech nebo ve vyšším vzdělávání. Taktéž podporovala zvýšení počtu studentů v oblasti vědy, technologií a v oblasti IT. Osa *Investice do zaměstnanosti a adaptabilita* se zaměřovala na zvýšení míry participace v celoživotním učení. Třetí prioritní osa *Podpora rovného a otevřeného trhu práce* se zaměřovala na integraci znevýhodněných skupin na trhu práce. Čtvrtá osa *Posilování*

⁶³ MINISTRY FOR EUROPEAN AFFAIRS AND IMPLEMENTATION OF THE ELECTORAL MANIFESTO 2014. *Operational Programme II*.

⁶⁴ MINISTRY FOR EUROPEAN AFFAIRS AND IMPLEMENTATION OF THE ELECTORAL MANIFESTO 2014. *Operational Programme I*.

institucionální a administrativní kapacity se orientovala na posílení účinnosti a efektivity veřejného sektoru a na rozvoj účinných partnerství v celé řadě politik. Pátá prioritní osa *Technická pomoc* se zaměřovala na kvalitu a výkonnost programu a usnadnit tak celkové jeho provádění.

Na politiku soudržnosti pro období 2014 – 2020 byla Maltě přiřazena alokace ve výši 725 mil. EUR⁶⁵. Jelikož nové programovací období započalo teprve nedávno, operační programy pro toto období ještě nejsou upřesněny, ale prozatím se vyhází z tzv. „Konzultačního dokumentu“, ve kterém maltská vláda vytyčuje tři prioritní oblasti, do kterých chce investovat za pomoci prostředků Evropské unie. Mezi prioritní oblasti spadá *Podpora konkurenceschopnosti prostřednictvím inovací a vytváření příznivého podnikatelského prostředí*. Investice v rámci této priority by se zaměřovaly na výzkum, technologický rozvoj a inovace. Prostředky by dále směřovaly do oblasti vysokorychlostní síťové infrastruktury, vývoje IT produktů a služeb. Podpora by se měla taktéž vztahovat na posilování konkurenceschopnosti malých a středních podniků zvláště v oblasti zemědělství a rybolovu. Druhou prioritní oblastí je *Udržitelné životní prostředí a ekonomika účinně využívající zdroje*. Investice v rámci této priority by se soustředily na zvýšení energetické účinnosti, větší využívání obnovitelných zdrojů, rozvoje infrastruktury a bydlení. Prostředky by měly směřovat též do oblasti změny klimatu, na výzkum a zaměření se na nízkouhlíkovou ekonomiku. Investice taktéž budou zaměřeny na zlepšení zemědělství a hospodaření s půdou. Dále bude podpora směřovat na ochranu a podporu venkovského a městského prostředí. Třetí důležitá oblast se orientuje na *Vytváření příležitostí prostřednictvím investic do lidského kapitálu a zlepšování zdraví*. Zde by prostředky měly směřovat do oblasti zaměstnávání a mobility pracovní síly, sociálního začleňování a boje proti chudobě, vzdělávání a odborné přípravy a na podporu účinné veřejné správy.⁶⁶

2.8.1 Institucionální podpora podnikání na Maltě

Také na Maltě je zřízena instituce sloužící k podpoře podnikatelských aktivit. Národní rozvojová agentura Malta Enterprise (ME) je zodpovědná za podporu zahraničních investic na Maltě a rozvoj podnikání⁶⁷. S ohledem na různé fáze podnikání (např. zahájení podnikání, inovační projekty, expanze na nové trhy, atd. viz dále) nabízí ME různé druhy asistenčních

⁶⁵ JEDLIČKA, RZENTARZEWSKA, *Cohesion Policy and other EU assistance programmes in 2014 – 2020*, s. 20.

⁶⁶ MINISTRY FOR EUROPEAN AFFAIRS AND IMPLEMENTATION OF THE ELECTORAL MANIFESTO 2014. *Public Consultation – EU fund for Malta 2014 – 2020*.

⁶⁷ MALTA ENTERPRISE CORPORATION. *About us*.

programů, které poskytují několik typů podpory (přímé dotace, spolufinancování specifických nákladů, daňové úlevy, zvýhodněné půjčky, úvěrové záruky nebo poradenské služby)⁶⁸. První z těchto programů podporuje tzv. Start-upy, což jsou nově vznikající firmy zatím často pouze ve fázi vytvoření podnikatelského plánu a dále ostatní podniky v jejich počáteční fázi. Pro ně je připravena podpora ve formě poradenských služeb, které mají za cíl pomoci podniku identifikovat jeho silné a slabé stránky a další poradenství týkající se rozjezdu podniku, a přímých dotací ke krytí nákladů spojených s pořízením hmotného a nehmotného majetku. Součástí dalšího programu na podporu inovací a rozvoje je také podpora malých a středních podniků, a to např. formou dotací na realizaci eko-inovačních projektů v oblasti ochrany kvality ovzduší a vodních zdrojů, spolufinancování dočasného zaměstnávání vysoce kvalifikovaných pracovníků najímaných na tvorbu inovačních projektů nebo grantů na vytvoření projektů žádajících o dotace od Evropské komise v rámci programu pro konkurenceschopnost a inovace. Další programy slouží k podpoře expanze především malých a středních podniků do jiného odvětví nebo na zahraniční trhy. Samozřejmostí je podpora projektů výzkumu a vývoje, alternativních zdrojů energie nebo klíčových sektorů hospodářství Malty (hotelnictví, turismus, pohostinství). Zajímavým programem je podpora vzájemné spolupráce mezi podniky na klíčových inovačních projektech.

2.9 Podpora podnikání ve Slovinsku

V období 2007 – 2013 bylo Slovinsku vyčleněno na politiku soudržnosti 3,8 mld. EUR. Na základě Národního strategického referenčního rámce 2007 – 2013, který byl schválen Evropskou komisí, Slovinsko připravilo dvanáct operačních programů (tři tematické operační programy, pět přeshraničních programů a tři programy v rámci mezinárodní spolupráce). Cílem operačního programu *Posílení možností regionálního rozvoje* bylo podpořit konkurenceschopnost celé ekonomiky a snižovat rozdíly mezi slovinskými regiony. Rozvojové iniciativy byly zaměřeny na projekty obecné infrastruktury a inovace. Tento OP obsahoval pět prioritních os, kterými byly *Podpora konkurenceschopnosti a výzkumu*, *Hospodářský rozvoj infrastruktury*, *Integrace přírodních a kulturních potenciálů*, *Rozvoj regionů* a *Technická pomoc*. Další stěžejní operační program se týkal *Rozvoje lidských zdrojů*, který se zaměřoval na posílení kapitálu, vytváření pracovních míst, podporu zaměstnanosti, posílení inovací a tak konkurenceschopnosti ekonomiky, celoživotního vzdělávání a podporu

⁶⁸ MALTA ENTERPRISE CORPORATION. *Assistance programs*.

rovných příležitostí. Tento operační program měl šest prioritních os a to, *Podporu zaměstnatelnosti uchazečů o zaměstnání, Posílení institucionální a administrativní kapacity, Rozvoj lidských zdrojů a celoživotního vzdělávání, Posílení sociálního začlenění, Technická pomoc a v neposlední řadě důležitá osa Podpora podnikání a adaptability*⁶⁹. Cílem této prioritní osy bylo vytvoření přizpůsobivé a konkurenceschopné ekonomiky prostřednictvím investic do rozvoje lidských zdrojů (vzdělávání, rekvalifikační kurzy a poskytování stipendií směřujících ke zvýšení zaměstnatelnosti a mobility pracovníků) a propojováním různých sfér (ekonomiky, vzdělávání, výzkumu, vývoje a zaměstnávání). Hlavní investice směřovaly do podniků a odvětví s vysokou přidanou hodnotou. Třetí operační program se nazýval *Rozvoj infrastruktury životního prostředí a dopravy* a jeho cílem bylo zlepšit infrastrukturu ve Slovinsku. Tento program byl rozčleněn do sedmi operačních os a to, *Železniční infrastruktura, Silniční, námořní a letištní infrastruktura, Dopravní infrastruktura, Nakládání s komunálním odpadem, Ochrana životního prostředí (sektor vody), Udržitelné využívání energie a Technická pomoc*⁷⁰.

V rámci politiky soudržnosti na období 2014 – 2020 má Slovinsko k dispozici 3,074 mld. EUR⁷¹. Slovinsko v tomto programovacím období je rozděleno na východní a západní region soudržnosti. Finanční prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu budou použity zvláště na investice do výzkumu a vývoje, posílení a rozvoj lidských zdrojů, investice do systému vzdělávání a odborné přípravy pro rychlejší přechod na trh práce, zakládání nových podniků, rozvoj nových obchodních modelů pro malé a střední podniky a podpora podniků v odvětvích s velkým tržním potenciálem a s vysokou přidanou hodnotou⁷². Tyto prioritní oblasti vycházejí z Dohody o partnerství, kterou členské státy musely podat do konce dubna 2014 Evropské komisi do připomínkového řízení. Do tří měsíců od předložení tohoto dokumentu musí členské státy finalizovat své operační programy⁷³.

2.9.1 Institucionální podpora podnikání ve Slovinsku

Hlavní institucí, jejímž cílem je zlepšování obrazu Slovinska v zahraničí, je Slovenian Public Agency for Entrepreneurship, Innovation, Development, Investment and Tourism

⁶⁹ GOVERNMENT OFFICE FOR DEVELOPMENT AND EUROPEAN COHESION POLICY. *Data on drawing on the EU funds*.

⁷⁰ GOVERNMENT OFFICE FOR LOCAL SELF-GOVERNMENT AND REGIONAL POLICY. *Operational Programme for Human Resources Development for the Period 2007 – 2013*, s. 83.

⁷¹ JEDLIČKA, RZENTARZEWSKA, *Cohesion Policy and other EU assistance programmes in 2014 – 2020*.

⁷² SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO. *Programsko obdobje 2014 – 2020*.

⁷³ EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion policy 2014 – 2020: Programmning 2014 2020: the timetable*.

(zkratka SPIRIT). Jejím úkolem je zvyšování konkurenceschopnosti slovinské ekonomiky, podpora země jako turistické destinace, rozvoj podnikání (včetně internacionalizace podniků), inovací a nových technologií a v neposlední řadě podpora zahraničních investic⁷⁴. Tato instituce vznikla 1. 1. 2013 spojením tří původně samostatných agentur – turistické⁷⁵, technologické⁷⁶ a agentury pro podporu podnikání a zahraničních investic⁷⁷. Od tohoto sloučení si její zřizovatel, kterým je slovinské Ministerstvo hospodářského rozvoje a technologií, slibovalo zvýšení efektivity a racionalizaci veřejné správy díky větší koordinaci a transparentnosti. Mezi hlavní poskytované služby této organizace, která je obdobou české agentury CzechInvest, patří bezplatné poskytování informací zahraničním společnostem či investorům o všech odvětvích hospodářství, legislativě, daních, pobídkách, průmyslových areálech a lokálních dodavatelích, zajišťování spojení s místními orgány a organizace veletrhů a konferencí⁷⁸. Nejvýznamnější předností SPIRIT však je, že nabízí podnikům vstupujícím na území Slovinska tzv. systém „one-stop-shop“, kdy veškerou potřebnou administrativu spojenou se zahájením podnikání vyřídí na jednom místě a tím dochází ke značné úspoře času i souvisejících nákladů.

⁷⁴ MINISTRY OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND TECHNOLOGY. *Institutions Operating within the Ministry's Area of Activity*.

⁷⁵ Slovenian Tourist Board (STI).

⁷⁶ Slovenian Technology Agency (STA).

⁷⁷ Public Agency of the Republic of Slovenia for Entrepreneurship and Foreign Investments (PAEFI, slovinská zkratka JAPTI).

⁷⁸ MINISTRY OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND TECHNOLOGY. *Invest Slovenia Team provides intelligence that takes investors in the right direction*.

3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ VYBRANÝCH ZEMÍ EVROPSKÉ UNIE

Podnikatelské prostředí Evropské unie se výrazně podílí na růstu podnikatelských aktivit v mezinárodním měřítku, a to vybudováním a fungováním vnitřního trhu EU, zvětšováním EU o další země a rozšiřováním jednotné měny do dalších členských států. Podnikatelské prostředí EU je tvořeno 28 různorodými státy s odlišnými ekonomickými, politickými, sociálními a kulturními charakteristikami. Pro posouzení podnikatelského prostředí či potenciálního trhu neexistuje jednotný rámec, ovšem pro získání základních informací lze využít PEST analýzu, která je stěžejní pro tuto kapitolu⁷⁹.

PEST analýza je prospěšným a účinným nástrojem pro porozumění vnějším faktorům a jejich vlivů na makrookolí a jednotlivé subjekty, které se v něm nacházejí. Popisuje skutečnosti, které jsou podstatné pro vývoj vnějšího okolí podniku. Tato analýza rozčleňuje všechny vlivy makrookolí do čtyř základních skupin, jejichž počáteční písmena tvoří jejich název. Jedná se o politické, ekonomické, sociální a technologické faktory⁸⁰. Význam jednotlivých faktorů se může měnit v čase a prostoru. Například po pádu železné opony nejdůležitějším kritériem pro zahraniční investory zájímající se o investice v zemích střední a východní Evropy byla stabilita politické situace v těchto zemích. V současné době investoři hledají spíše země s příznivou politikou investičních pobídek a nízkého daňového zatížení⁸¹.

Politické a právní faktory, jako je stabilita zahraniční a národní politické situace, členství země v Evropské unii apod., představují pro podniky značné příležitosti, ale současně i ohrožení. Politická omezení se týkají každého podniku prostřednictvím daňových zákonů, cenové politiky, protimonopolních zákonů, regulace exportu a importu, ochrany životního prostředí a řady dalších aktivit zaměřených na ochranu lidí, ať již v roli zaměstnanců či spotřebitelů, ochrany domácích podnikatelských subjektů atd.

Existence zákonů, právních norem a vyhlášek vymezuje nejen prostor pro podnikání, ale upravuje i samo podnikání a může značně ovlivnit rozhodování o budoucnosti podniku. Zvláště pro aktivity národních podniků směřujících za hranice země pak mají význam politické vztahy s ostatním světem.

Ekonomické faktory, vyplývají z ekonomické podstaty a směrů ekonomického rozvoje a jsou charakterizovány stavem ekonomiky. Podnik je při rozhodování značně

⁷⁹ DRASTIKOVÁ, KUBEČKOVÁ, *Bariéry podnikání na vnitřním trhu EU*, s. 68.

⁸⁰ KOŠTAN, ŠULEŘ. *Firemní strategie: plánování a realizace*, s. 38.

⁸¹ KPMG. *Nízké korporátní daně lákají zahraniční investory, ti se za nimi začínají přesouvat dále na Východ*.

ovlivněn vývojem makroekonomických trendů. Základními indikátory stavu makroekonomického okolí, které mají vliv na plnění cílů každého podniku, jsou míra ekonomického růstu, míra inflace, úroková míra, daňová politika a směnný kurz. Ekonomický růst ovlivňuje úspěšnost podniku na trhu tím, že přímo vyvolává rozsah příležitostí, ale současně i hrozeb, před které jsou podniky postaveny. Taktéž vede ke zvýšené spotřebě, zvyšuje příležitosti na trhu a naopak. Obdobně úroveň úrokové míry určuje cenu kapitálu a ovlivňuje skladbu použitých finančních prostředků. Nízká úroveň úrokové míry má vliv na investiční aktivitu podniku a zároveň představuje příležitosti pro realizaci podnikových záměrů, resp. jeho rozvoj. Míra inflace je jedním ze základních ukazatelů charakterizujících stabilitu ekonomického vývoje⁸². Její vysoká míra se může negativně odrážet v intenzitě investiční aktivity a bude tak limitovat ekonomický rozvoj. Devizový kurz především ovlivňuje konkurenceschopnost podniků na zahraničních trzích. Posílení kurzu domácí měny snižuje konkurenceschopnost tuzemských podniků na zahraničních trzích. Uvedené ukazatele lze stěží prezentovat odděleně od sebe, jelikož mezi nimi existují blízké souvislosti a vazby. Zachycení těchto souvislostí a promítnutí jejich vlivu na podnik, odhad a předvídání vývojových tendencí v této oblasti představuje významný úkol, jelikož řešení je součástí procesu tvorby strategie.

Sociální a demografické faktory odrážejí vlivy spojené s životem obyvatelstva a jeho strukturou. Změny v demografické struktuře vytvořily prostor např. pro výrobce kosmetiky v rámci mladé a seniorské populace. Stárnutí obyvatelstva vytváří větší příležitosti pro rozvoj oblastí spojených se zdravím či péčí o seniory. Životní styl obyvatelstva se odráží ve způsobu trávení volného času, stylu oblékání apod. S rostoucím zájmem o vyšší kvalitu osobního života např. podniky častěji nabízejí zaměstnancům flexibilní pracovní dobu, kratší týdenní úvazky, delší dovolenou apod., namísto pouhého zvyšování platu. I tato oblast se stává pro podniky důležitým faktorem ovlivňujícím jejich rozhodování, jelikož jsou nuceny měnit své výrobky, technologické postupy apod⁸³.

Technologické faktory (také inovační faktory) představují trendy ve výzkumu a vývoji. Aby se podnik vyhnul zaostalosti a prokazoval aktivní inovační činnost, musí být informován o technických a technologických změnách, které probíhají. Změny v této oblasti mohou rychle a velmi dramaticky ovlivnit okolí, ve kterém se podnik pohybuje. Klíč k úspěšnému předvídání v této oblasti spočívá v přesném předvídání budoucích schopností a možných vlivů. Souhrnná analýza vlivů technologických změn představuje

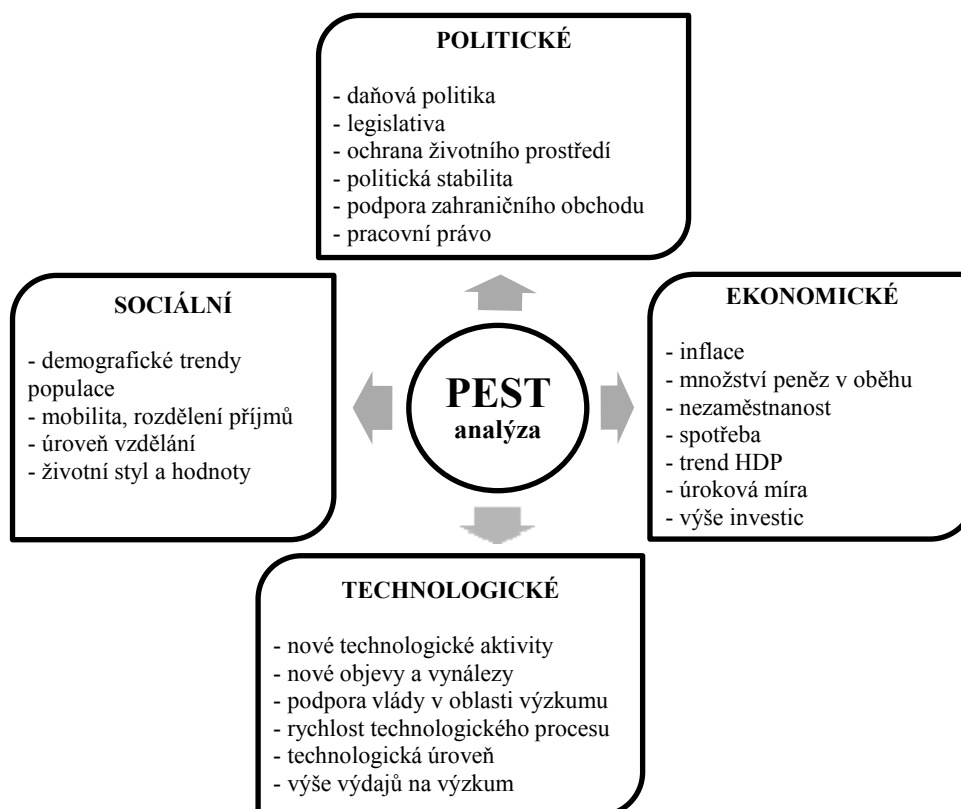
⁸² ČNB. *Úloha měnové politiky*.

⁸³ BĚLOHLÁVEK, *Management*, s. 196.

studie očekávaných vlivů nových technologií jak na stav okolí, tak i na konkurenční pozice. Příkladem může být povinnost podniků investovat do technologií chránících životní prostředí.

PEST analýza vychází z poznání minulého vývoje a snaží se o předvídání a analyzování budoucích vlivů prostředí ve čtyřech již zmíněných oblastech viz obrázek č. 3.1⁸⁴.

Obrázek 3.1 PEST analýza vlivu prostředí

Zdroj: Bělohlávek, 2006; vlastní úprava

3.1 PEST analýza podnikatelského prostředí České republiky

Politické a právní faktory

Česká republika se řadí mezi státy s demokratickým systémem. Více než 40 let vlády jedné politické strany způsobilo odstranění nutnosti volebního rozhodování. Spousta lidí si stále neujasnila svůj názor, který myšlenkový směr je jim bližší (liberální či sociální). Od 90. let je tedy možné pozorovat poměrně opakované střídání vládnoucích politických stran a směrů. To má za následek velmi časté novely zákonů upravujících mj. podmínky podnikání

⁸⁴ JAKUBÍKOVÁ, *Strategický marketing*, s. 98.

a zdanění. To představuje poměrně značnou komplikací pro dlouhodobější plánování podniků. Z hlediska zahraničního obchodu Česká republika dlouhodobě dosahuje kladné obchodní bilance⁸⁵. Mezi nejčastější obchodní partnery ČR patří členské státy EU, do kterých směřuje 80 % vývozu, resp. z nich přichází 60 % dovozu. Vůbec největší obchodní výměna probíhá s Německem, jehož podíl na vývozu je 30 % a dovozu 24 % k 31. 12. 2013.

Politika životního prostředí ČR poskytuje rámec a vodítko pro rozhodování a aktivity na mezinárodní, celostátní, krajské i místní úrovni, směřující k dosažení dalšího zlepšení kvality životního prostředí. Zaměřuje se na uplatnění principů udržitelného rozvoje, na pokračování integrace hlediska životního prostředí do sektorových politik a na zvyšování ekonomické efektivnosti a sociální přijatelnosti environmentálních programů, projektů a činností⁸⁶. Kromě preventivních opatření na ochranu přírody existují na úrovni ČR také represivní nástroje, kterými jsou ekologické daně postihující energetické produkty a elektřinu, tedy komodity zatěžující životní prostředí. Další informace o těchto daních jsou obsaženy v kapitole zabývající se daňovým systémem ČR.

Ekonomické faktory

I když uběhlo už 5 let od vypuknutí světové hospodářské krize, ekonomika ČR se s ní stále ještě plně nevypořádala⁸⁷. V roce 2009 došlo k poklesu HDP o 4,5 %. V dalších dvou letech sice ekonomika porostla o 2,5 % a 1,8 %, ale v letech 2012 a 2013 opět zaznamenalo české hospodářství meziroční pokles HDP o 0,9 % shodně v obou letech. Velký pokles HDP v roce 2009 byl dán tím, že se na jeho tvorbě podílí především cyklicky citlivá odvětví. Automobilový průmysl, zpracovatelský průmysl, stavebnictví a činnosti v oblasti nemovitostí tvoří polovinu výkonu ekonomiky. Naproti tomu zemědělství, které se těší velké podpoře v rámci společné zemědělské politiky EU, představuje v součtu s lesnictvím a rybolovem pouze 2,4 % HDP. HDP v přepočtu na obyvatele ve standardu kupní síly pak 27 058 USD⁸⁸. Členské země EU pravidelně dvakrát ročně předkládají Evropské komisi notifikaci veřejného dluhu a deficitu. Výše veřejného deficitu v roce 2012 byla 4,43 % HDP a již od roku 2009 se pravidelně pohybuje nad maximální povolenou hranicí, která je podle maastrichtských kritérií 3 % HDP⁸⁹. Přestože veřejný dluh ČR dle maastrichtských kritérií (60 % HDP) splňuje, v období 2009 – 2012 došlo k jeho třetinovému nárůstu, konkrétně

⁸⁵ ČSÚ. *Zahraniční obchod České republiky prosinec 2013*.

⁸⁶ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ *Environmentální politika a nástroje*.

⁸⁷ EUROSTAT. *Real GDP growth rate volume*.

⁸⁸ INTERNATIONAL MONETARY FUND. *World Economic Outlook Database, April 2014*.

⁸⁹ EUROSTAT. *General government deficit (-) and surplus (+) – annual data*.

z 34,56 % na 46,16 % HDP⁹⁰. Průměrná inflace za posledních 5 let činila 1,8 %⁹¹, míra nezaměstnanosti 7 %⁹². Česká republika oproti ostatním zkoumaným zemím není členem Evropské měnové unie. To dává centrální bance ČR (Česká národní banka – ČNB) možnost působit na makroekonomické ukazatele pomocí devizových intervencí, kterými může ovlivňovat kurz České koruny (Kč) vůči ostatním měnám. V listopadu 2013 se ČNB rozhodla k intervenci české měny, kdy iniciovala oslabení kurzu o 2 Kč k euru a dále chce držet kurz okolo 27 Kč/EUR. Z průzkumu provedeného v únoru 2014 mezi 580 členy Hospodářské komory ČR, ve které mají zástupce velké podniky, malé a střední podniky a také živnostníci, vyplynulo, že 42 % respondentů hodnotí provedený zásah negativně, 14 % jej vnímá pozitivně a 34 % dotázaných firem neočekává žádný vliv na jejich podnikání⁹³. Pozitivní vliv převládá pouze u společností, které více než 50 % své produkce vyvážejí. Naopak negativní vliv výrazně převládá u společností bez exportu nebo s menším než polovičním podílem exportu na celkové produkci a dále u podniků z oblasti stavebnictví a služeb. Dalším měnověpolitickým nástrojem ČNB jsou operace na volném trhu, jejichž cílem je usměrňovat vývoj úrokových sazeb v ekonomice⁹⁴. Aktuální sazby, za které ČNB půjčuje komerčním bankám, se již od listopadu 2012 drží na nejnižších historických hodnotách.

Sociální a demografické faktory

Současný trend, jehož výsledkem je ubývání obyvatelstva ČR, ještě jistou dobu přetrvá. Dochází k poklesu úhrnných počtů obyvatelstva ČR, tzn., že úmornost v posledních letech převyšuje porodnost. Tento negativní proces ovlivňují skutečnosti, jako jsou sňatečnost, rozvodovost a úmrtnost. Klíčovou otázkou je zrychlené stárnutí obyvatelstva, tj. přírůstky počtu osob v důchodovém věku, při postupném úbytku počtu osob v produktivním věku a poklesu počtu dětí. Populace ČR tak snižuje svou životaschopnost a mění se ve společnost s významným podílem starších osob se všemi ekonomickými, sociálními i psychologickými důsledky. Dle sčítání lidu činil počet obyvatel ČR v roce 2011 10,487 mil.⁹⁵. Projekce očekávaného vývoje populace ČR dle ČSÚ předpokládá růst pouze do roku 2018, kdy by měla dosáhnout 10,54 mil. osob. V následujících letech už zahraniční migrace nebude schopna kompenzovat rostoucí rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých. Předpokládá se, že v roce 2101 se tak sníží počet obyvatel ČR na 7,68 mil. osob. Věkovou

⁹⁰ EUROSTAT. *General government gross debt - annual data*.

⁹¹ EUROSTAT. *HICP – inflation rate*.

⁹² EUROSTAT. *Unemployment rate - annual data*.

⁹³ HK ČR. *Malí a střední podnikatelé: Intervence ČNB nás poškozuje*.

⁹⁴ ČNB. *Měnověpolitické nástroje*.

⁹⁵ ČSÚ, *Projekce obyvatelstva České republiky*.

strukturu obyvatel ČR pro rok 2013 tvořilo 14,8 % osob ve věku do 14 let, dále v produktivním věku tj. 15 – 65 let bylo 68,4 % populace a nad 65 let bylo 16,8 % osob. Osob nad 65 let přibývá, a to díky změně životního stylu a moderní medicíně. V roce 2101 se očekává, že obyvatelstvo starší 65 let by mělo tvořit 17 % populace. Měla by se zvýšit taktéž naděje na dožití. Zatímco se nyní ženy dožívají téměř 81 let a muži 75 let, na začátku příštího století se tato hranice zvýší na 91 let u žen a necelých 87 let u mužů. Nejpočetnějšími národnostními menšinami jsou Ukrajinci, Slováci a Vietnamci. Česká republika je nejvíce ateistický stát na světě po Japonsku a Číně. V ČR se obyvatelstvo nejvíce hlásí k Římskokatolické církvi (10,9 % obyvatel) a k Českobratrské církvi evangelické (0,5 % obyvatel)⁹⁶.

Technologické faktory

Významným faktorem pro konkurenceschopnost ČR jsou inovace, jelikož představují klíčový nástroj na cestě k dlouhodobé ekonomické prosperitě⁹⁷. V této oblasti je inovační schopnost ČR nedostatečná a je nutné se zaměřit na její efektivní podporu. Nízký inovační potenciál České republiky je důsledkem součtu různých faktorů. Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s CzechInvestem se snaží tento stav řešit poskytováním různých forem finančních podpor (ze strukturálních a investičních fondů, státního rozpočtu a komunitárních zdrojů)⁹⁸. V roce 2012 v ČR dosáhly celkové výdaje na výzkum a vývoj 72,5 mld. Kč (1,53 % celkových vládních výdajů), čímž přesahují průměr EU⁹⁹. Z těchto celkových výdajů bylo 54 % (38,8 mld. Kč) využito v podnikatelském sektoru. V podnikatelském výzkumu a vývoji dominují průmyslové podniky, a to především v automobilovém a strojírenském průmyslu. V posledních letech roste v rámci zpracovatelského průmyslu význam výzkumu a vývoje realizovaného v elektrotechnickém průmyslu a ve výrobě dopravních prostředků. Současně roste význam výzkumu a vývoje i v podnicích působících v oblasti poskytování profesních, vědeckých a technických činností a v informačních technologiích¹⁰⁰.

V České republice dominuje automobilový a zpracovatelský průmysl, avšak v dalších průmyslových sektorech je většinou česká pozice výrazně slabší včetně nižší technologické náročnosti. Pro ČR je poslední dobou typické mírné zaostávání vlastního výzkumu a vývoje,

⁹⁶ DEMOGRAFIE. *Populační vývoj ČR v roce 2012*.

⁹⁷ AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *Výzkum a vývoj*.

⁹⁸ ČSU. *Výdaje na výzkum a vývoj jsou nejvyšší od vzniku ČR*.

⁹⁹ EUROSTAT. *Total GBAORD as a % of total general government expenditure*.

¹⁰⁰ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Analýza konkurenceschopnosti České republiky*.

což způsobuje nutnost získávat pokročilé technologie jiným způsobem, a to je spojeno také se zvýšenou finanční zátěží. Ačkoliv Česká republika má řadu výzkumných institucí, stále se nepodařilo efektivně propojit jejich práci s potřebami a zájmy podniků. Bez tohoto propojení lze těžce dosáhnout toho, že se finance, které stát do vědy a výzkumu (VaV) vkládá, opět přemění na finanční zdroje prostřednictvím úspěšné komercializace výsledků VaV, tedy úspěšného uvedení nových výrobků na globální trh. V České republice taktéž chybí efektivní propojení vědy se soukromými investicemi. Mezi oblasti podporované investičními pobídkami ze strany státu patří zpracovatelský průmysl, výzkum a vývoj a centra strategických služeb (sdílené služby, tvorba software high-tech opravárenská centra)¹⁰¹. Také státní pobídky představují jeden z impulsů pro zahraniční investory směřovat do země své investice. V období 2003 – 2012 došlo k přílivu přímých zahraničních investic do ČR ve výši 6 089 USD na obyvatele, což bylo dvakrát více než ve Slovinsku, ale pouze třetinová hodnota Malty¹⁰².

3.1.1 Daňový systém České republiky

Daňový systém každého státu je jedinečný. Liší se v závislosti na tom, co který stát chce více zdanit (zda spíše spotřebu obyvatel, zisky firem, pracovní sílu, nebo nějaký produkt či službu specifickou pro danou zemi). Aby bylo možné vzájemné srovnání daňových systémů zemí, byla vytvořena OECD klasifikace daní, která rozděluje daně do šesti hlavních skupin a dalších podskupin¹⁰³:

- **1000 Daně z důchodů, zisku a kapitálových výnosů** (osoby a korporace),
- **2000 Příspěvky na sociální zabezpečení,**
- **3000 Daně z mezd a pracovních sil,**
- **4000 Daně majetkové** (daně z nemovitého majetku, daně dědické, daně darovací, daně z finančních a kapitálových transakcí atd.),
- **5000 Daně ze zboží a služeb** (zdanění všeobecné a selektivní spotřeby, daně z užívání),
- **6000 Ostatní daně.**

¹⁰¹ AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC, *Investiční pobídky*.

¹⁰² UNCTADSTAT. *Inward and outward foreign direct investment flows, annual, 2003 – 2012*.

¹⁰³ OECD. *The OECD classification of taxes*.

Do první **kategorie 1000** dle členění OECD se v daňovém systému ČR řadí daň z příjmu fyzických a právnických osob, které upravuje Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Poplatníky **daně z příjmu fyzických osob** (FO) jsou jednotlivci, které mají na území ČR bydliště, nebo se zde obvykle zdržují. Ti mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Ostatní poplatníci mají daňovou povinnost pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky. Předmětem daně z příjmu FO jsou příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. Předmětem daně nejsou například příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů, úvěry nebo zápůjčky s výjimkami, příjmy z rozšíření rozsahu či vypořádání společného jmění manželů, atd. Od daně jsou osvobozeny příjmy z prodeje nemovitostí, movitých věcí a cenných papírů po splnění časových testů, příjem získaný ve formě dávky z nemocenského či důchodového pojištění, dle příslušného zákona, nebo např.: dotace ze státního rozpočtu, obce, kraje či prostředků EU. Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovy ve zdaňovacím období přesáhnou výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. U poplatníka, kterému plynou ve zdaňovacím období souběžně více příjmů, je základem daně součet dílčích základů daně. V dílčím základu daně z příjmů ze závislé činnosti jsou příjmy navýšeny o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů povinen platit zaměstnavatel. Od základu daně lze odečíst výdaje zaplacené poplatníkem ve zdaňovacím období na zákonem určené účely (dary, úroky z úvěrů na bydlení, penzijní spoření, životní pojištění, členské příspěvky a úhrady za zkoušky dalšího vzdělávání). Sazba daně činí 15 % ze základu daně sníženého dle předchozí věty. Pro roky 2013 – 2015 je zavedeno solidární zvýšení daně ve výši 7 % z nadlimitního příjmu (to je více než 48násobek průměrné mzdy stanovené dle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení). Základní sleva na dani je 24 840 Kč na poplatníka, dalšími slevami je sleva na manžela (manželku), pokud nemá vlastní příjem za zdaňovací období přesahující zákonný limit, sleva na invaliditu (2 520 Kč nebo 5 040 Kč dle stupně invalidity), sleva na držitele průkazu ZTP/P ve výši 16 140 Kč a sleva na studenta ve výši 4 020 Kč.

Poplatníkem **daně z příjmu právnických osob** (PO) jsou obchodní korporace, organizační složky státu nebo fondy (podílový fond, investiční, podfond akciové společnosti, fond penzijní společnosti, svěřenský fond). Poplatníci jsou daňovými rezidenty (tzn. daňová povinnost na celosvětové příjmy), pokud mají na území ČR své sídlo nebo místo svého

vedení. Poplatníci, kteří nemají na území ČR své sídlo, jsou daňovými nerezidenty (tzn. daňová povinnost pouze na příjmy ze zdrojů na území ČR). Pro zjištění základu daně se vychází z výsledku hospodaření (zisk nebo ztráta), který se zvýší či sníží dle příslušného ustanovení zákona o dani z příjmů. Poplatníci, kteří nevedou účetnictví, vycházejí z rozdílu mezi příjmy a výdaji (opět se započtením upravujících položek). Největší náročnost úpravy výsledku hospodaření způsobují odpisy, jejichž výpočet dle zákona o daních z příjmů se může lišit od účetních standardů, a výdaje, které nebyly vynaloženy na dosažení zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Od základu daně lze odečíst daňovou ztrátu podniku (nejdéle v pěti následujících zdaňovacích obdobích), výdaje vynaložené na realizaci projektu výzkumu a vývoje, výdaje na podporu odborného vzdělávání a poskytnuté dary. Sazba daně činí 19 % ze základu daně (kromě specifických typů společností uvedených v zákoně, pro které je sazba daně 5 %). Vypočtená daň se snižuje o 18 tis. Kč (resp. 60 tis. Kč) za každého zaměstnance se zdravotním postižením v závislosti na stupni invalidity. Další slevou, na kterou mohou poplatníci dosáhnout, je určená pro PO, kterým byl poskytnut příslib investiční pobídky. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok nebo hospodářský rok, pokud se liší od kalendářního.

Nejvýznamnější podíl vybraných daní v ČR tvoří **příspěvky na sociální pojištění** (kategorie 2000). Systém sociálního pojištění ČR se skládá z veřejného zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení¹⁰⁴. Veřejné zdravotní pojištění slouží ke krytí výdajů spojených s financováním nutné zdravotní péče v rozsahu daném zákonem. Druhý relativně samostatný subsystém tvoří sociální zabezpečení. To se skládá z nemocenského pojištění, které má nahradit chybějící příjmy z výdělečné činnosti osobám krátkodobě neschopným pracovat z důvodu nemoci či úrazu. Nejzásadnější součástí sociálního zabezpečení je důchodové pojištění, které pomáhá zejména v případě dlouhodobé nebo trvalé neschopnosti pracovat (stáří, invalidita). Poslední součástí je státní politika zaměstnanosti, ze které se poskytuje peněžitá podpora v nezaměstnanosti a tzv. aktivní politika zaměstnanosti (tj. podpora tvorby nových pracovních míst). Tyto příspěvky platí zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně výdělečné osoby a nezaměstnaní. Pro příspěvky v souvislosti se zaměstnáním, samostatnou činností jsou stanoveny minimální a maximální hranice příspěvků. Následující tabulka č. 3.1 představuje jednotlivé sazby pojistného pro různé kategorie osob.

¹⁰⁴ VANČUROVÁ, LÁCHOVÁ, *Daňový systém ČR 2010*, s. 185 - 228.

Tabulka 3.1 Sazby pojistného pro různé skupiny osob v rámci České republiky

Osoba/sazba pojistného	Veřejné zdravotní pojištění	Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti
Zaměstnanec	1/3 z 13,5 %	0,0 %	6,5 %	0,0 %
Zaměstnavatel	zbytek	2,3 %	21,5 %	1,2 %
Osoba samostatně výdělečně činná	13,5 %	2,3 % (dobrovolně)	28,0 %	1,2 %
Osoba bez zdanitelných příjmů	13,5 %	-	-	-
Státní pojištěnec (studenti, vězni, ženy na mateřské i rodičovské dovolené)	13,5 %	-	-	-

Zdroj: Široký, 2013; vlastní úprava

Kategorie 3000 **Daně z mezd a pracovních sil** v daňovém systému ČR není zastoupena.

Kategorie 4000 představuje **Daně majetkové**, do kterých se v prostředí ČR řadí Daň z nemovitých věcí a Daň z nabytí nemovitých věcí. Dani z nemovitých věcí podléhají pozemky a stavby¹⁰⁵. Předmětem daně z pozemků jsou pozemky na území ČR vedené v katastru nemovitostí. Daň z orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů, trvalých travních porostů, hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb se vypočte jako součin základu daně (ceny půdy) a sazby daně v procentech. U ostatních pozemků (stavební pozemky, zastavěné plochy a nádvoří, zpevněné plochy určené k podnikání a ostatní plochy) a dále také staveb (a jednotek) je základ daně v m² a sazba daně v Kč/m². Daň se opět vypočte jako součin základu a sazby daně. Sazba daně je ve všech případech diferencovaná podle typu pozemku či stavby. Obec může obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovitosti na území celé obce stanovit jeden místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5, kterým se vynásobí daň poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, zdanitelných staveb nebo jednotek. Jedná se o daň pravidelně placenou. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Naproti tomu Daň z nabytí nemovitých věcí je daní jednorázově placenou¹⁰⁶. Povinnost přiznat a zaplatit daň vzniká úplatným nabytím vlastnického práva k nemovité věci. Poplatníkem je převodce vlastnického práva, pokud se s nabyvatelem nedohodnou jinak. Základem daně je nabývací hodnota snížená o uznatelný výdaj. Sazba daně činí 4 %.

¹⁰⁵ Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

¹⁰⁶ Zákonné opatření senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí.

Do kategorie 5000 **Daně ze zboží a služeb** spadá daň z přidané hodnoty (dále jen DPH), která patří mezi všeobecné daně ze spotřeby, spotřební daně (selektivní daně ze spotřeby) a silniční daň. Daň z přidané hodnoty je povinnou daní ve státech EU. Mezi základní svobody EU patří volný pohyb zboží a služeb, což se přímo dotýká DPH, a proto bylo nutno tuto daň harmonizovat (Směrnice Rady 2006/112/ES) a tuto směrnici implikovat do českého zákona o DPH¹⁰⁷. Předmětem DPH je dodání zboží, převod nebo přechod nemovitosti, poskytnutí služby, pořízení zboží nebo nového dopravního prostředku z jiného členského státu a dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku. Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátcе za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně souvisejících výdajů (spotřební daně, ekologické daně, cla, dávky, poplatky nebo náklady na balení, přepravu, pojištění a provize) od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto plnění. Základ daně se sníží o slevu z ceny, pokud je poskytnuta k datu uskutečnění zdanitelného plnění.

Součástí harmonizace jsou také sazby daně a to ve formě stanovení minimální výše sazeb a počty standardních a snížených sazeb. V českém zákoně o DPH se u zdanitelného plnění nebo přijaté úplaty uplatňuje snížená sazba daně ve výši 15 % pro zboží a služby uvedené v přílohách zákona o DPH (např.: potraviny, knihy, zdravotnické prostředky, dětské sedačky do automobilů a vybrané služby – nakládání s odpady, doprava cestujících a jejich zavazadel, ubytovací služby, sociální a zdravotní péče a provozování sportovních a relaxačních aktivit). Vše ostatní spadá do základní sazby daně ve výši 21 %.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, případně kalendářní čtvrtletí, pokud se pro to plátcе rozhodne a pokud splňuje podmínky daně zákonem (obrat za uplynulý rok nepřesáhl 10 mil. Kč a není nespolehlivým plátcem). Vlastní daňová povinnost je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání, která je 25 dnů po skončení zdaňovacího období.

Spotřební daně jsou nejvíce harmonizovanými daněmi v EU. Český zákon o spotřebních daních¹⁰⁸ přímo vychází z příslušných předpisů Evropské unie a vymezuje podmínky zdaňování minerálních olejů, lihu, piva, vína a meziproductů a tabákových výrobků. Dále upravuje způsob značení a prodeje tabákových výrobků a způsob značení některých minerálních olejů. Směrnice EU pevně stanovují, co povinně musí být předmětem spotřebních daní a co lze od nich osvobodit. Pro jednotlivé skupiny zboží jsou zároveň stanoveny minimální sazby daně. Základ daně je množství vybraných výrobků v příslušných

¹⁰⁷ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

¹⁰⁸ Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

fyzikálních jednotkách. Sazby jsou diferencované dle skupin výrobků. Specifickým případem jsou cigarety, u kterých jsou sazby daně kombinací sazby pevné a valorické.

Od počátku roku 2008 jsou v ČR v souladu se směrnicemi EU uvalovány daně ze spotřeby ekologického charakteru zdaňující energetické produkty (pevná paliva, zemní plyn a další plyny) a elektřinu. Jedná se o daně zatěžující spotřebu energie, jejichž smyslem je snížení spotřeby energie a tím i emisí CO₂. Legislativní úprava ekologických daní je součástí Zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Tento zákon upravuje každou daň z jednotlivých energetických produktů samostatně.

Silniční daň¹⁰⁹ se řadí mezi daně z užívání. Předmětem daně jsou silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla registrovaná a provozovaná v ČR, jsou-li používána FO k činnostem, ze kterých plynou příjmy ze samostatné činnosti, nebo PO. Předmětem daně jsou vždy vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená výlučně k přepravě nákladů a registrovaná v ČR. Základ daně je dle typu vozidla určen příslušným technickým parametrem (zdvihový objem motoru cm³, hmotnost a počet náprav, příp. návěsu). Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok a daňové přiznání se podává nejpozději do 31. ledna po uplynutí zdaňovacího období.

3.1.2 Zaměstnávání v České republice

Občané členských států Evropské unie a jejich rodinní příslušníci nejsou ze zákona o zaměstnanosti považováni za cizince a v souladu s tímto zákonem mají stejné právní postavení jak občané ČR¹¹⁰. Stejně právní postavení mají také občané a jejich rodinní příslušníci Norska, Lichtenštejnska a Islandu, patřící do Evropského hospodářského prostoru (EHP) a dále občané Švýcarska a jejich rodinní příslušníci. Rodinným příslušníkem občana EU/EHP a Švýcarska se rozumí jeho manžel nebo manželka, partner nebo partnerka, se kterým občan EU uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, jejich potomci, jsou-li mladší 21 let nebo jsou-li na rodičích závislí, dále pak vyživovaní či závislí příbuzní ve vzestupné řadě občana EU/EHP a Švýcarska a jeho manžela/manželky nebo registrovaného partnera/partnerky. Za rodinného příslušníka občana EU/EHP a Švýcarska se považuje i cizinec, který příslušným orgánům Ministerstva vnitra doloží, že má s občanem Evropské unie trvalý vztah obdobný rodinnému a žije s ním ve společné domácnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že občané zemí EU, EHP a Švýcarska nepotřebují pro práci v ČR pracovní povolení. Při nástupu občanů těchto zemí do zaměstnání v ČR

¹⁰⁹ Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

¹¹⁰ ŠMÍDLOVÁ, *Životní a pracovní podmínky v České republice*.

je jejich zaměstnavatel povinen nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce písemně informovat o této skutečnosti příslušný úřad práce (ÚP) dle místa výkonu práce. Po skončení pracovního poměru je opět zaměstnavatel povinen provést ohlášení, a to nejpozději do deseti dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala. Občané EU mají povinnost ohlásit na policii místo pobytu na území ČR do 30 dnů ode dne vstupu, pokud jejich předpokládaný pobyt bude delší než 30 dní. Při pobytu delším než tři měsíce je nutné zažádat o Potvrzení o přechodném pobytu občana. V případě cizince, ten je povinen do tří pracovních dnů ode dne vstupu na území ČR ohlásit místo pobytu na policii, avšak tato povinnost se nevztahuje na cizince, který je hlášený u ubytovatele. Zájem o získání zaměstnání se zpravidla vyjadřuje nejenom zasláním životopisu, ale také průvodním (motivačním) dopisem, který specifikuje zájem o danou pozici. Před nástupem do pracovního poměru v ČR se sepisuje pracovní smlouva, ať už se jedná o pracovní poměr na dobu určitou či neurčitou, krátkodobý nebo dlouhodobý pracovní kontrakt nebo o sezónní práce. Před uzavřením pracovní smlouvy je zaměstnavatel povinen seznámit zaměstnance s jeho právy a povinnostmi. Pracovní smlouva musí být uzavřena písemně a obsahuje druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce. V případech, kdy je se zaměstnancem ujednán pracovní poměr na dobu určitou, končí pracovní poměr uplynutím sjednané doby. Bude-li zaměstnanec pokračovat v práci, pak dojde k automatické změně na pracovní poměr na dobu neurčitou. V pracovní smlouvě bývá sjednána zkušební doba, která nesmí být delší jak tři měsíce. Pracovní poměr může být rozvázán dohodou, výpovědí, okamžitým zrušením a okamžitým zrušením ve zkušební době¹¹¹. V ČR je minimální hrubá mzda stanovena ve výši 8 500 Kč za měsíc. Zaměstnanec, který je uznán lékařem za dočasně neschopného práce, má nárok na dávky nemocenského pojištění od 15. kalendářního dne trvání jeho pracovní neschopnosti ve výši 60 % svého vyměřovacího základu¹¹². Dávky lze dostávat maximálně po dobu 380 kalendářních dnů od jejího vzniku. Podmínkou je, že zaměstnanec je účasten na nemocenském pojištění. Nárok tedy nemají lidé pracující na dohody, nezaměstnaní nebo podnikatelé (pokud si pojištění neplatí dobrovolně). Po dobu prvních 14. kalendářních dnů dostává zaměstnanec nemocenskou ve formě náhrady mzdy od zaměstnavatele. Za první tři dny pracovní neschopnosti náhrada mzdy zaměstnanci nepřísluší. V České republice je pracovní doba 40 hodin týdně obvykle rozdělena na osmihodinovou pracovní dobu do pěti pracovních dnů. Všeobecně se pracovní doba ve státních institucích a soukromých firmách liší. Větší zaměstnavatelé mívají kolektivní smlouvy, které mohou upravovat vybrané pracovní

¹¹¹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, Odbor 65 – analýz a statistik. *Minimální mzda*.

¹¹² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Dávkový systém nemocenského pojištění*.

podmínky, např. pracovní dobu, placení přesčasů, náhradní pracovní volna atp. Výměra dovolené v ČR činí nejméně 4 týdny za kalendářní rok.

3.2 PEST analýza podnikatelského prostředí Malty

Politické a právní faktory

Malta byla v roce 1814 připojena k britskému impériu. Nezávislost získala roku 1964 a následně v roce 1974 došlo ke zrušení systému konstituční monarchie a byla vyhlášena republika, což platí doposud. Součástí EU se stala (stejně jako ČR a také Slovinsko) v roce 2004, v roce 2008 poté přijala společnou evropskou měnu. Jednokomorový parlament má 69 členů a od roku 1966 v něm pravidelně zasedají pouze dvě politické strany: Labouristická strana a Národní strana¹¹³. Tyto strany se pravidelně střídají ve vládnutí, kdy aktuální rozdělení parlamentu (poměr 39:30) je největší od již zmíněného roku. Ve většině volebních období byl mezi nimi rozdíl jednoho až čtyř mandátů. To dokumentuje, že bývají výsledky voleb velmi vyrovnané, takže ztráta každého jednotlivého hlasu může být bolestná. Proto se střídáním vlád nemění nějak razantně směřování země a je možné mluvit o politické stabilitě. V zásadních otázkách je nutno dosahovat shody obou stran. Navíc nedávné průzkumy Maltské centrální banky ukázaly, že snížení byrokratické zátěže považují podnikatelé za prioritní úkol vlády, a proto by měla země usilovat o neustálé zlepšování podnikatelského prostředí. Třetí nejvýznamnější politickou stranou je Demokratická alternativa, která je svým programem blízká tradičním stranám zelených. Prezident je volen v nepřímé volbě na období 5 let a má podobné pravomoci jaké známe z našeho politického systému. Malta je členem různých regionálních a mezinárodních uskupení, což do velké míry ovlivňuje její legislativu i směřování obchodní spolupráce. Bezesporu nejdůležitější bylo podepsání mnohostranných smluv v souvislosti s přistoupením do EU v roce 2004. Dále se Malta aktivně účastní regionální spolupráce ve Středomoří (Barcelonský proces, Středomořské fórum, Unie pro Středomoří aj.) a má zájem na posilování stability a bezpečnosti v této oblasti. V neposlední řadě je Malta členem OSN a v souvislosti s tímto členstvím přistoupila k řadě konvencí a mnohostranných dohod. V oblasti ochrany životního prostředí jsou to např. mezinárodní dohody: o znečišťování ovzduší, ochraně biodiverzity, změně klimatu, Kjótskému protokolu rámcové úmluvy o změně klimatu, rozšiřování pouští, ochraně ohrožených druhů, nebezpečných odpadech, právu mořském, ochraně ozonové vrstvy

¹¹³ GOVERNMENT OF MALTA. *Maltese Parliaments*.

atd. Malta dlouhodobě dosahuje záporného salda zahraničního obchodu. Ve vývozu tradičně převládají elektrosoučástky, farmaceutické výrobky, knihy a časopisy, potravinářské výrobky, výrobky z plastu a gumy, textilie. Vývoz je v menších poměrech rozdělen mezi velké množství států. Do zemí EU bylo v roce 2012 vyvezeno 29 % z celkového vývozu¹¹⁴. Od roku 2008 došlo k poklesu podílu vývozu do EU, USA, a Asie ze 75 % na 57 %. Zvýšil se tedy podíl ostatních zemí (z 25 % na 43 %). Největším dovozcem stále zůstává Itálie (32 %), resp. EU celkově (64 %). I zde ale v období od 2008 do 2012 došlo k růstu vývozu do ostatních zemí z 12 % na 21 %. Dovoze dominují obzvláště stroje a přepravní zařízení, suroviny (minerální paliva a maziva), potraviny, chemikálie a spotřební zboží. Jelikož je Malta součástí jednotného vnitřního trhu EU, je z hlediska ostatních členských států přístup na maltský trh bez obchodních bariér. Jedná se o velmi otevřenou – tradičně obchodně zaměřenou zemi a ochrana domácího trhu se dnes zaměřuje pouze na minimum oblastí, a to zejména zemědělství, kdy tento sektor podporuje v rámci společné zemědělské politiky EU. Naopak v oblasti podpory dovozu má výsadní postavení zóna volného obchodu, která se nachází v části přístavu Marsaxlokk. Veškeré zboží dovezené autorizovanými společnostmi, které není dále přepravováno do EU, je zde osvobozeno od dovozních cel. Autorizované společnosti působící v zóně volného obchodu se navíc těší státním pobídkám, především snížení daní a investičním "daňovým úvěrům".

Ekonomické faktory

Velmi malá rozloha Malty (a nedostatek nerostných surovin) poskytuje pouze velmi malý potenciál vnitřního trhu země, a proto se hospodářský rozvoj opírá hlavně o exportně orientovaný průmysl. Mezi nejvýznamnější odvětví patří: výroba spotřební a průmyslové elektroniky a software, výrobky lehkého strojírenství, výrobky z plastů, automobilový, farmaceutický a oděvní průmysl, atd. V minulosti směřovalo nejvíce zahraničních investic právě do těchto oborů. Typický je vysoký počet malých a středních podniků. Pro svou polohu zůstává pro Maltu důležitý sektor výroby a oprav lodí, který je však závislý na státní finanční pomoci, protože čelí vysoké mezinárodní konkurenci. Nicméně rozhodující podíl na tvorbě HDP (74 %) mají služby, mezi nimiž je nejdůležitější cestovní ruch. Z toho profitují i další navázané obory, např. stavebnictví (v letech 2000 – 2007 bylo na Maltě otevřeno několik 4 a 5 hvězdičkových hotelů, s čímž souvisel i nutný rozvoj infrastruktury). Kromě běžné rekreační, sportovní a poznávací turistiky se na Maltě úspěšně rozvíjejí i některé specifické

¹¹⁴ ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V ŘÍMĚ. *Souhrnná teritoriální informace Malta*.

formy turistického ruchu: výukové pobyty a provozování kasin a hazardních her. Přestože 2/3 celkové rozlohy Malty jsou zemědělsky využitelné, význam zemědělství je malý a 80 % spotřeby potravin je dováženo. Zemědělství včetně rybolovu se podílí na tvorbě HDP pouze cca 3 %. Od roku 1995, kdy byla ukončena výroba elektřiny spalováním uhlí, je pro výrobu elektřiny jediným zdrojem energie ropa, kterou však Malta netěží a je potřeba ji dovážet. Vysoká cena energie na Maltě je kromě zanedbatelného podílu obnovitelných zdrojů energie dána také existencí energetického gigantu Enemalta, který působí napříč energetickými sektory, a který měl až do roku 2001 zákonný monopol. Uvolnění trhu bylo samozřejmě krokem s mnoha pozitivními důsledky, ale i přesto stále zůstává tato společnost hlavním hráčem v těchto sektorech s rozhodujícím vlivem na tvorbu cen. Maltská ekonomika si poměrně dobře poradila s následky ekonomické krize vzniklé na konci roku 2008. K tomu přispělo také členství Malty v Eurozóně, které poskytlo v tomto období domácí ekonomice ochranu před měnovými turbulencemi. Kromě roku 2009, kdy došlo k poklesu HDP o 2,8 %, vykázala Malta v dalších letech hospodářský růst o 4,1 %, 1,6 %, resp. 0,6 % v roce 2012, kdy HDP činilo 6 829,5 mil. EUR¹¹⁵, v přepočtu na obyvatele ve standardu kupní síly pak 26 821 USD¹¹⁶. Průměrná inflace za posledních 5 let dosáhla 2,1 %. Nezaměstnanost se dlouhodobě drží na 6,5 %¹¹⁷. Veřejný dluh roste pomalým tempem (cca 1,4 % za poslední 3 roky), dle údajů za rok 2012 dosahoval 72,1 % HDP¹¹⁸. Výše vládního deficitu pro rok 2012 byla 3,3 %¹¹⁹. Dle hodnocení Mezinárodního měnového fondu z února 2011 je maltský bankovní systém v dobré kondici, těší se vysoké likviditě a má dobrý „funding profile“ a to navzdory skutečnosti, že zůstává poměrně značně exponován směrem k domácímu hypotečnímu trhu¹²⁰. Maltský bankovní systém je hodnocen jako imunní vůči externím finančním šokům. V roce 1994 maltská vláda schválila soubor zákonů s cílem vytvořit z Malty offshore centrum finančních služeb. Na Maltě je dle odhadů zaregistrováno přes 2 500 offshore společností, které rozvíjí svou činnost na základě příznivé daňové politiky. Zlom v rozvoji finančního sektoru představoval vstup Malty do EU, kdy byly na ostrově registrovány 4 hedgeové fondy, dnes jich je přes 400.

¹¹⁵ EUROSTAT. *Real GDP growth rate - volume*.

¹¹⁶ INTERNATIONAL MONETARY FUND. *World Economic Outlook Database, April 2014*.

¹¹⁷ EUROSTAT. *HICP – inflation rate*.

¹¹⁸ EUROSTAT. *General government gross debt - annual data*.

¹¹⁹ EUROSTAT. *General government deficit (-) and surplus (+) – annual data*.

¹²⁰ ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V ŘÍMĚ. *Souhrnná teritoriální informace Malta*.

Sociální a demografické faktory

Malta má nejvyšší hustotu zalidnění v EU, konkrétně 1 320 obyv./km², která vyplývá z ostrovního charakteru země. Vzhledem k tomu města srůstají v rozsáhlé konurbace. Průměrný roční přírůstek obyvatel činí 1,8 %. Z hlediska věkové struktury představuje nejpočetnější část ekonomicky aktivní skupina 15 – 64 let, a to 67,5 %. Děti mladší 15 let tvoří 15,3 % a senioři nad 65 let 17,2 %¹²¹. Provedené demografické studie však ukazují, že v příštích 50 letech dojde na Maltě ke zdvojnásobení podílu skupiny obyvatel nad 65 let, což povede k neudržitelnosti maltského systému sociální podpory¹²². S problémem stárnutí obyvatelstva se potýká velká většina vyspělých států světa. Struktura obyvatelstva podle pohlaví je vyrovnaná (rozdíl 0,4 % ve prospěch žen je zanedbatelný). Malta je etnicky homogenní stát, protože 99 % obyvatel jsou Malt'ané. Přibližně 98 % obyvatelstva se hlásí k římskokatolickému vyznání. Katolicismus je dokonce zakotven v ústavě a hraje zde důležitou roli také v běžném životě (např. velké množství státních svátků souvisejících s náboženstvím nebo téměř neexistence nedělního prodeje). Horkému klimatu země je uzpůsobena i otvírací doba obchodů, kdy je naprosto běžná polední dvou až tří hodinová přestávka.

Technologické faktory

Pozitivní roli při zvyšování konkurenceschopnosti maltské ekonomiky hraje podpora vzdělání, vědy a výzkumu¹²³. Sektory, které podporuje maltská vláda, a které jsou zároveň nejperspektivnějšími obory pro zahraniční investory, jsou především ICT, farmaceutický průmysl, biotechnologie a výzkum. Ovšem vládní výdaje na výzkum a vývoj dosahují pouze 0,7 % celkových vládních výdajů, což je poloviční hodnota průměru EU¹²⁴.

Maltu lze z hlediska politických rizik (vnitrostátní i mezinárodní) pokládat za poměrně bezpečnou zemi pro umístění investic. Také proto Malta vykázala v období 2003 – 2012 největší příliv přímých zahraničních investic ze sledovaných zemí (17 843 USD v přepočtu na obyvatele)¹²⁵. Přírodní rizika umístění investice vyplývají z ostrovního charakteru země, tzn. omezené sladkovodní zdroje (nutnost nákladného odsolování vody). Zvýšení cen ropy by se odrazilo ve zvýšení výrobních nákladů prakticky všech odvětví, protože tvoří základní zdroj pro výrobu elektřiny a pohon zařízení na odsolování vody.

¹²¹ INDEXMUNDI. *Age structure Malta*.

¹²² ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V ŘÍMĚ. *Souhrnná teritoriální informace Malta*.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ EUROSTAT. *Total GBAORD as a % of total general government expenditure*.

¹²⁵ UNCTADSTAT. *Inward and outward foreign direct investment flows, annual, 2003 – 2012*.

3.2.1 Daňový systém Malty

Nepřímé daně maltského daňového systému (daň z přidané hodnoty a akcízy) byly harmonizovány s daňovým právem Evropské unie v přístupovém období. Současně s tím byly přijaty také principy vzájemné pomoci a administrativních postupů výběru, správy a kontroly daně¹²⁶. Oblast přímých daní je (podobně jako v ČR) v kompetenci národní vlády, pouze v otázce mezinárodního zdanění je doplněna bilaterálními (či multilaterálními) smlouvami s jinými státy týkajícími se zamezení dvojího zdanění.

Daně z příjmů FO podléhají maltští daňoví rezidenti z celosvětových příjmů, ostatní osoby jen z příjmů plynoucích na Maltě. Předmětem daně jsou různé druhy příjmů jako, příjem z obchodu a podnikání, příjem z profese nebo povolání, zaměstnanecký příjem nebo služební příjem, dividendy, úroky, renty, příjmy z pronájmu, licenční poplatky, vyplacené pojistné a jiné zisky z majetku, určité kapitálové příjmy a ostatní příjmy. Daň se vypočte ze zdanitelného příjmu, který tvoří souhrn jednotlivých skupin příjmů snížený o osobní odpočty. Od daně jsou osvobozeny penze, určité kapitálové zisky, školné a výživné na děti. Odpočitatelné položky od základu daně činí 9 320 EUR na školné pro dítě se speciálními potřebami, školné do výše 2 300 EUR na středních školách a 1 600 EUR na základních školách či mateřských školkách. Odpočet 2 500 EUR lze uplatnit v případě pobytu staršího člena rodiny v soukromém domově pro seniory. Na Maltě se uplatňují dvojí sazby osobní důchodové daně, v případě společného zdanění manželů se aplikují uvedené sazby v tabulce č. 3.2.

Tabulka 3.2 Sazby daně z příjmů FO pro společné zdanění manželů.

Zdanitelný příjem v Eurech	Sazba (%)
do 11 900	0
11 901 – 21 200	15
21 201 – 28 700	25
nad 28 700	35

Zdroj: Široký, 2013; vlastní úprava

Tabulka č. 3.3 uvádí daňové sazby, které jsou použity v běžných situacích, dále u manželů, kteří si zvolí oddělený výpočet daně a v dalších specifických případech.

¹²⁶ ŠIROKÝ, Daně v Evropské unii, s. 281.

Tabulka 3.3 Standardní sazby daně z příjmů FO

Zdanitelný příjem v Eurech	Sazba (%)
do 8 500	0
8 501 – 14 500	15
14 501 – 19 500	25
nad 19 500	35

Zdroj: Široký, 2013; vlastní úprava

Základní sleva na poplatníka je 8 500 EUR, v případě manželů 9 300 EUR¹²⁷. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Manželé využívající společné zdanění jsou odpovědní za podání daňových přiznání společně a musí ohlásit, který z nich bude registrovaný jako poplatník. Daňoví poplatníci odvádějí tři zálohové platby a to do 30. dubna, 31. srpna a 21. prosince v průběhu roku. Nedoplatek musí být zaplacen do 30. června následujícího roku.

Osobami podléhajícími **korporátní dani** jsou společnost s ručením omezeným, komanditní obchodní společnost, sdružení osob vytvořené, založené nebo registrované mimo Maltu a svou podstatou obdobné výše uvedeným společnostem, družstevní společnosti řádně registrované na Maltě a spolky, společnosti nebo jiná sdružení osob, ať již zapsaná nebo nezapsaná v obchodním rejstříku, s právní subjektivitou či bez ní. Veřejné obchodní společnosti se nezdaňují na úrovni společnosti, ale na úrovni jednotlivých společníků. Hlavní položky, které tvoří předmět daně, jsou příjmy z obchodování a podnikání, dividendy, zisky z akcií, úroky, důchody a renty, nájemné, licenční poplatky, vyplácené pojistné a jiné výnosy z majetku, určité kapitálové zisky a jiné zisky nebo příjmy. Od daně jsou osvobozeny vybrané skupiny příjmů nebo osob, např. příjmy družstevních společností a příjmy z programů kolektivního investování. Všechny náklady a výdaje zcela a výhradně vynaložené ve spojitosti se získáním příjmů jsou odpočitatelné od základu daně. Tyto výdaje například zahrnují splátky úroků, nájemné, opravy a renovace, nedobytné pohledávky, výdaje na marketing, výdaje na vědecký výzkum, výdaje na patenty, kapitálové podnikání. Daňové pobídky jsou udělovány zvláště pro loďařský a letecký průmysl a na podporu podnikání ve free zóně přístavu Marsaxlokk Bay. Daňově je možno odpisovat průmyslové budovy a stavby a strojní zařízení. V případě průmyslových budov a staveb lze v prvním roce, mimo ročního odpočtu odečíst navíc 10 %. Roční odpočet se vypočítá roční rovnoměrnou sazbou

¹²⁷ HEMMELGARN, *Taxation Trends in the European Union*, s. 118.

ve výši 2 % ve vztahu k danému typu aktiva. Ztráty mohou být započteny proti příjmu relevantního roku a poté převedeny do dalších let bez časového omezení a započteny proti příjmu dalších let. Ztráty nelze přenášet do předchozích let. Sazba daně ze zisku firem je 35 %. Maltský daňový systém však nabízí systém refundací, který umožňuje získat až 6/7 zaplacené daně zpět. Efektivní daňová sazba je tak pouze 5 %, čímž se Malta stává zemí s nejnižším zdaněním korporací v celé EU¹²⁸. Srážková daň z dividend či úroků pro rezidentní poplatníky neexistuje. Na Maltě nedochází k dvojímu zdanění rozděleného zisku, jelikož příjemce dividend si hodnotu zaplacené daně plně započte oproti své daňové povinnosti. Akcionáři jsou tedy zdaňováni z hrubých příjmů z dividend, avšak taktéž jsou oprávněni uplatnit slevu na dani z dividend oproti jejich celkové povinnosti na osobní důchodové dani. Zdanitelným obdobím je kalendářní rok. Firmy musí podat daňové přiznání společně s finančními výkazy do devíti měsíců od konce účetního roku či do 31. března následujícího roku po skončení zdaňovacího období. Společnosti jsou povinny uhradit zálohy na daň ve třech splátkách do 30. dubna, 31. srpna a 21. prosince každého zdaňovacího období. Nezaplacenou daň je nutné splatit ke dni, ke kterému je společnost povinna podat daňové přiznání. Zákon umožňuje skupinové zdanění firem, které poskytuje výhody, co se týče převodu daňových ztrát a kapitálu.

Příspěvky na sociální pojištění (kategorie 2000) platí zaměstnanci ve výši 10 % jejich týdenní mzdy až do maximální výše příspěvku 40,32 EUR týdně. Jejich zaměstnavatelé jim tuto částku strhnou ze mzdy, zároveň k ní přidají stejnou částku ze svého a celý příspěvek (resp. příspěvky za všechny své zaměstnance) jednou měsíčně odvedou vládě. Příspěvky zaměstnanců na sociální pojištění nejsou odečitatelné pro účely daně z příjmů. Naproti tomu příspěvky zaměstnavatele na sociální zabezpečení jeho zaměstnanců jsou odečitatelné od základu korporátní daně. Osoby samostatně výdělečně činné platí příspěvky na sociální pojištění ve výši 15 % jejich čistého příjmu z podnikání, obchodu či profese dosaženého během minulého roku. Týdenní příspěvky se pohybují v hodnotě od 27,86 EUR do 60,47 EUR.

Daně z mezd a pracovních sil (kategorie 3000) nejsou na Maltě zavedeny.

Majetkové daně (kategorie 4000) se všeobecně dělí na dva druhy: pravidelně placená daň z držby majetku a jednorázové zdanění majetku při jeho převodu. Na Maltě není zdaňováno vlastnictví, ale pouze převod majetkových hodnot, mezi kterými dominují především finanční transakce.

¹²⁸ DELOITTE GLOBAL SERVICES. *Taxation and Investment in Malta 2011*.

Kategorie daní ze zboží a služeb (5000) jsou podobně jako v ČR harmonizovány napříč EU. Legislativní úprava **daně z přidané hodnoty** na Maltě odpovídá směrnici Rady 2006/112/ES. Dani z přidané hodnoty podléhá dodání zboží a poskytnutí služeb, pořízení zboží z jiného členského státu, pořízení nových dopravních prostředků a dovoz zboží. Základní sazba daně činí 18 %. Snížená sazba daně je ve výši 7 % a uplatňuje se zvláště na poskytování ubytování. Další 5% snížená sazba je uvalena na elektřinu, cukrovinky, lékařské příslušenství, věci používané výhradně postiženými občany, tiskoviny, umělecké a sběratelské předměty a starožitnosti. Nulová sazba daně se uplatňuje na opravy lodí a letadel, potraviny pro lidskou výživu, hromadnou přepravu cestujících, vodu včetně minerální, pěstování rostlin a léčiv. Podnikatelé jsou povinni se registrovat, pokud jejich obrat přesáhne 35 tis. EUR u činností spočívajících zvláště v dodání zboží, 24 tis. EUR u činností spočívajících zvláště v poskytování služeb s nízkou přidanou hodnotou a 7 tis. EUR v případě jiných aktivit.

Spotřební daně podléhají ještě výraznější harmonizaci než DPH, kdy příslušným směrnícím musí odpovídat mj. předmět daně, vynětí a osvobození od daně, způsob značení a prodeje vybraných výrobků a v neposlední řadě musí národní sazby daně jednotlivých komodit splňovat minimální limitní sazby. Spotřební daně na lehké alkoholické nápoje jsou relativně nízké, zdanění pohonných hmot se blíží evropskému průměru a naopak vyššímu zdanění podléhají tabákové výrobky a tvrdý alkohol¹²⁹.

3.2.2 Zaměstnávání pracovníků na Maltě

Malta vstupem do EU tj. 1. května 2004 uvolnila pracovní trh. Všichni občané EU/EHP a jejich rodinní příslušníci mají právo se usadit a pracovat na jejím území¹³⁰. Ovšem pokud by velký příliv pracovníků z ostatních států EU/EHP vážně ohrožoval životní úroveň a zdejší zaměstnanost, může Malta zavést přechodná opatření a omezit vstup pracovníků na trh práce. Každý občan EU/EHP má prostřednictvím „práva pobytu“ právo se usadit, pobývat či pracovat na území Malty. Toto právo má každý občan EU/EHP, ať na Maltě pracuje či nikoliv, ale musí mít dostatečné množství finančních prostředků na uspokojování základních životních potřeb, aniž by pobíral dávky sociální pomoci. Při překročení hranic na Maltu není po občanech EU/EHP požadováno vízum, ale pouze platný pas nebo národní průkaz totožnosti.

¹²⁹ HEMMELGARN, *Taxation Trends in the European Union*, s. 119.

¹³⁰ ŠIMÁNEK, Libor. *Malta životní a pracovní podmínky*.

V případě pobytu, který nepřesahuje tři měsíce, není povinná registrace u příslušných orgánů. Ovšem tato doba může být prodloužena na šest měsíců, pokud je předložen důkaz o tom, že si osoba nepřetržitě hledá zaměstnání. Rodinní příslušníci mají stejné právo vstoupit, pobývat a pracovat na Maltě, i když by byli občany ze třetí země. Za předpokladu, že pobyt osoby přesáhne tři měsíce, je povinná zažádat o vydání povolení k pobytu. V žádosti je nutné uvést důvod, pro který se o povolení žádá (cestování, studium, zaměstnání atp.). Povolení se vydává na pět let a za normálních okolností je automaticky prodlužováno. K vydání povolení je potřeba platný průkaz totožnosti a pracovní povolení. Rodinní příslušníci musí doložit, průkaz totožnosti, vízum (pokud se na ně vztahuje vízová povinnost), doklad potvrzující, že je rodinným příslušníkem nebo doklad potvrzující, že je nezaopatřenou osobou. V případě, že osoba obdrží povolení k pobytu a je zaměstnána, bude považována za osobu se statutem usedlíka na tak dlouho, dokud se dobrovolně nestane nezaměstnaným. Osoba vykonávající pracovní činnost na Maltě, která přispívá do maltského systému sociálního zabezpečení, má právo na veškeré výhody tohoto systému.

Problémem v oblasti daní je určení místní příslušnosti a stanovení rozsahu zdanění v daném státě. V situaci, že si dva státy dělají nárok na zdanění jednoho příjmu (např. na základě bydliště v jednom státu a pracovního výkonu v druhém státu) použije se v tomto případě bilaterální smlouva o zamezení dvojího zdanění, je-li mezi těmito státy uzavřena. Povinnost odvádět daně dopadá na tzv. daňové residenty. Český daňový rezident s neomezenou daňovou povinností, je ten, který na území ČR má bydliště nebo se zde zdržuje alespoň 183 dnů v příslušném roce. Daňová povinnost se vztahuje nejen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, ale i na příjmy plynoucí ze zahraničí. Česká republika uzavřela s Maltou bilaterální dohodu o zamezení dvojího zdanění v r. 1997. Pro vyloučení dvojího zdanění u závislé činnosti se použije metoda zápočtu. U metody zápočtu, která se používá v ČR, se poplatníkovi započítá jen taková část v zahraničí zaplacené daně, která by v ČR připadala na tyto příjmy. Daň k zápočtu se vypočte tak, že daň z celosvětových příjmů zjištěná dle zákona se vynásobí koeficientem, jehož čitatelem jsou příjmy ze zdrojů v zahraničí a jmenovatelem základ daně nesnížený o nezdánitelné částky a odečitatelné položky.

Pokud je osoba nezaměstnaná, registrovaná u českého úřadu práce a pobírá podporu v nezaměstnanosti alespoň po dobu čtyř týdnů, získá právo požádat o transfer dávek na Maltu, zatímco v této zemi hledá zaměstnání. Dávky jsou vypláceny nejvýše po dobu šesti měsíců či do vyčerpání podpůrné doby, je-li kratší. Na českém ÚP je třeba požádat o vystavení

formuláře U2¹³¹. Tento formulář je třeba předložit instituci, u níž se osoba registruje za účelem vznesení požadavku na vyplácení dávek v nezaměstnanosti, do sedmi dnů od příjezdu na Maltu, aby byla zajištěna kontinuita vyplácení dávek. Pokud dojde k promeškání této sedmidenní lhůty, má osoba nárok na dávky pouze od data registrace. Po dobu u které je osoba vedena u maltského úřadu práce, je povinna se podrobovat kontrolním a registračním postupům dané instituce dle právní úpravy Malty a musí být připravena k nástupu do zaměstnání, zvláště musí být jazykově vybavena tak, aby mohla vykonávat nabízené zaměstnání. V případě, že se osobě nepodaří nalézt zaměstnání, může pokračovat výplata dávek i po návratu do ČR, pokud nedojde k vyčerpání podpůrčí doby, za podmínky, že se do ČR vrátí ještě před uplynutím lhůty. Pokud zůstane nezaměstnanou osobou na Maltě a bude chtít žádat místní úřad o dávky v nezaměstnanosti, bude potřebovat od českého úřadu práce formulář U1¹³² (sčítání dopojištění/zaměstnání).

Pokud se osoba rozhodne na Maltě pracovat, je nutné zjistit, zda povolání, které chce vykonávat je, či není regulované. Pokud není vybrané povolání regulované, je osoba oprávněna toto povolání vykonávat stejně jako státní příslušníci Malty. Pro výkon regulované činnosti jsou právními předpisy Malty stanoveny určité požadavky (stupeň a obor vzdělání, délka praxe nebo zdravotní způsobilost), jejichž splnění podmiňuje výkon tohoto povolání. Pokud je vybrané povolání či činnost regulována, je nutné požádat o uznání odborné kvalifikace. Pokud osoba ví, že bude v nejbližší době vykonávat výdělečnou činnost v jiném státě EU, je povinna informovat o tom před vycestováním svou zdravotní pojišťovnu. Od okamžiku zahájení výdělečné činnosti v jiném státě EU je nutné se odhlásit z českého systému zdravotního pojištění a vrátit české zdravotní pojišťovně její vystavený Evropský průkaz zdravotního pojištění. V případě že osoba je zaměstnána zároveň v ČR a v jiném členském státě, přičemž nadále bydlí v ČR, je potřebné se obrátit na okresní správu sociálního zabezpečení a požádat ji o vystavení formuláře E101, který pak předloží v zemi druhého zaměstnání. Na jeho základě nebude muset platit odvody do sociálního zabezpečení daného státu. Zahraniční zaměstnavatel tak kontaktuje domovskou pojišťovnu zaměstnance a přihlásí se u ní jako plátce pojistného. Pokud osoba vykonává samostatnou výdělečnou činnost a zároveň zaměstnání v jiném státě, podléhá právním předpisům v domovské zemi, ale taktéž i v zemi zaměstnání.

¹³¹ Tento formulář představuje povolení pro nepřetržité pobírání dávek v nezaměstnanosti během hledání práce v jiné zemi. Vystavuje jej veřejná služba zaměstnanosti nebo příslušný orgán sociálního zabezpečení země, ve které se osoba stala nezaměstnanou.

¹³² Tento formulář představuje potvrzení týkající se časových úseků, kdy osoba platila sociální pojištění, které budou brány v úvahu pro přiznání dávek v nezaměstnanosti.

Minimální mzda pro rok 2014 byla na Maltě stanovena pro zaměstnance ve věku 18 let a starší 165,68 EUR. Pro zaměstnance ve věku 17 let 158,90 EUR a pro zaměstnance mladší 17 let 156,06 EUR. Běžná pracovní doba činí 40 hodin týdně. Maximálně však může představovat 48 hodin včetně přesčasů, za které zaměstnanci náleží příplatek. Zaměstnanci pracující na plný úvazek mají ročně nárok na 25 dní dovolené. Čerpat dovolenou lze po uplynutí zkušební doby či také po domluvě se zaměstnavatelem¹³³.

3.3 PEST analýza podnikatelského prostředí Slovinska

Politické a právní faktory

Slovinsko vzniklo roku 1991 jako jeden z nástupnických států Socialistické federativní republiky Jugoslávie (SFR). Dolní komoru parlamentu představuje Státní shromáždění s 90 poslanci (aktuálně ze 7 politických stran), přičemž 2 z nich mají speciální postavení, jelikož se jedná o zástupce státem uznané italské a maďarské menšiny¹³⁴. Horní komora, která nese označení Státní rada, čítá 40 radních, kteří zastupují sociální, ekonomické, profesní a lokální zájmy. Rada má spíše poradní funkci (zákonodárná iniciativa, vracení zákonů dolní komoře, návrh na svolání referenda). Od svého vzniku se jako jediná země bývalé SFR Jugoslávie vyznačovala stabilní demokratickou vládou. Nicméně vláda, která vznikla z historicky prvních předčasných voleb konaných v prosinci roku 2011, vydržela od svého jmenování v únoru 2012 ve funkci pouze rok. Jelikož se jedná o parlamentní republiku, prezident má pouze omezené pravomoci srovnatelné s českou hlavou státu¹³⁵. Slovinsko je členem v podstatě všech důležitých mezinárodních uskupení (EU, OECD, OSN, NATO, MMF, Evropská měnová unie). Vstupem do Evropské unie v roce 2004 převzalo Slovinsko všechny aktuálně platné obchodní dohody a smlouvy mezi EU a třetími zeměmi. Mezi další důležité mezinárodní smlouvy, které Slovinsko podepsalo, patří GATT (Všeobecná dohoda na clech a obchodu) a další smlouvy související s členstvím ve výše zmíněných organizacích. Jelikož je Slovinsko spíše menší země (cca čtvrtina rozlohy ČR), což znamená malý vlastní trh, je pro něj nesmírně důležitá pro expanzi hospodářství orientace na zahraniční trhy. Otevřenost slovinské ekonomiky však také znamená vysokou provázanost se světovými hospodářskými trendy, tj. konjunkturou či depresí v západoevropských zemích. Zahraniční obchod se dlouhodobě pohybuje v pasivním saldu. Mezi nejvýznamnější vývozní komodity

¹³³ ŠIMÁNEK, Libor. *Malta životní a pracovní podmínky*.

¹³⁴ GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA. *Political system*.

¹³⁵ ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V LUBLANI. *Souhrnná teritoriální informace Slovinsko*.

patří elektrické a průmyslové stroje, zařízení a přístroje, zdravotnické a farmaceutické výrobky, železo, ocel, neželezné kovy a výrobky z kovů, ropa a ropné deriváty, elektrická energie. Hlavním vývozním artiklem však jsou osobní automobily, které drží dominanci na celkovém vývozu již nepřetržitě více než 16 let. Zvláštností je, že významné komodity vývozu vévodí také dovozu, pouze s jiným procentuálním podílem. Největší obchodní výměna probíhá se zeměmi EU, kdy podíl vývozu se stabilně drží kolem 69 % a dovozu 76 % (mírný pokles o 2 % za posledních 5 let). Nejdůležitějšími partnery (v obou směrech) jsou Německo, Itálie, Rakousko, u vývozu ještě Francie. Poměrně zajímavý je ještě podíl 14,1 % vývozu směřující do zemí bývalé Jugoslávie. I Slovinsko je součástí vnitřního trhu EU, a proto je postupováno v duchu volného pohybu zboží a služeb mezi členskými státy a vůči třetím zemím platí pravidla společné obchodní politiky EU. Vývozní resp. dovozní licence jsou vyžadovány pouze u citlivých položek (drogy, vojenský materiál, zbraně, starožitnosti, umělecká díla atd.). Pro dovoz některých výrobků (elektrotechnické zboží, měřicí přístroje, stavební materiály, léky, prostředky na ochranu rostlin) jsou předepsány atesty jakosti a pro zemědělské produkty, potraviny a zboží, které přichází do styku s potravinami (obaly, kuchyňské nádobí) zdravotní prohlídky. Slovinská ekonomika je relativně otevřená. Zvláštním případem je oblast zemědělství, kde však úroveň ochrany a podpory ze strany státu (dotace, garantované výkupní ceny, vývozní podpory) striktně podléhá společné zemědělské politice EU. Zóna volného obchodu ve slovinském přístavu Koper umožňuje neomezeně bezcelně dovážet a skladovat zboží (a s ním související doplňky). Z této zóny lze výrobky vyvézt do Slovinska pod podmínkou zaplacení cla.

Ekonomické faktory

Na tvorbě HDP se nejvíce (67,8 %) podílejí služby (velkoobchod a maloobchod, doprava, poštovní a telekomunikační služby a služby spojené s výpočetní technikou) a průmysl (24,5 % – např. kovo zpracující, chemický, potravinářský, elektronický a elektrotechnický)¹³⁶. Slovinské zemědělství, které v součtu s lesnictvím a rybolovem tvoří pouze 2,5 % HDP, se vyznačuje velkým počtem menších farem, kdy 90 % zemědělské půdy je v soukromém vlastnictví. Slovinsko bylo hluboce zasaženo globální hospodářskou krizí z roku 2008¹³⁷. Po rekordním růstu ekonomiky v roce 2007 o 6,9 %, resp. 3,4 % v roce 2008, byl v roce 2009 zaznamenán pokles HDP o – 7,9 %, což byl vůbec první pokles HDP od roku 1992. V dalších letech bylo dosaženo růstu (resp. poklesu) 1,3 % (rok 2010), 0,7 %

¹³⁶ ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V LUBLANI. *Souhrnná teritoriální informace Slovinsko*.

¹³⁷ EUROSTAT. *Real GDP growth rate volume*.

(2011), - 2,5 % (2012) a - 1,1 % (2013). Tyto výsledky se projeví i v deficitu státního rozpočtu, který byl v roce 2009 - 6,3 %¹³⁸. Současně dochází k postupnému snižování, kdy deficit státního rozpočtu činil v r. 2012 - 3,8 %. Vládní dluh Slovinska 54 % (2012) se drží pod hranicí maastrichtského kritéria¹³⁹. V roce 2012 činilo HDP 35 700 mil. EUR, v přepočtu na obyvatele ve standardu kupní síly pak 27 837 USD¹⁴⁰. Za období uplynulých 5 let Slovinsko vykazuje nízkou průměrnou míru inflace (1,86 %.)¹⁴¹, ale naopak vysokou průměrnou nezaměstnanost (11,36 %)¹⁴².

Sociální a demografické faktory

Průměrný roční přírůstek obyvatel Slovinska činí 0,19 %, tedy výrazně méně než v případě Malty (1,8 %). Průměrné stáří populace je 42,0 let. V produktivním věku je 69,1 % osob, do 14 let je 13,4 % a ve věku seniorů tj. 65 let a více je 17,5 % populace¹⁴³. V rozdělení podle pohlaví mírně převažují ženy (50,5 %). Obyvatelstvo tvoří především Slovinci (83,06 %), poměrně početná je ještě skupina národností zemí z bývalé Jugoslávie (Srbové, Chorvaté, Bosňané, Makedonci a Černohorci), která představuje 5,23 %. Slovinsko patří mezi státy se silným sociálním citěním. To je dáno obdobím, kdy bylo součástí bývalé Jugoslávie, odkud převzalo rozvinutý sociální systém typický vysokou ochranou a podporou pracujících. Důležitou roli zde sehrávají odbory.

Technologické faktory

Navzdory existenci různých agentur propagujících a podporujících podnikatelské prostředí ve Slovinsku se řada zahraničních investorů setkává s latentním odporem ze strany slovinského prostředí a řetězením administrativních problémů¹⁴⁴. To společně s relativně drahou pracovní silou v porovnání s dalšími zeměmi střední a východní Evropy, což je dáno také legislativou upravující zaměstnanecký poměr (vysoké nemocenské dávky, mateřská dovolená, dovolená), způsobuje velmi nízký příliv přímých zahraničních investic a to pouze 3 315 USD na obyvatele za posledních deset let (čtvrté nejnižší v EU)¹⁴⁵. Největší podíl přímých zahraničních investic pochází z Rakouska (47,8 %), druhým v pořadí je se znatelným odstupem Švýcarsko (8,7 %). Nejvíce investic (57,9 %) směřuje do sektoru finančních služeb.

¹³⁸ EUROSTAT. *General government deficit (-) and surplus (+) – annual data.*

¹³⁹ EUROSTAT. *General government gross debt - annual data.*

¹⁴⁰ INTERNATIONAL MONETARY FUND. *World Economic Outlook Database, April 2014.*

¹⁴¹ EUROSTAT. *HICP – inflation rate.*

¹⁴² EUROSTAT. *Unemployment rate - annual data.*

¹⁴³ INDEXMUNDI. *Age structure Slovenia.*

¹⁴⁴ ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V LUBLANI. *Souhrnná teritoriální informace Slovinsko.*

¹⁴⁵ UNCTADSTAT. *Inward and outward foreign direct investment flows, annual, 2003 – 2012.*

Mezi perspektivní obory pro investice lze zařadit dopravní infrastrukturu, energetiku, vědu a technologie. Slovinská vláda s důrazem na rychlejší rozvoj země vytváří v klíčových oblastech národní rozvojové projekty. Chce tak např. za modernizaci železničních a silničních sítí do roku 2020 vydat 12 mld. EUR, nebo až 6 mld. EUR do roku 2018 směřovat na projekty v energetice (výstavba bloku 2 Jaderné elektrárny Krško, trvalá energie a ekonomika vodíku). Výdaje na výzkum a vývoj jako podíl z celkových vládních výdajů činil ve Slovinsku v roce 2012 1,12 %. V používání internetu domácnostmi (připojení má 74 % domácností) a firmami (97 %) se Slovinsko dlouhodobě pohybuje nad evropským průměrem. Celkem 77 % podniků má vlastní internetové stránky.

3.3.1 Daňový systém Slovinska

Přímé důchodové daně (kategorie 1000) – korporátní a osobní daň – jsou klasicky propojeny, tzn., že firemní zisky jsou předmětem daně na úrovni společnosti a dividendy se zdaňují na úrovni akcionářů¹⁴⁶. Jednotlivci se považují za daňové rezidenty Slovinska, jestliže mají trvalé bydliště nebo se zdržují ve Slovinsku nejméně šest měsíců. Jedinci jsou zdaňováni samostatně s výjimkou určitých příjmů ze zemědělství, kdy je možné společné zdanění domácností. Předmětem osobní důchodové daně jsou příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání, příjmy ze zemědělství a lesnictví, příjmy z majetku a majetkových práv včetně duševního vlastnictví, kapitálové příjmy a ostatní příjmy. Základ daně představuje celkovou sumu všech kategorií příjmů, sníženou o uznatelné výdaje, osobní odpočty a příspěvky na sociální pojištění. Daň se následně vypočte klouzavě progresivními sazbami. Mezi osvobozené příjmy patří dávky v nezaměstnanosti a stipendia. Poplatníci si mohou odečíst od daňového základu základní odpočitatelnou položku ve výši 6 519,82 EUR, v případě že jejich daňový základ nepřesáhl částku 10 866,37 EUR, 4 418,64 EUR v případě daňového základu v rozmezí od 10 866,37 EUR do 12 570,89 EUR a 3 302,70 EUR v případě překročení hranice daňového základu 12 570,89 EUR. Poplatníci si mohou taktéž uplatnit následující odpočty: 2 477,03 EUR pro studenty, 1 421,35 EUR pro poplatníky starší 65 let a 2 436,92 EUR na první dítě nebo vyživovaného člena rodiny (na další potomky se dále částka navyšuje). Daň se vypočítá z celkového daňového základu získaného ze všech kategorií příjmů aplikací sazeb, jejichž výši ukazuje tabulka č. 3.4¹⁴⁷.

¹⁴⁶ ŠIROKÝ, Daně v Evropské unii, s. 327.

¹⁴⁷ MINISTRY OF FINANCE – REPUBLIC OF SLOVENIA. *Tax administration of the republic of Slovenia*.

Tabulka 3.4 Klouzávě progresivní sazby daně ve Slovinsku

Roční zdanitelný příjem	Sazba daně	
do 8 021,34 EUR	16 %	
8 021,34 – 18 960,28 EUR	1 283,41 EUR	+ 27 % ze základu přesahujícího 8 021,34 EUR
18 960,28 – 70 907,20 EUR	4 236,92 EUR	+ 41 % ze základu přesahujícího 18 960,28 EUR
nad 70 907,20 EUR	25 535,16 EUR	+ 50 % ze základu přesahujícího 70 907,20 EUR

Zdroj: Ministry of finance - Republic of Slovenia, 2014.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Daňové přiznání musí být podáno správcí daně do 30. června následujícího roku.

Mezi osoby podléhající **korporátní dani** patří akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, komanditní společnosti, veřejné obchodní společnosti, družstva, obchodní asociace a státní podniky. Zdanitelný příjem tvoří celkový příjem z podnikatelské činnosti, který je snížený o výdaje přímo související či vyplývající z obchodní aktivity. Dosažený hospodářský výsledek se dále upravuje určitými operacemi na daňový základ. Obecně lze daňově uznat všechny výdaje související s podnikatelskou činností včetně plateb úroků. Výdaje na reprezentaci jsou odčitatelné do 50 % jejich celkové výše, dary jsou odčitatelné až do výše 0,3 % celkového příjmu, resp. 0,5 % v případě darů vybraným charitativním organizacím. Výše odpočtu se stanoví dle rovnoměrné metody odpisování. Nejvyšší odpisové sazby u budov činí 3 %, pro stroje, zařízení a dopravní prostředky 20 % a pro počítače 50 %. Hmotný majetek do výše 500 EUR lze odepsat již v prvním roce pořízení. Ztráty mohou být přeneseny do dalších let bez omezení, nelze je však uplatnit více než do 50 % dosaženého daňového základu v daném roce. Obecná sazba daně činí 17 %. Pro investiční a penzijní fondy, které splňují předepsané podmínky stanovené zákonem, je stanovena zvláštní sazba daně 0 %¹⁴⁸. Srážková daň činí 15 % a uplatňuje se u dividend, úroků a licenčních poplatků vyplácených slovinským rezidentním poplatníkům. Ve speciálních ekonomických zónách Koper a Maribor může být sazba korporátní daně snížena až na hodnotu 10 % v případě určitých aktivit. Zdanitelným obdobím je kalendářní rok nebo hospodářský rok. Přiznání k dani musí být podáno do tří měsíců od skončení zdaňovacího období. Daň se platí formou měsíčních záloh vypočtených na základě daňové povinnosti předchozího zdaňovacího období. Zálohy se mohou platit i čtvrtletně, pokud roční zdanitelný příjem nepřesahuje 400 EUR. Ve Slovinsku neexistuje skupinové zdanění firem.

¹⁴⁸ MINISTRY OF FINANCE – REPUBLIC OF SLOVENIA. *Tax administration of the republic of Slovenia – corporate tax.*

Zaměstnavatelé za své zaměstnance odvádějí **příspěvky na sociální pojištění** (kategorie 2000), které jsou odečitatelné pro účely korporátní daně. Základ pro výpočet příspěvků tvoří hrubá výše mezd včetně odměn. Vyměřovacím obdobím je kalendářní měsíc. Současně příspěvky na sociální pojištění jsou povinny platit i všechny osoby ze svých hrubých příjmů. Sazby příspěvků jak zaměstnavatele, tak i zaměstnance poukazuje tabulka č. 3.5. Zároveň zaměstnanci odvádějí paušální zdravotní příspěvek ve výši 4,55 EUR měsíčně a příspěvek na invaliditu ve výši 6 % dosažených výdělků.

Tabulka 3.5 Příspěvky na sociální pojištění ve Slovinsku

Příspěvek na:	Sazba (%)	
	Zaměstnavatel	Zaměstnanec
penzijní pojištění	8,85	15,5
zdravotní pojištění	6,56	6,36
pojištění pro případ nezaměstnanosti	0,06	0,14
mateřská	0,1	0,1
úrazové pojištění	0,53	-
celkem	16,1	22,1

Zdroj: Široký, 2013; vlastní úprava

Daně z mezd a pracovních sil (3000) nejsou součástí slovinského daňového systému.

Dan z majetku, dědická a daň darovací jsou přímé majetkové daně (kategorie 4000). V rámci majetkových daní se výše sazby odvíjí od hodnoty nemovitosti a účelu využití. Pro komerční majetek v hodnotě od 500 tis. EUR do 2 mil EUR je sazba 0,5 %, pro vyšší hodnoty je sazba 1 %. Pro rezidentní majetek jsou uplatňovány poloviční sazby¹⁴⁹. Pro daň dědickou a darovací jsou pravidla společná. Sazba daně závisí na typu majetku a jeho hodnotě a pohybuje se mezi 0,1 % až 1,5 % hodnoty majetku. Z darů či dědictví do hodnoty 5 tis. EUR se daň neplatí, u nemovitostí základ daně tvoří 80 % hodnoty nemovitosti. Pokud je příjemcem daru nebo dědictví manžel, manželka, děti, vnuci nebo pravnuci, daň se neplatí (osvobození od daně). Ostatní osoby jsou rozděleny do tří skupin:

- rodiče, sourozenci a jejich potomci (sazba 5 – 14 % v závislosti na výši hodnoty darů nebo dědictví),
- prarodiče (sazba 8 – 17 % v závislosti na výši hodnoty darů nebo dědictví),
- všichni ostatní (sazba 12 – 39 % v závislosti na výši hodnoty darů nebo dědictví).

¹⁴⁹ HEMMELGARN, *Taxation Trends in the European Union*, s. 143.

Daně ze zboží a služeb (kategorie 5000) jsou opět v souladu s harmonizací ze strany EU. **Daň z přidané hodnoty** se odvíjí od směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty ze dne 28. listopadu 2006. Osobami podléhajícími dani jsou osoby, které vykonávají ekonomické aktivity. Od daně jsou osvobozeny malé podniky s obrátem do 50 tis. EUR. Mezi zdanitelné transakce patří dodání zboží, poskytnutí služeb a dovoz zboží¹⁵⁰. Základní sazby daně činí 22 % a snížená 9,5 %. Od roku 2015 by mělo dojít k návratu na výše sazeb platné do roku 2013 (základní sazby 20 % a snížená 8,5 %). Snížená sazba se vztahuje mimo jiné na potraviny, zemědělské produkty a léčiva.

Spotřební daně podléhají velmi pokročilé harmonizaci, podobně jako tomu bylo u ČR i Malty. Od roku dochází k postupnému zvyšování sazeb u vybraných komodit, což si nejspíše klade za cíl odrazení části uživatelů od jejich spotřeby, protože zvýšení daně se pochopitelně odrazí také v růstu maloobchodních cen těchto výrobků. Sazba daně z cigaret byla zvýšena dvakrát v rozpětí dvou let (2010 a 2012). Od roku 2012 došlo také k výraznému zvýšení sazby daně z piva (o 10 %) a tvrdého alkoholu (o 20 %)¹⁵¹.

3.3.2 Zaměstnávání pracovníků ve Slovinsku

Od 1. května 2004 mají všichni občané EU/EHP a jejich rodinní příslušníci právo se usadit a pracovat na území Slovinska. Lze si tedy hledat práci a účastnit se konkurzů za stejných podmínek, které platí pro slovinské občany¹⁵². K pobytu do tří měsíců se povolení k pobytu nevyžaduje, ale osoba, která přijela do Slovinska s úmyslem zůstat zde po dobu delší než tři měsíce, může zažádat o povolení k pobytu okamžitě po příjezdu. K této žádosti o povolení musí předložit platný průkaz totožnosti či pas. V případě, že získá zaměstnání, tak předloží taktéž potvrzení od zaměstnavatele či jiná potvrzení (o studiu, o výdělečné činnosti, důchodu aj.), k žádosti je třeba prokázat, že osoba je zdravotně pojištěna. Povolení k pobytu nemusí být vydáno v případě, že žadatelem je problematická osoba, či představuje přítěž sociálnímu systému. Při zahájení pracovní činnosti pracovník přispívá do tamního systému sociálního zabezpečení, a tím tak získá právo na veškeré výhody tohoto systému. Po ukončení pracovního poměru ve Slovinsku je vhodné si nechat vystavit před odjezdem do domovské země formulář U1, který pro potřeby úřadu práce plní funkci potvrzení o zaměstnání. Současně potvrzuje doby sociálního pojištění, které budou brány v úvahu při přiznání podpory v nezaměstnanosti. Nezaměstnaný, který je registrován u úřadu práce

¹⁵⁰ ŠIROKÝ, *Daně v Evropské unii*, s. 328.

¹⁵¹ ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V LUBLANI. *Souhrnná teritoriální informace Slovinsko*.

¹⁵² ŠIMÁNEK, Libor. *Slovinsko životní a pracovní podmínky*.

v ČR a pobírá podporu v nezaměstnanosti po dobu čtyř týdnů, má právo požádat o transfer podpory do Slovinska, zatímco hledá práci. Dávky jsou vypláceny nanejvýš po dobu šesti měsíců. K vyřízení je potřeba nechat si vystavit formulář U2, na jehož základě během sedmi dnů od data odjezdu z ČR zajistí, aby po přihlášení u příslušného úřadu práce ve Slovinsku pobíral české dávky.

Osoba, která je rozhodnuta ve Slovinsku vykonávat pracovní činnost, musí zjistit, zda vybrané povolání je regulované či ne, tak jak tomu bylo i u Malty. Dochází taktéž k profesnímu uznávání, které se zaměřuje na posouzení znalostí a schopností konkrétní osoby, přičemž tyto znalosti a dovednosti mohou být doloženy dokladem o formální kvalifikaci, ale také mohou být doloženy dokladem o faktickém výkonu dané činnosti. Výsledkem procesu je rozhodnutí o tom, zda dotyčná osoba je dostatečně kvalifikovaná pro výkon dané činnosti. Pro výkon regulovaného povolání jsou právními předpisy státu předepsány podmínky, příp. požadavky, bez jejichž splnění nemůže být toto povolání vykonáváno. Ve Slovinsku je stanoveno kolem 400 regulovaných profesí v různých odvětvích (nejčastěji zdravotnictví, průmysl, zemědělství a vzdělávání). V tomto případě osoba, která chce vykonávat regulovanou činnost, musí požádat o uznání kvalifikace.

Administrativní postup pro zajištění zdravotní péče při vycestování do Slovinska za účelem hledání zaměstnání je stejný jako v Maltské republice. Minimální hrubá mzda pro rok 2014 ve Slovinsku činí 789 EUR¹⁵³. Týdenní pracovní doba je obvykle stanovena na 40 hodin. Může být i nižší, ale ne však méně než 36 hodin. Každý zaměstnanec má nárok minimálně na čtyři týdny dovolené. Ti, kteří pracují šest dní v týdnu, mají nárok až na 24 dní dovolené.

¹⁵³ MINISTRY OF FINANCE – REPUBLIC OF SLOVENIA. *Davčna uprava republike Slovenije – minimalna in zajamčena plača.*

4 VYHODNOCENÍ STAVU PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ VYBRANÝCH ZEMÍ EVROPSKÉ UNIE

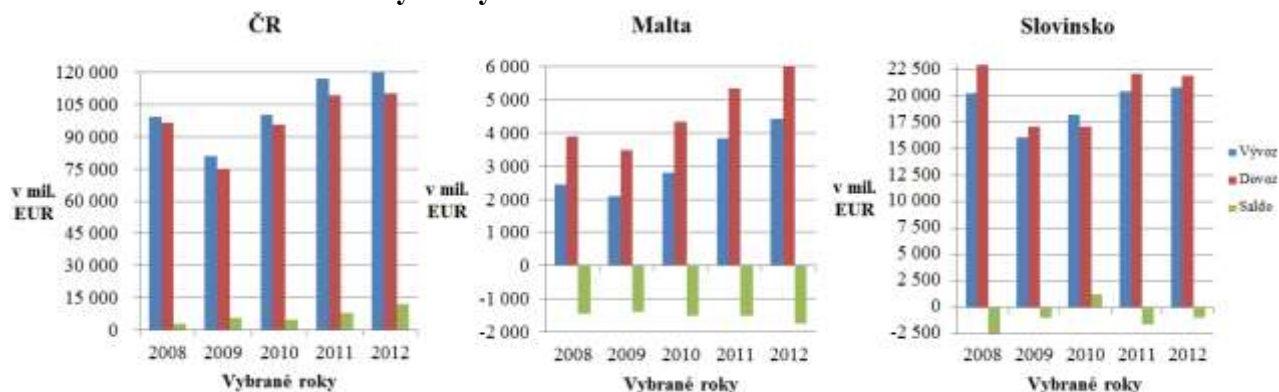
Tato kapitola obsahuje dvě relativně samostatné subkapitoly. První část porovnává jednotlivé faktory PEST analýzy zkoumaných zemí z předchozí kapitoly. Druhá část se věnuje analýze indikátorů z projektu Doing Business, který vytváří Světová banka, a která provádí kvantitativní měření procesů spojených s podnikáním, jako např. zahájení podnikání, získání stavebního povolení, placení daní, získání úvěru nebo ochrana investorů. U dílčích procedur je sledován především počet procesů, doba jejich vyřízení a související náklady. Podle těchto údajů je následně určeno pořadí zemí v jednotlivých kategoriích. Zjištěné skutečnosti jsou využity k vytvoření doporučení pro individuálního podnikatele, do které země je nejvhodnější směřovat své podnikatelské činnosti, a návrhů k zatraktivnění podnikatelského prostředí.

4.1 Vyhodnocení PEST analýzy vybraných zemí EU

PEST analýza zkoumá politické, ekonomické, sociální a technologické faktory, které ovlivňují podnikatelské prostředí. V minulé kapitole byly jednotlivé faktory podnikatelského prostředí České republiky, Malty a Slovinska komentovány separátně. Na tomto místě je provedena komparace zkoumaných zemí, což je ilustrováno také grafy.

Stabilita politického prostředí hraje důležitou roli pro významná rozhodnutí podniků (např. při plánování oblasti provozované činnosti, produkce, investic do inovací, atd.). Legislativa, která vydrží pouze jedno volební období, neumožňuje efektivní dlouhodobé plánování. Největší stabilitu politické situace ze zkoumaných zemí vykazuje Malta, kde je parlament tvořen pouze dvěma stranami, které se střídají ve vládě, přičemž vždy mají pouze mírnou nadpoloviční většinu. Tento stav vykazuje nutnost mnohem větší kooperace mezi vládou a opoziční stranou, než je tomu u ČR a Slovinska, takže v zásadních otázkách musí nastat politická shoda obou stran a tím se snižuje riziko častých změn v již schválených zákonech. Naproti tomu zbylé dvě zkoumané země jsou charakteristické velkým množstvím politických stran, které mezi sebou musí vytvářet několikačlenné koalice. Z toho důvodu poté mohou vznikat nekoncepční řešení vzniklá složením ideově rozdílných představ, které přirozeně volají po následných korekcích. Mezinárodní politická situace je srovnatelná u všech zkoumaných zemí, protože v důležitých mezinárodních organizacích jsou členy všechny tři země (EU, OSN, MMF).

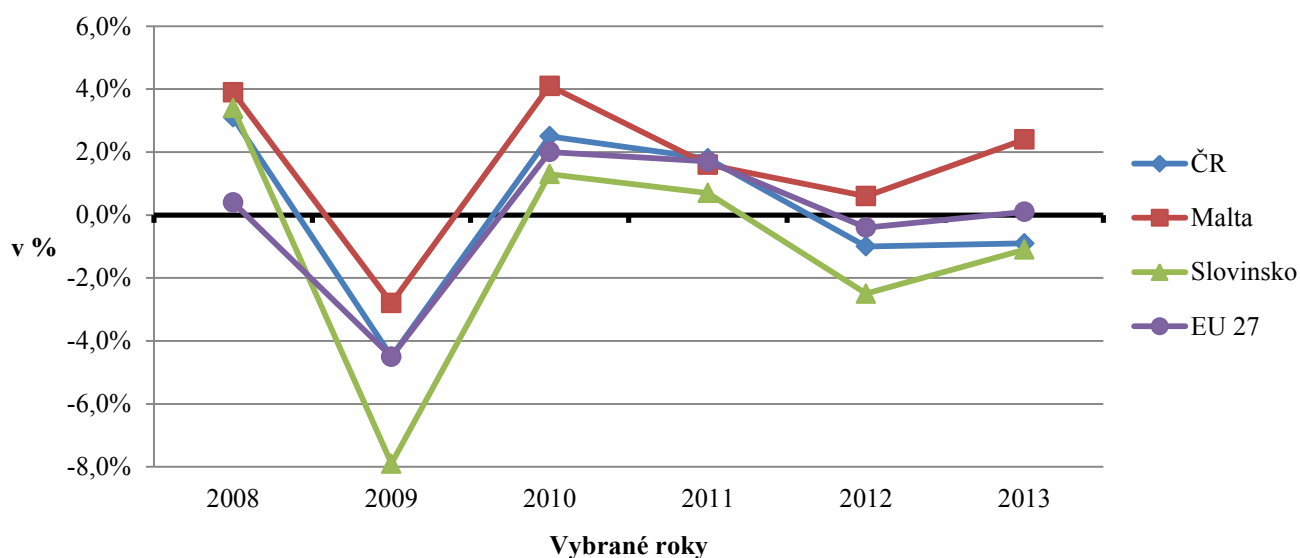
Graf 4.1 Obchodní bilance vybraných zemí EU v mil. EUR

Zdroj: Statistický úřad České republiky, Malty a Slovinska, 2014; vlastní zpracování

Z grafu 4.1 lze vysledovat, že Česká republika jako jediná ze sledovaných zemí má kladnou obchodní bilanci. Současně s tím je patrný rozdíl ve velikosti ekonomik zkoumaných zemí, kdy ČR dosahuje několikanásobně vyšších hodnot dovozu i vývozu než Malta, resp. Slovinsko. Z hlediska vývoje v jednotlivých letech je možné vidět zcela rozdílný trend mezi zkoumanými zeměmi (ČR – rostoucí trend obchodní bilance, Malta – prohlubující se trend, Slovinsko – nahodilé hodnoty v různých letech bez zjevného trendu).

Graf 4.2 Meziroční změna HDP ve vybraných zemích EU (v %)

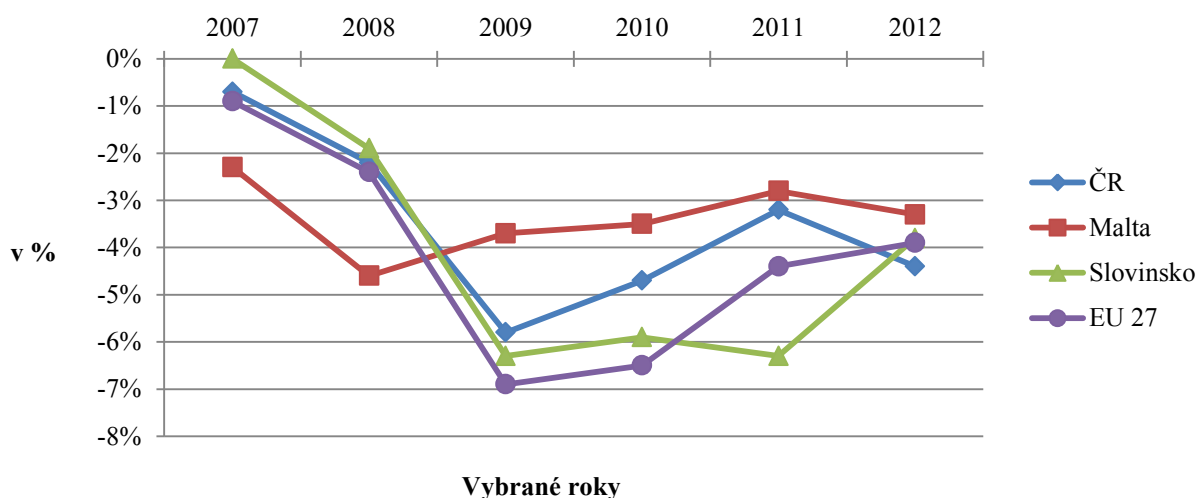
Zdroj: Statistický úřad Evropské unie, 2014; vlastní zpracování

Graf 4.2 znázorňuje růst či pokles HDP ve vybraných zemích EU v letech 2008 – 2013. Z grafu je patrný velký propad ekonomiky všech zkoumaných zemí (a také průměru EU 27) v roce 2009 jako následek celosvětové hospodářské krize, kdy nejhlubší propad zaznamenalo

Slovinsko (– 7,9 %). Také v následujících letech je vývoj HDP Slovinska nižší než v ostatních zkoumaných zemích. Malta si naopak vedla před i po hospodářské krizi z vybraných zemí nejlépe. Kromě roku 2008 dosahuje ČR hodnot velmi podobných s průměrem EU 27. Růst HDP České republiky se tedy ve sledovaném období pohyboval mezi Maltou a Slovinskem.

Mezi nejvýznamnější odvětví ČR patří automobilový a zpracovatelský průmysl a dále stavebnictví, které dohromady tvoří polovinu výkonu české ekonomiky. Mezi další významné sektory lze zařadit průmysl stavební, energetický a spotřební, chemický, strojírenský, hutnický a potravinářský průmysl. Pro Maltu je klíčová oblast služeb, které se podílejí na tvorbě HDP 74 %, a mezi nimi především cestovní ruch. V oblasti průmyslu hraje důležitou roli výroba spotřební a průmyslové elektroniky, výrobky z plastů, výrobky lehkého strojírenství a v neposlední řadě automobilový, farmaceutický a oděvní průmysl. Významná odvětví hospodářství Malty doplňuje výroba a oprava lodí. Také pro Slovinsko je nejvýznamnější sektor služeb, které tvoří 67,8 % HDP, a dále průmysl (24,5 %). V sektoru služeb dominuje velkoobchod a maloobchod, pozemní, vodní a letecká doprava. Největší podíl na průmyslové výrobě má výroba základních kovů a výrobků kovozpracujícího průmyslu, chemický průmysl, elektronický a potravinářský průmysl. Důležitá je také oblast stavebnictví, která zahrnuje přípravné práce, stavební a inženýrské práce, výstavbu objektů a dokončovací stavební práce či opravy. Pro všechny zkoumané země hraje důležitou roli automobilový průmysl, ale zatímco u ČR se výrazně podílí na výstupu ekonomiky a u Slovinska jsou osobní automobily hlavním vývozním artiklem již nepřetržitě 16 let, tak u Malty takového velkého významu nedosahují a jsou spíše doplňkem.

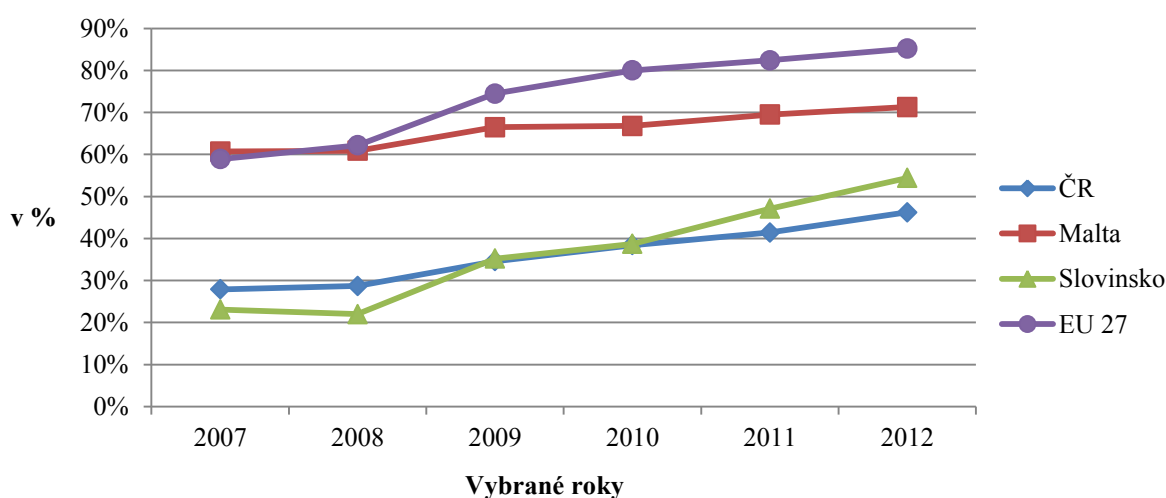
Graf 4.3 Rozpočtový deficit vybraných zemí EU v % HDP

Zdroj: Statistický úřad Evropské unie, 2014; vlastní zpracování

Graf 4.3 a následující graf 4.4 ilustrují plnění dvou fiskálních – konvergenčních kritérií vyplývajících z Maastrichtské smlouvy. V grafu 4.3 je vidět prohloubení deficitu veřejných rozpočtů v roce 2008 jako následek propuknutí ekonomické krize, která způsobila snížení zisků firem (přeneseně také propouštění zaměstnanců a tím snížení jejich příjmů) a to se odrazilo na nižším výběru daní. Pokles pokračoval ještě v roce 2009 – kromě Malty, která už nastartovala ozdravný proces veřejných výdajů, a který se u dalších zemí projevil až v dalších letech. Přesto všechny zkoumané země (a také průměr EU 27) od roku 2009 překračují povolenou hranici 3 %.

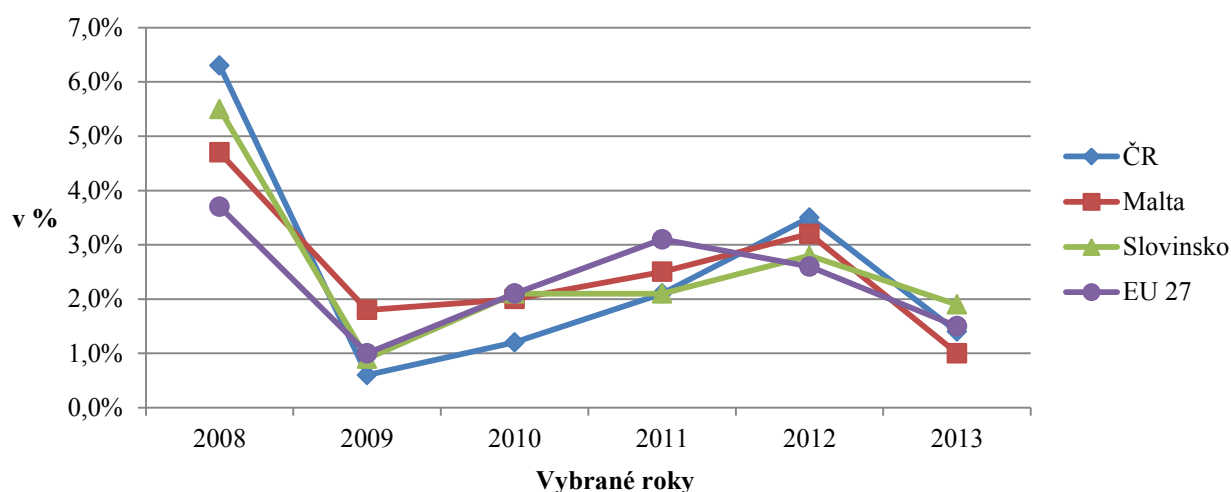
Graf 4.4 Vládní dluh vybraných zemí EU vyjádřený v % HDP

Zdroj: Statistický úřad Evropské unie, 2014; vlastní zpracování

Graf 4.4 ukazuje v daném období obrovský nárůst vládního dluhu jak v jednotlivých zkoumaných zemích, tak také v průměru EU 27. Za pět let došlo k průměrnému nárůstu v zemích EU o více než 26 p. b. Slovinský dluh narostl ještě více a to konkrétně o 31 p. b. Naopak nárůst vládního dluhu Malty nebyl tak markantní, kdy činil pouze 10 p. b. Nutno však přihlédnout k tomu, že v roce 2007 dosahoval dvojnásobných hodnot než u ČR a Slovinska. Pro doplnění: vládní dluh ČR vzrostl o 18 p. b. A v posledním zkoumaném období dosáhl nejlepších výsledků ze zkoumaných zemí. Nicméně i u tohoto ukazatele vládního dluhu je vidět překračování povoleného limitu 60 % Maltou a průměrem EU, a také Slovinsko a ČR se k této hranici postupně přibližují.

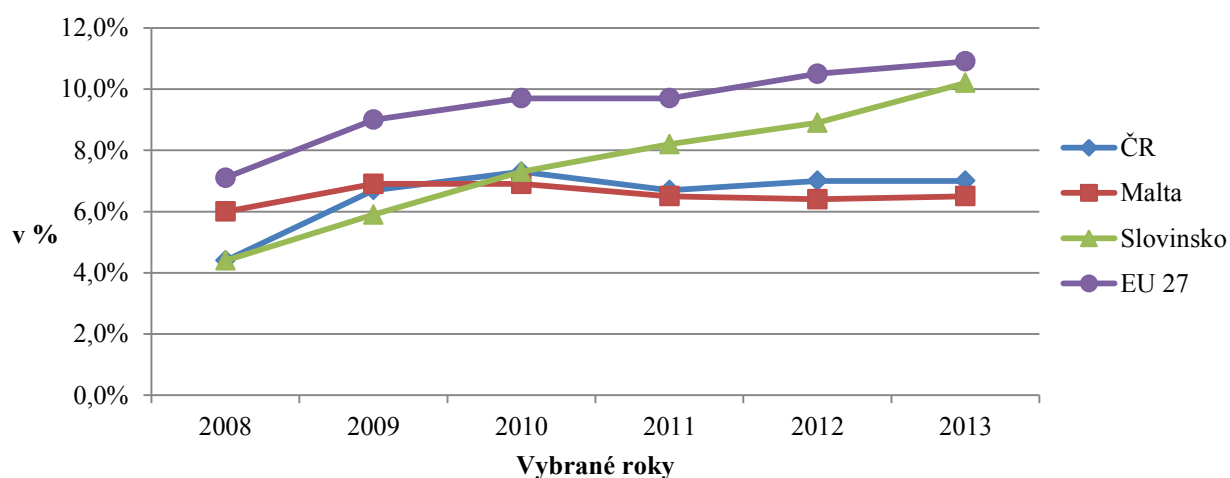
Graf 4.5 Míra inflace ve vybraných zemích EU (v %)

Zdroj: Statistický úřad Evropské unie, 2014; vlastní zpracování

Graf 4.5 zobrazuje vývoj průměrné roční míry inflace ve vybraných zemích EU. Z grafu je patrné, že v období přehřátí ekonomiky před nastupující recesí dosáhla inflace svého vrcholu. Rok 2009, kdy se propad ekonomiky projevil naplno, znamenal obrovský propad inflace. V dalších letech pak opět pomalu docházelo k jejímu růstu. Míra inflace tří zkoumaných zemí kopíruje trend EU 27. Zajímavostí je, že u tří sledovaných států došlo k opětovnému propadu inflace v roce 2013 s ročním zpožděním oproti evropskému průměru, z čehož vyplývá, že většina členských států již pocítila snížení míry inflace o rok dříve oproti třem zkoumaným zemím.

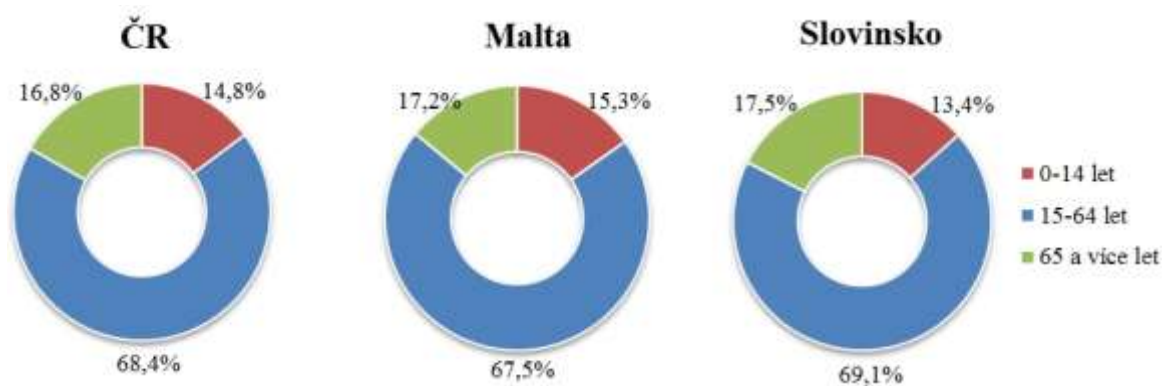
Graf 4.6 Míra nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU (v %)

Zdroj: Statistický úřad Evropské unie, 2014; vlastní zpracování

Graf 4.6 znázorňuje míru nezaměstnanosti zkoumaných zemí v jednotlivých letech. Po propuknutí hospodářské krize docházelo k hromadnému propouštění pracovníků, což se projevilo v postupném zvyšování míry nezaměstnanosti. Nejstrmější nárůst nezaměstnanosti zaznamenalo Slovinsko, kdy zatímco v roce 2008 mělo (společně s ČR) nejnižší hodnotu ze zkoumaných zemí, tak v roce 2013 se již blížilo evropskému průměru a o více než 3. p. b. přesahovalo ČR a Maltu, které se tedy drží výrazně pod průměrem EU 27. Míra nezaměstnanosti na Maltě se ve zkoumaném období nikterak významně neměnila.

Graf 4.7 Věková struktura vybraných zemí EU (v %)

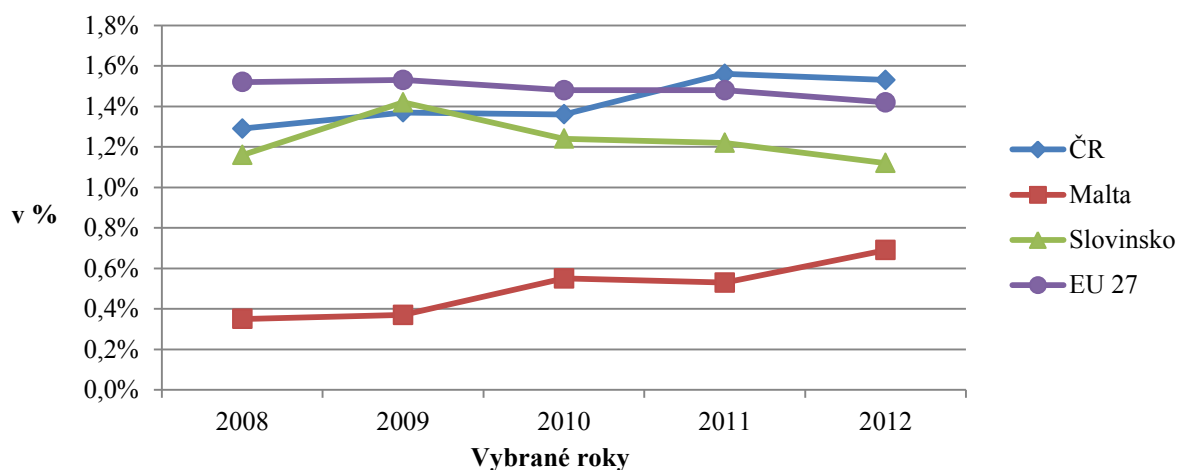

Zdroj: Datový portál Index Mundi, 2014; vlastní zpracování

Jak vyplývá z grafu 4.7 tak z demografického hlediska je na tom nejhůře Slovinsko, kdy má ze zkoumaných zemí nejvyšší podíl seniorů. Vysoký podíl osob v produktivním věku tuto nerovnováhu částečně kompenzuje, ale jak bude docházet k postupnému přesunu těchto osob do nejstarší kategorie, tak vlivem nízkého podílu dětí vyvstane nutnost řešení otázky stárnutí populace s ještě větší intenzitou, než u ostatních zemí. Na tento demografický jev upozornila i Evropská komise ve svém reportu, který obsahoval prognózy populačního vývoje 27 členských států EU do roku 2060 a zabýval se analýzou ekonomických důsledků očekávaných změn ve struktuře obyvatelstva¹⁵⁴.

¹⁵⁴ EUROPEAN COMMISSION. *The 2012 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the EU27 Member States (2010-2060)*, s. 9-10.

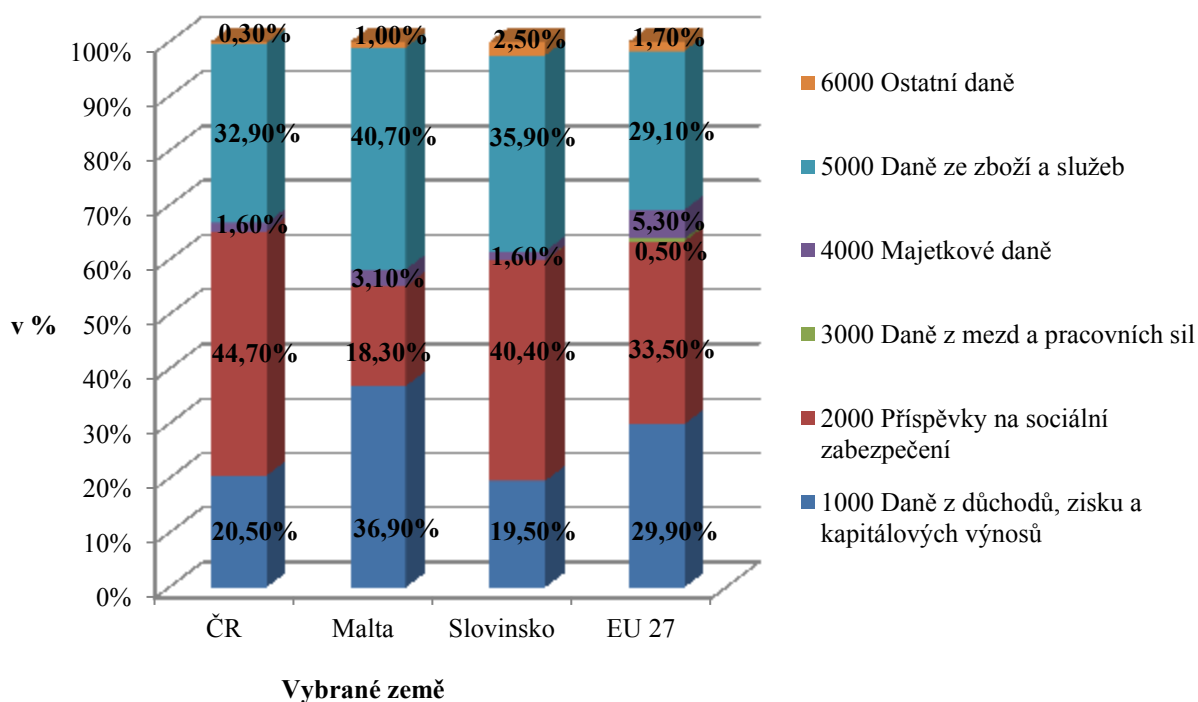
Graf 4.8 Výdaje na výzkum a vývoj, jako podíl z celkových vládních výdajů

Zdroj: Statistický úřad Evropské unie, 2014; vlastní zpracování

Z grafu 4.8 vyplývají diametrální rozdíly v přístupu jednotlivých zkoumaných zemí k vynakládání výdajů na výzkum a vývoj. U Slovinska je v období od 2009 do 2012 vidět pokles o 0,3 p. b. Naproti tomu u ČR mají výdaje na vědu a výzkum rostoucí trend a v roce 2011 dokonce došlo k překonání průměru EU. Také u Malty dochází k postupnému růstu těchto výdajů, ale navzdory tomu Malta stále dosahuje pouze poloviny průměru EU.

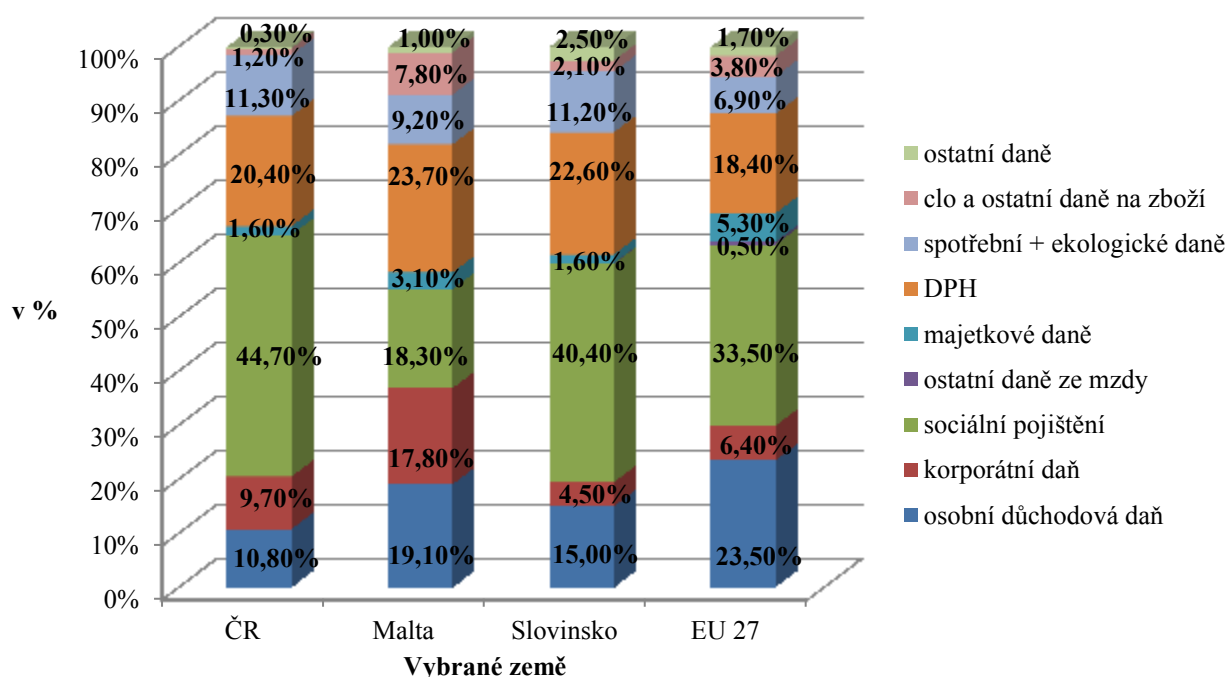
Graf 4.9 Podíl daní na celkovém výběru dle klasifikace OECD

Zdroj: Hemmelgarn, 2013; vlastní zpracování

V grafu 4.9 jsou daně rozděleny do různých skupin dle členění OECD a je dokumentován jejich podíl na celkovém výběru daní ve zkoumaných zemích a v celé EU. Průměr 27 členských států ukazuje, že je téměř rovnoměrně rozdělen výběr daní mezi důchodové daně (kategorie 1000), příspěvky na sociální zabezpečení (2000) a daně ze spotřeby (5000). U ČR a Slovinska výrazně převládají sociální příspěvky, dále oproti průměru EU dosahují vyššího podílu také nepřímé daně (spotřeba) na úkor daní přímých (důchodové daně) a celkově tyto dvě země dosahují velmi podobného rozložení výběru daní. Naopak Malta má diametrálně odlišný daňový systém, kdy je kladen větší akcent na důchodové daně a daně ze spotřeby, kdežto podíl příspěvků na sociální zabezpečení představuje pouze poloviční hodnotu oproti ostatním zkoumaným zemím. Ve všech případech je možné vidět pouze minimální význam ostatních daní ze mzdy (kategorie 3000) a taktéž majetkových daní (4000).

Graf 4.10 Daňový mix ve vybraných zemích EU v roce 2011

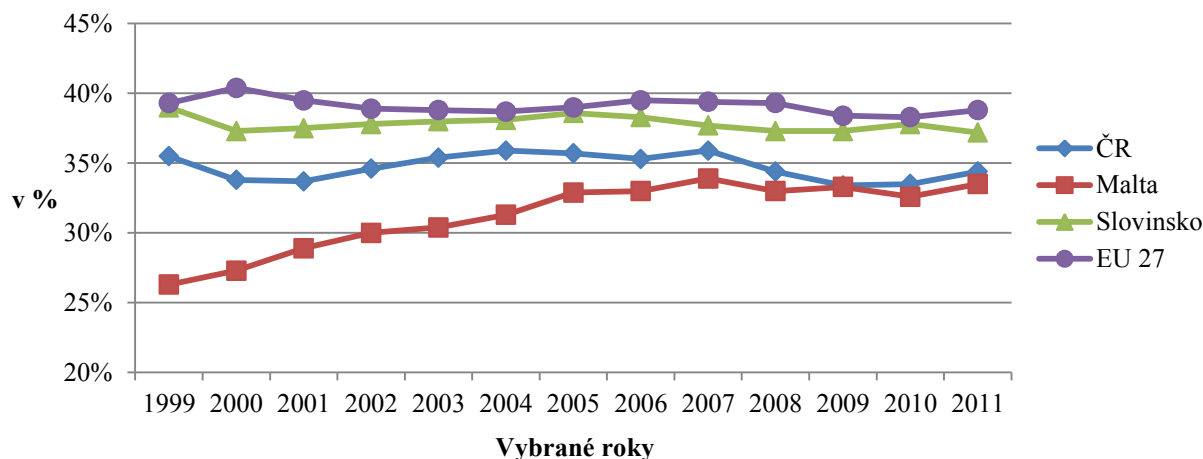

Zdroj: Hemmelgarn, 2013; vlastní zpracování

Pokud dojde k rozčlenění na jednotlivé daně (graf 4.10), tak je ještě lépe vidět obrovská převaha sociálního pojištění ve výběru daní (kromě Malty). Oproti předchozímu grafu je vidět rozdíl v přímých daních u ČR a Slovinska, kdy v českém daňovém systému má zdanění osob a korporací stejný podíl, ale ve Slovinsku převažuje osobní důchodová daň. Ale i přesto se z hlediska podílu jednotlivých daní na celkovém výběru tyto dvě země velmi

podobají. Jak již bylo vidět z předchozího grafu, tak daňový systém Malty je zcela jiný, s větším důrazem zdanění osob, korporací a spotřeby.

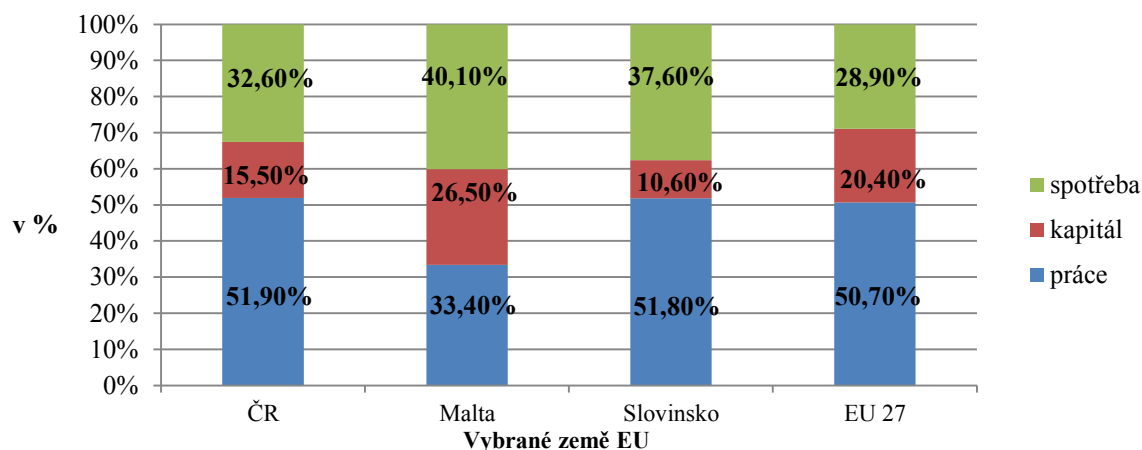
Graf 4.11 Vývoj složené daňové kvóty vybraných zemí EU

Zdroj: Hemmelgarn, 2013; vlastní zpracování

V grafu 4.11 uvedená složená daňová kvóta představuje podíl vybraných daní na hrubém domácím produktu, přičemž započítává také příspěvky na sociální zabezpečení a další povinné odvody, které nesplňují všechny charakteristiky daně, ale fakticky se o daně jedná. Všechny zkoumané země mají dlouhodobě nižší daňové zatížení než je průměr EU 27. Slovinsko si od roku 2000 drží přibližně stejnou hodnotu složené daňové kvóty. Naproti tomu hodnota tohoto ukazatele pro ČR se neustále pohybuje v závislosti na probíhajícím hospodářském cyklu. Největší změna je však vidět u Malty, kdy za 12 let došlo ke zvýšení o 7 p. b., ale i tak dosahuje nejnižšího daňového zatížení ze sledovaných zemí.

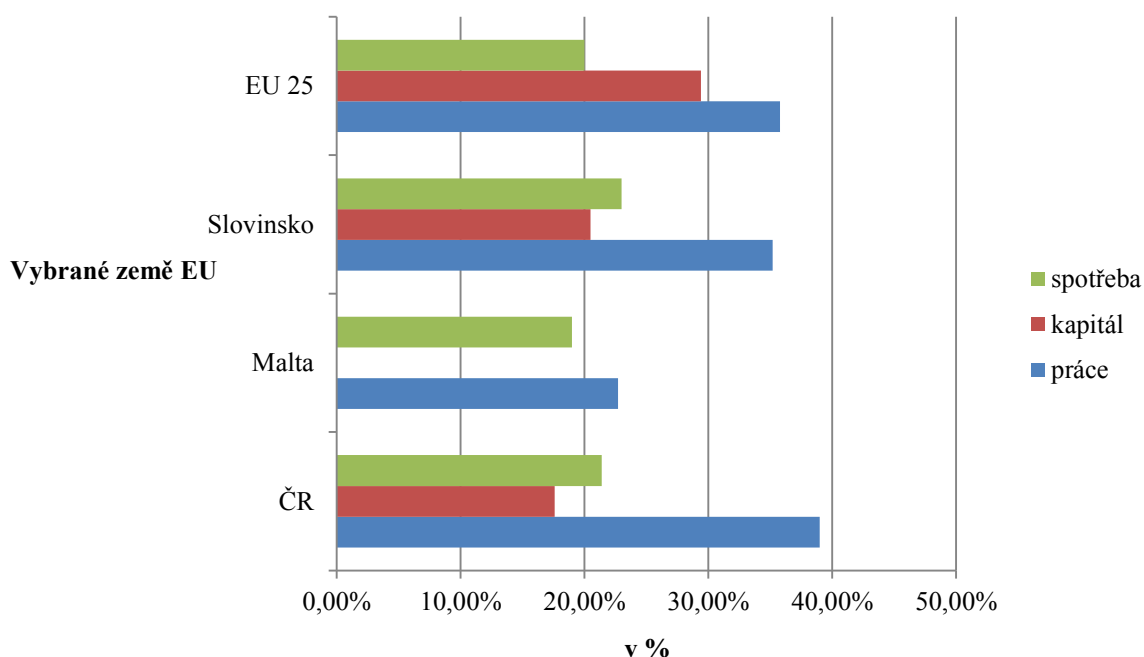
Graf 4.12 Podíl práce, kapitálu a spotřeby na celkovém výběru daní pro rok 2011

Zdroj: Hemmelgarn, 2013; vlastní zpracování

Graf 4.12 uvádí rozdělení daňového výnosu mezi tři základní objekty zdanění: práci, kapitál a spotřebu. Poměry ČR a Slovinska jsou (kromě nižšího podílu kapitálu na úkor spotřeby) podobné průměru členských států EU. Na Maltě je výnos rozdělen rovnoměrněji mezi všechny tři složky.

Graf 4.13 Implicitní daňové sazby pro rok 2011

Zdroj: Hemmelgarn, 2013; vlastní zpracování

Poslední graf z oblasti zdanění (graf 4.13) je diametrálně odlišný od předchozích. Nepředstavuje totiž rozdělení vybraných daní dle nějakého ukazatele, ale ukazuje tzv. implicitní sazby, které měří průměrné efektivní zdanění práce, kapitálu a spotřeby. Obecně je nejvíce zdaněna práce (v ČR několikanásobně více než ostatní). Specifická je opět Malta, která kromě nízkého zdanění práce a spotřeby v oficiálních publikacích neuvádí implicitní daňovou sazbu kapitálu. Tuto sazbu však neuvádí více zemí, což také zkresluje průměrné hodnoty za celou EU (Eurostat v tomto případě uvádí pouze průměr EU 25).

4.2 Vyhodnocení ukazatelů Doing Business vybraných zemí EU

Světová banka prostřednictvím projektu Doing Business hodnotí podmínky podnikání ve 189 zemích světa. Toto srovnání vychází ze standardizovaných studií a postihuje kvantitativní ukazatele podnikatelského prostředí. Výsledky projektu Doing Business mají řadu využití, kdy například představitelé vládní politiky mají k dispozici srovnání postupů a podmínek podnikání s dalšími zeměmi a na jejich základě lze formulovat reformy či lehce identifikovat, které charakteristiky jsou v dané zemi nevhodně nastaveny. Taktéž podnikatelé, na základě výsledků studie, si mohou vybrat, například v rámci Evropské unie, kde svůj podnik založí. Pořadí Doing Business přispívá ke zvýšení konkurenceschopnosti zemí z hlediska kvality jejich institucionálního prostředí. Zpráva Doing Business hodnotí ekonomiku dle deseti oblastí regulace podnikání, konkrétně zahájení podnikání, stavební povolení, snadnost připojení do elektrické sítě, registrace nemovitosti, získání úvěrů, ochrana investorů, placení daní, obchodování přes hranice, vymáhání smluvních závazků a řešení úpadku¹⁵⁵. Metodologie ukazatelů je z části založena na přímo měřitelných údajích pro příkladové typy firem a úkonů. Je sledován zvláště rozsah, složitost a náklady základních procedur, které uskutečňují podnikatelé při zahájení, realizaci a ukončení podnikání v jednotlivých zemích. Údaje jsou uváděny v počtech dnů, počtu procedur a v měřitelných nominálních nákladech na uskutečnění jednotlivých úkonů. Komplexní hodnocení ekonomiky daného státu je založeno na prostém aritmetickém průměru dosaženého pořadí mezi státy v rámci jednotlivých hodnocených témat¹⁵⁶. Výsledkem je index snadnosti podnikání. Nejnovější pořadí zemí v tomto indexu je v příloze č. 1. Dle závěrů expertů Světové banky ve zprávě Doing Business 2014, se nejsnadněji podniká v Singapuru, v Hong Kongu a Nové Zélandu. Naopak nejobtížněji v Čadu, Středoafrické republice a Libyi. Česká republika si oproti roku 2012 pohoršila o sedm příček a klesla tak na 75. místo. Míra snadnosti podnikání v České republice byla přibližně stejná jako v Rumunsku či v Mongolsku. Dále blíže zkoumané Slovinsko se usadilo na 33. místě a Malta až na 103. pozici.

Při zahájení podnikání se hodnotí počet nutných administrativních procesů, které musí podnikatel provést, doba trvání než se veškeré administrativní požadavky na příslušných institucích vyřídí, náklady spojené se založením podnikání a minimální požadovaný kapitál (v % hrubého národního důchodu na obyvatele). Na prvních místech v této oblasti se nachází Nový Zéland, Kanada a naopak na posledních místech Barma a Eritrea. Vyřizování

¹⁵⁵ ZDRAŽILOVÁ, *Společenská odpovědnost podniků. Transparentnost a etika podnikání.*

¹⁵⁶ WORLD BANK. *Doing business 2014: Regional profile: European Union.*

stavebního povolení sebou nese nutné legislativní postupy, čas a náklady. V rámci této oblasti je na prvních místech Hong Kong, Gruzie a na posledních Libye a Eritrea. V přístupu k elektřině se hodnotí procesy potřebné pro získání trvalého připojení podniku na elektřinu, taktéž se počítá čas a celkové náklady. První a druhé místo v této oblasti tvoří Island a Korea, na posledním místě se usadil Bangladéš. Indikátor registrace nemovitosti se hodnotí počet nutných procedur spojených s převodem vlastnických práv k nemovitosti, čas a náklady spojené s registrací. Na prvních pozicích tohoto žebříčku se nachází Gruzie a poté Nový Zéland, na předposledním místě tohoto žebříčku je Východní Timor a na posledním je Libye. V oblasti získání úvěru se hodnotí dostupnost, práva věřitelů, vymahatelnost dlužné částky a přístup k finančním informacím. Na prvních příčkách v hodnocení tohoto ukazatele stojí Malajsie a Spojené království, naopak na posledních pozicích je Libye, Eritrea či San Marino. Indikátor ochrana investorů sleduje prvky jako průhlednost transakcí, právní ochrana investorů, odpovědnost manažerů a schopnost vlastníků žalovat manažery za pochybení. Nejlépe v této oblasti vede Nový Zéland a Singapur, naopak poslední místo zaujímá Afghánistán. Hodnocení oblasti placení daní probíhá na základě ukazatelů jako je čas, platby, efektivní sazba daně ze zisku, průměrné zdanění práce a ostatní daně ze zisku. V této oblasti jsou na prvních příčkách Spojené arabské emiráty a Katar. Poslední místa zaujímá Čad a Středoafriická republika. Indikátor obchodování přes hranice je hodnocen na základě ukazatelů dokumentace, času a nákladů týkající se exportu a importu. Nejlepší pozice patří Singapuru a Honkongu, naopak konečné místa zaujímá Uzbekistán a Tádžikistán. Oblast vymáhání smluvních závazků je hodnocen v oblasti času, procedur a nákladovosti. První místa žebříčku patří Lucembursku a Koreji, na posledních místech je Východní Timor a Barma. Poslední indikátor řešení úpadku hodnotí nutný čas, náklady řešení úpadku a taktéž to, kolik dostanou věřitelé nazpátek z požadované částky. Na první pozici tohoto indikátoru se drží Japonsko a pak Norsko. Konečné místo zaujímá Čad a Středoafriická republika.

Následující tabulka 4.1 uvádí pořadí vybraných zemí EU dle jednotlivých témat týkajících se podnikatelského prostředí¹⁵⁷.

¹⁵⁷ WORLD BANK. *Doing business 2014: Regional profile: European Union*.

Tabulka 4.1 Indikátory z oblasti podnikání a pořadí vybraných zemí EU za rok 2014

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Zahájení podnikání	146	161	38
Získání stavebního povolení	86	163	59
Přípojka elektřiny	146	115	32
Registrace nemovitosti	37	77	83
Získání úvěru	55	180	109
Ochrana investorů	98	68	14
Placení daní	122	27	54
Zahraniční obchod	68	34	48
Vymáhání smluvních závazků	75	122	52
Řešení úpadku	29	64	41

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Z tabulky výše vyplývá, že Česká republika si drží nejlepší pozici ze tří zkoumaných zemí v oblasti řešení úpadku či obdržení úvěru. Oproti předchozímu roku, tj. 2013, si značně polepšila o šest míst v již zmíněné oblasti řešení úpadku a naopak pohoršila až o devět pozic v registraci nemovitosti. Maltské podnikatelské prostředí dominuje ve vytváření kvalitních podmínek pro zahraniční obchod a placení daní. Malta si za poslední rok polepšila o šest pozic na poli získávání stavebního povolení, ale přesto se stále drží na chvostu v celém žebříčku sestávajícího se ze 189 zemí. Naopak si pohoršila o pět míst v zahajování podnikání. Současně je téměř na posledním místě v celé statistice hodnocených zemí v oblasti získání úvěru. Slovinsko si ze zkoumaných zemí drží nejlepší pozici v zahájení podnikání, získání stavebního povolení, ochraně investorů anebo také v oblasti připojení elektřiny. Oproti roku 2013 si polepšilo Slovinsku o pět příček v oblasti placení daní či o čtyři místa v oblasti vymáhání smluvních závazků.

Na následujících stranách jsou blíže rozebrány indikátory z úvodní tabulky týkající se jednotlivých procesů podnikatelské činnosti.

Tabulka 4.2 Zahájení podnikání ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Procesy (počet)	9	11	2
Doba trvání (dny)	19,5	39,5	6
Náklady (% příjmů na obyvatele)	8,2	10,8	0
Splacený min. kapitál (% příjmů na obyvatele)	29,5	1,5	44,1

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

První tabulka 4.2 sleduje dané indikátory v souvislosti se zahájením podnikání. V ČR si zahájení podnikání vyžádá čas i administrativní úkony, jako například výpis z rejstříku trestů a nemovitostí, schválení stanov, registrace do živnostenského a obchodního rejstříku, registrace k dani z příjmů a k sociálnímu a zdravotnímu pojištění. Zároveň je nutno uhradit poplatky spojené s těmito úkony ve výši cca 27 740 Kč a splatit značnou výši počátečního kapitálu. V oblasti startu podnikatelské činnosti je vidět největší administrativní činnosti u Malty, která se projevuje jak počtem nutných procesů, tak v době trvání a i v nákladech s tím souvisejících. To je však vyváжено nízkou požadovanou výší minimálního kapitálu. Mezi základní procesy patří zapsání společnosti do registru, získání obchodní licence, získání daňového identifikačního čísla, přihlášení k dani z přidané hodnoty, obdržení identifikačního čísla zaměstnavatele, registrace pracovníků k zaměstnaneckému pojištění a navržení a schválení memoranda a stanov společnosti. Náklady s tímto spojené se pohybují kolem 1 400 – 1 900 EUR. Nejjednodušší administrativní požadavky na zahájení podnikání jsou ve Slovinsku, protože všechny nutné a potřebné registrace stačí provést na jednom místě, což ušetří čas i náklady, ale je nutno do podniku vložit vyšší kapitál než u ČR a Malty.

Tabulka 4.3 Získání stavebního povolení ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Procesy (počet)	33	18	10
Doba trvání (dny)	120	224	182
Náklady (% příjmů na obyvatele)	10,5	150,1	66,2

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Jak vyplývá z tabulky 4.3, tak řízení ohledně získání stavebního povolení má největší počet mezikroků v ČR, kdy je nutné získat povolení projektu od řady institucí (živnostenský úřad, hasičský sbor, poskytovatelé vodohospodářských a kanalizačních, telekomunikačních, radiokomunikačních, elektrifikačních a jiných služeb, provést závěrečnou kolaudaci a zažádat o zápis do katastru nemovitostí. Náklady spojené s těmito úkony dosahují cca 1 300 EUR, což je nejnižší částka ze zkoumaných zemí. Přestože má Malta nižší počet procesů než ČR, tak doba trvání je téměř dvojnásobná a náklady 15krát vyšší. Z důležitých procesů je nutné zajistit požární a bezpečnostní zprávu pro plány budovy, zabezpečit kontrolu dle organizace MEPA, zbudovat vodovodní a kanalizační přípojku, absolvovat inspekci ministerstva infrastruktury kvůli požadavku na životní prostředí a uskutečnit prohlídku místní rady. Slovinsko při získávání stavebního povolení má nejnižší počet procesů ze zkoumaných zemí, a také typy těchto procesů jsou si značně podobné. Náklady na ty to procesy dosahují cca 2 200 EUR.

Tabulka 4.4 Přípojka elektřiny ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Procesy (počet)	6	5	5
Doba trvání (dny)	279	136	38
Náklady (% příjmů na obyvatele)	179	463,2	120,3

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Přestože počet procesů je ve zkoumaných zemí téměř totožný, doba vyřízení zapojení elektřiny je ve vybraných zemí značně rozdílná (viz tabulka 4.4). Nejdéle tato procedura trvá v České republice, kde drtivou většinu času zabere dokončení vnějších připojovacích prací soukromého dodavatele elektřiny a uzavření a schválení smlouvy o připojení od distribuční společnosti. Tyto dva procesy vyjdou na cca 22 000 EUR, veškeré další kroky (instalace měřiče, externí kontrola, atp.) jsou zdarma. Na Maltě je však toto zapojení podstatně nákladnější, kdy stojí až 70 000 EUR. Slovinsko je v tomto ohledu nejpříznivější dobou vyřízení i příslušnými poplatky.

Tabulka 4.5 Registrace nemovitosti ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Procesy (počet)	3	7	5
Doba trvání (dny)	24	15	109,5
Náklady (% příjmů na obyvatele)	4	5,1	2

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Jak poukazuje tabulka 4.5, tak ze zkoumaných zemí je nejméně časově náročné registrovat nemovitost na Maltě, nicméně to je vykoupeno nejvyššími náklady. Hodnoty v tabulce počítají se zrychleným oceněním nemovitosti, které ale stojí dvakrát více než běžný odhad. Při využití standardního odhadu se doba trvání a související náklady vyrovnají s ČR. Nejvíce času v ČR zabere vyřízení žádosti na katastrálním úřadu. Ovšem nejdéle si na registraci nemovitosti podnikatele počkají ve Slovinsku, což jim vynahradí nižší náklady.

Tabulka 4.6 Získání úvěru ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Index vymahatelnosti práva	6	3	4
Index dostupnosti úvěrových informací o žadateli	5	0	4
Počet osob vedených ve veřejných úvěrových registrech (% dospělé populace)	6,4	0	3,3
Počet osob vedených v soukromých úvěrových registrech (% dospělé populace)	76	0	100

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Index vymahatelnosti práva se pohybuje v rozmezí od 0 až 10, čím vyšší číslo tím větší vymahatelnost a naopak. Jak je vidět z tabulky 4.6 tak ČR dosahuje nejlepších hodnot ze sledovaných zemí. Index dostupnosti úvěrových informací o žadateli nabývá hodnot 0 až 6, kdy opět má nejlepší výsledky Česká republika. Dostupnost úvěrových informací umožňuje

monitorování počtu osob vedených v příslušných úvěrových registrech. Naopak na Maltě je značně opomenutá dostupnost úvěrových informací. Zvláštností je, že ve Slovinsku téměř každá osoba má úvěr.

Tabulka 4.7 Ochrana investorů ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Index zveřejňování transakcí	2	3	5
Index odpovědnosti manažerů	5	6	9
Index schopnosti vlastníků žalovat manažery za pochybení	8	8	8
Index ochrany investorů	5	5,7	7,3

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Všechny indexy z tabulky 4.7 nabývají hodnot od 0 až 10, kdy hodnota deset je nejlepší. Index zveřejňování transakcí ukazuje dostupnost informací o vlastnických a finančních operacích. V tomto indexu dosahuje Slovinsko průměrných hodnot, Česká republika a Malta se drží pod průměrem. Možnosti žalování manažerů při jejich pochybení jsou stejné ve všech třech sledovaných zemích, ale samotná odpovědnost vedoucích pracovníků je nejvyšší ve Slovinsku. Poslední index ochrany investorů představuje průměr předchozích indexů, kdy nejsilnější ochranu investorům poskytuje Slovinsko.

Tabulka 4.8 Placení daní ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Platby (počet za rok)	8	7	11
Čas (hodin za rok)	413	139	260
Efektivní sazba daně ze zisku (%)	7,7	29,7	12,9
Průměrné zdanění práce (%)	38,4	10,7	18,2
Další daně ze zisku (%)	2	0,5	1,4

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Z tabulky 4.8 vyplývá nejdelší časová náročnost na přípravu daní u ČR, což indikuje složitost daňového systému, řadu výjimek z obecných pravidel a velké nároky na průběžnou evidenci. Výsledná daňová povinnost podniků je však několikanásobně nižší než u ostatních zemí, což si lze vysvětlit snahou vlády o podporu podnikání a s tím související tvorbu pracovních míst. V ČR je zdanění přesunuto z firem na pracovníky, což je vidět v nejvyšším průměrném zdaněním práce.

Tabulka 4.9 Prvky týkající se zahraničního obchodu vybraných zemí EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Dokumenty k exportu (počet)	4	5	5
Doba vyřízení exportu (dny)	17	11	16
Náklady na export (USD za kontejner)	1 215	855	745
Dokumenty k importu (počet)	6	7	7
Doba vyřízení importu (dny)	17	9	14
Náklady na import (USD za kontejner)	1 190	970	830

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Přestože jsou všechny země členy celní unie, z tabulky 4.9 vyplývají rozdílnosti ať už v době vyřízení exportu/importu, či s tím spojenými náklady. Navíc u České republiky je pro realizaci zahraničního obchodu zjednodušená administrativa, což se projevuje nižším počtem požadovaných dokumentů.

Tabulka 4.10 Vymáhání smluvních závazků ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Procesy (počet)	27	40	32
Doba trvání (dny)	611	505	1270
Náklady (%)	33	35,9	12,7

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Vymáhání smluvních závazků hodnotí účinnost soudního systému v souvislosti s obchodními spory ohledně kvality zboží, dodací doby, či souvisejících poplatků. Česká republika spolu s Maltou dosahují jak obdobné nákladovosti, tak i doby trvání při vymáhání smluvních závazků. Naproti tomu Slovinsko dosahuje diametrálně odlišných hodnot, kdy náklady jsou řádově nižší, zato doba trvání je dvojnásobná viz tabulka 4.10.

Tabulka 4.11 Řešení úpadku ve vybraných zemích EU

Indikátor	ČR	Malta	Slovinsko
Doba trvání (počet let)	2,1	3	2
Náklady (% z majetku)	17	10	4
Výsledek (0 postupný prodej, 1 jako pokračování firmy)	1	0	0
Vyřešení úpadku (% z pohledávky)	65,0	39,2	50,1

Zdroj: Doingbusiness.org, 2014; vlastní úprava

Největší náklady na vyřešení insolvence podniku je potřeba vynaložit v České republice (tabulka 4.11). To je ale vyváжено možností získat největší procento z nedobytných pohledávek. Doba nucené správy je téměř totožná v České republice a Slovinsku, na Maltě je o třetinu delší.

4.3 Doporučení pro individuálního podnikatele

Následující podkapitola shrnuje informace získané PEST analýzou jednotlivých sledovaných zemí EU, vyhodnocuje je a na základě toho vytváří doporučení, do které z těchto zemí je pro podnik nejvýhodnější směřovat své podnikatelské aktivity.

Základním faktorem, který ovlivňuje podnikatelské prostředí daného státu, je politická stabilita. Jako politicky stabilní zemi lze bezesporu označit Maltu, jelikož již od roku 1966 je maltský parlament tvořen dvěma stranami, které se střídají ve vládě, přičemž vždy mají pouze mírnou nadpoloviční většinu. To vyžaduje mezi nimi nutnost kooperace, takže schválené zákony jsou výsledkem politické shody, a proto nedochází k častému novelizování zákonů v závislosti na tom, která strana je aktuálně ve vládě. Také Slovinsko bylo (i přes větší počet parlamentních stran) od roku 1991 vnímáno jako země se stabilní demokratickou

vládou (jako jediná ze zemí bývalé Jugoslávie). V roce 2011 však nastaly předčasné volby, ale i vláda, která vzešla z těchto voleb, vydržela pouze rok. Naproti tomu Česká republika za dobu své existence prošla několika předčasnými volbami, úřednickými vládami a častým střídáním ministrů, což současně s nízkou spoluprací mezi vládou a opozicí představuje komplikace pro efektivní dlouhodobé plánování podniků. Mezinárodní politika všech tří států je nejvíce ovlivněna členstvím v EU, a proto je v řadě věcí totožná.

Kromě politické stability je důležitá také stabilita cen v ekonomice, která vytváří kvalitní prostředí pro rozvoj podnikatelských aktivit a z toho vyplývající ekonomický růst. Zajišťování cenové stability je ve většině demokratických zemí s tržní ekonomikou úkolem jejich centrálních bank, které se snaží stabilizovat míru inflace prostřednictvím řady nástrojů. Nejčastějším z nich jsou operace na volném trhu, pomocí kterých chtějí centrální banky usměrňovat vývoj základních úrokových sazeb. V období 2008 – 2012 byla u Malty patrná snaha eliminovat velké výkyvy míry inflace a to jak v končící konjunkturu, tak také v době recese. Naopak největší nestabilitu vykazala ČR, jelikož v roce 2008 a 2012 vykazovala nejvyšší míru inflace ze sledovaných zemí (a průměru EU). Mezi těmito lety pro změnu dosahovala nejnižších hodnot. Pokud by došlo k posunutí sledovaného období na roky 2010 až 2013, tak si cenovou stabilitu nejlépe drželo Slovinsko, jehož míra inflace se držela hodnoty 2 % pouze s velmi malými odchylkami. V režimu cílování inflace jsou dalším, i když méně využívaným, ale o to důležitějším, měnověpolitickým nástrojem centrálních bank devizové intervence, kterými lze ovlivňovat kurz národní měny. To se ale ze sledovaných zemí týká pouze centrální banky ČR, protože Malta a Slovinsko se zřekly národní měny a jsou členy Evropské měnové unie. Devizová intervence ČNB z listopadu 2013 přinesla většině podniků citelné snížení výnosů, se kterými již ve svých obchodních plánech počítali, takže ji lze sice možná pro ekonomiku vnímat jako nezbytnou, ale pro firmy měla spíše negativní dopad. Pouze podnikům, které většinu své produkce vyvázejí, přinesla zvýšení výnosů.

Z pohledu věkové struktury nejsou mezi sledovanými zeměmi žádné zásadní rozdíly. Všechny tři země ale bojují s postupným stárnutím obyvatelstva, což bude do budoucna zvyšovat nároky při financování výplaty dávek. To se bude odrážet v nutnosti provádění důchodových reforem a zásadních přeměn sociálních systémů, které budou mít podobu růstu odváděných příspěvků sociálního zabezpečení nebo reálného snižování vyplácených dávek, kdy budou vznikat tlaky na zvyšování zaměstnaneckých mezd, aby lidé mohli např. sami spořit na důchod. Obě nastíněná řešení pak budou znamenat růst nákladů firem na pracovní sílu. Nejhuře je na tom v tomto ohledu Slovinsko, ve kterém je historicky zakotveno silné

sociální citění a ochrana zaměstnanců. Aktuálně jsou nejvyšší náklady práce ve Slovinsku, kde je povinná minimální mzda zaměstnanců 2,5krát vyšší než v ČR a dokonce téměř 5krát vyšší než na Maltě. Povinné odvody sociálního zabezpečení činí ve Slovinsku 16 % ze mzdy hrazené zaměstnancem a 22 % placené jeho zaměstnavatelem. V České republice jsou tyto příspěvky dokonce ještě vyšší, kdy dohromady dosahují 45 % (11 % zaměstnanec a 34 % zaměstnavatel). Naopak na Maltě odvádí zaměstnanec i zaměstnavatel shodně 10 % každý. Vysoké vládní výdaje na výzkum a vývoj indikují kladný vztah země k inovacím a novým technologiím. Nejvyšší vládní výdaje na výzkum a vývoj jako podíl z celkových vládních výdajů si ze sledovaných zemí dlouhodobě drží Česká republika, kdy dosahuje hodnot o třetinu vyšších než Slovinsko a o více než polovinu vyšších než Malta.

Zajímavou možností, jak snížit firemní náklady, je zvolit odvětví, které podporuje vláda různými pobídkami (snížení daní, přímé dotace, zvýhodněné úvěry, státní záruky a garance, spolufinancování zaměstnávání pracovníků, atp.). V České republice je kromě již zmíněného výzkumu a vývoje investičními pobídkami podporován zpracovatelský průmysl a centra strategických služeb (sdílené služby, tvorba software, high-tech opravárenská centra). Podpora maltské vlády směřuje především do sektoru ICT, farmacie, biotechnologie a výzkumu. Zajímavý obor pro zahraniční investice je také cestovní ruch, který má velký podíl na tvorbě HDP a tudíž je pro tuto zemi důležitý. Ve Slovinsku bude v následujících letech velmi perspektivní oblast energetiky, rozvoje dopravní infrastruktury, vědy a nových technologií, protože do těchto odvětví bude dle schválených výdajových rámců proudit velké množství finančních prostředků díky veřejným zakázkám státu v rámci klíčových národních rozvojových projektů.

Výsledek hospodaření korporací asi nejvíce ovlivňují pravidla jejich zdaňování a to především sazba daně ze zisku společností. Ve Slovinsku je sazba této daně 17 %, v ČR 19 %. Specifickým případem je Malta, která má sazbu 35 %, ale systémem refundací daně umožňuje snížit efektivní sazbu až na 5 %. Malta je tak oprávněně vnímána jako daňový ráj pro firmy, a proto na Maltě sídlí velké množství společností. I přes nízkou sazbu tak je podíl korporátní daně na celkovém výběru dvojnásobně vyšší než u ČR, resp. trojnásobně vyšší než u Slovinska. U ostatních dvou zemí je tento výnos kompenzován vysokým podílem příspěvků sociálního zabezpečení. Celková míra zdanění v jednotlivých zemích se porovnává pomocí ukazatele složené daňové kvóty, který představuje podíl vybraných daní (a příspěvků sociálního zabezpečení) na HDP. Nejnižšího daňového zatížení dosahuje Malta, následovaná ČR s odstupem necelého 1 p. b. a Slovinskem s hodnotou 4 p. b. vyšší než Malta.

Podle projektu Doing Business Světové banky, který hodnotí podmínky podnikání ve 189 zemích světa, se nachází Slovinsko na 33. místě tohoto žebříčku, ČR na 75. místě a Malta až na 103. pozici. Dle tohoto reportu má nejvhodnější podnikatelské prostředí Slovinsko a své podnikatelské aktivity je nejvýhodnější směřovat právě do této země. Výsledky PEST analýzy však takto jednoznačné nejsou. ČR je zajímavá především svou strategickou polohou ve střední Evropě a kladným vztahem státu k inovační politice a s tím související investiční pobídky pro soukromé firmy. Malta má velmi výhodné podmínky zdaňování korporací a nízké příspěvky sociálního zabezpečení, což snižuje náklady společností, resp. zvyšuje jejich zisk. Podle žebříčku Doing Business je tedy nejlépe umístěno Slovinsko. Pokud by však podnik byl schopen akceptovat dlouhou dobu, kterou trvají procesy při rozjíždění chodu firmy (zahájení podnikání, získání stavebního povolení či vyřízení přípojky elektřiny), je nejzajímavější zemí pro podnikání Malta. Také zvýšené náklady na tyto počáteční procesy by se v budoucnu mnohonásobně vrátily díky příznivému systému zdanění korporací. Nízké hodnocení procesu získání úvěru je způsobeno především absencí zveřejňování informací o úvěrových subjektech.

4.4 Návrhy k zatraktivnění podnikatelského prostředí

V následující podkapitole jsou zsumírovány výsledky PEST analýzy nutné pro vytvoření doporučení jednotlivým státům, jak zvýšit atraktivitu svého podnikatelského prostředí a přilákat do země více investorů.

Za uplynulých pět let si Česká republika jako jediná ze zkoumaných zemí držela kladnou obchodní bilanci. Jelikož se jedná o státy EU, tak je pochopitelné, že největším zahraničně-obchodním partnerem jsou jiné členské státy, kdy se jejich podíl na dovozu či vývozu pohybuje v rozmezí 60 % – 80 %. To představuje velkou provázanost s ekonomikami ostatních zemí EU a s jejich hospodářskými cykly. Situace Malty je úplně jiná, kdy je možné v posledních 5 letech sledovat pokles podílu EU na zahraničním obchodu země. Jelikož má Malta velmi malý vnitřní trh, velkou část HDP tvoří vývoz a nemůže si dovolit závislost pouze na evropských zemích. Proto do EU dlouhodobě směřuje menší procento z celkového vývozu než v případě zbylých dvou zemí, a to konkrétně v roce 2012 pouze 29 %. Zřejmě i tento fakt způsobil, že Malta v uplynulých 6 letech každoročně dosáhla nejvyššího hospodářského růstu ze sledovaných zemí, resp. v roce 2009 měla nejmenší propad. Slovinská ekonomika v letech 1992 – 2008 vždy rostla, ale od roku 2009, kdy zaznamenala hluboký

propad – 8 % HDP, si vede nejhůře. ČR se pohybuje mezi těmito dvěma extrémy a dosahuje podobných hodnot jako průměr EU.

S růstem a poklesem ekonomiky souvisí spousta dalších ekonomických ukazatelů, a to již komentovaná míra inflace, dále potom nezaměstnanost a výše vládního deficitu a dluhu. Hospodářská recese představuje pro firmy snížení poptávky po jejich produktech či službách. To vede ke snižování výnosů a je nutné snížit náklady, což jde často na vrub zaměstnancům – ať už snižováním příjmů nebo propouštěním. V letech 2008 – 2013 bylo možné pozorovat zvyšování míry nezaměstnanosti jak u průměru EU, tak především u Slovinska, kde došlo k velkému nárůstu ze 4,4 % na 10,2 %. To způsobuje větší tlak na vládní rozpočty z důvodu zvýšení objemu vyplácených vládních transferů, což vede k eskalaci růstu vládního deficitu a dluhu. Zvýšení nezaměstnanosti však není jediný důvod růstu deficitu a dluhu, protože ČR a Malta si kromě roku 2009, kdy došlo k mírnému zhoršení, v tomto období držely stabilní míru nezaměstnanosti kolem 6,5 %. Růst dluhu je způsobován především dlouhodobým deficitním hospodařením. Jak bylo napsáno výše, hospodářská recese se projevuje snižováním výnosů firem. Nižší zisk znamená nižší odvod korporátní daně, dále DPH, spotřebních a dalších daní, a to nejen od podniků, ale také od občanů. Na příjmové straně veřejných rozpočtů je tedy problém ve sníženém výběru daní. Výdajová strana je kromě již uvedených transferů zatížena také vládní politikou širokého spektra veřejných statků a služeb vyžadujících vysoké výdaje na jejich financování, či neefektivním hospodařením jednotlivých organizačních složek státního aparátu.

Na základě všech zjištěných poznatků jsou v následujících odstavcích uvedena doporučení pro sledované země Evropské unie, jak zvýšit atraktivitu svého podnikatelského prostředí. Dle nízkého hodnocení v rámci projektu Doing Business je základním doporučením pro ČR zjednodušit administrativní úkony, které souvisí se zahájením podnikání. Vzorem může být Slovinsko, které využívá tzv. systém one-stop-shop, který umožňuje na jednom místě vyřídit všechny potřebné registrace a náležitosti nutné k zahájení podnikání. To by také znamenalo snížení počátečních nákladů. Zároveň je potřeba zkrátit dobu trvání vyřizování přípojky elektřiny, protože aktuálně je tato doba dvakrát tak dlouhá než na Maltě a dokonce sedmkrát delší než ve Slovinsku. Podstatným krokem k větší ochraně investorů by bylo rozšíření povinnosti zveřejňování finančních a majetkových transakcí a posílení ochrany akcionářů díky zvýšení profesní odpovědnosti manažerů za učiněná rozhodnutí. Pro zlepšení v kategorii placení daní je vyžadováno zjednodušení českého daňového systému, který svou složitostí vyžaduje velké množství času na přípravu a placení daní. Z hlediska zvýšení výkonnosti ekonomiky ČR (a také Slovinska) by bylo žádoucí navázat zahraničně obchodní

spolupráci s dalšími zeměmi mimo EU, a tím snížit provázanost s hospodářskými cykly členských zemí EU. Hospodářská recese v jiných členských státech se díky velkému vývozu ČR do těchto států může přenést k nám nebo způsobit hlubší pokles ekonomiky, než jaký by byl při nižší závislosti na hospodářské situaci v jiných členských státech. Nicméně nejdůležitějším impulsem by pro všechny tři země bylo uzákonění a následné dodržování vyrovnaného státního rozpočtu, což by s sebou neslo mezinárodně velmi pozitivně vnímané snižování vládního deficitu a dluhu. Kvalitní hospodaření státu zároveň umožňuje vytvářet investiční pobídky pro podniky, a to jak ve formě daňových výhod, tak také přímých dotací.

Pro Maltu by (podobně jako pro ČR) bylo vhodné zavést jednotné kontaktní místo sloužící k registraci a zahájení podnikání, a tím uspořít čas a především související náklady. Přívětivým krokem by bylo zkrácení doby dalších procesů na počátku podnikatelské činnosti (získání stavebního povolení, přípojka elektřiny) a současně snížením s tím spojených nákladů. Snížení těchto počátečních nákladů by znamenalo velmi výrazné vylepšení pořadí v žebříčku Doing Business. Důležitým prvkem je také zavedení úvěrových registrů, které by umožňovaly získání informací o úvěrových subjektech, a také posílení práv věřitelů vůči úvěrovým neplatičům.

Jelikož je Slovinsko nejvýše umístěnou zemí ze tří sledovaných států v celkovém hodnocení podnikatelského prostředí dle dokumentu Doing Business, je pochopitelné, že ve většině sledovaných kategorií dosahuje lepších výsledků než Malta a ČR. Přesto má v určitých indikátorech rezervy a možnosti zlepšení se. Jedním z takových případů je registrace nemovitosti, která si vyžádá čtyřikrát delší dobu než v ČR. Vhodné by bylo také zvýšení vymahatelnosti práva věřitelů při neschopnosti dlužníků splácet své závazky. Přestože má Slovinsko díky nízkým nákladům nejlepší hodnocení v oblasti vymáhání smluvních závazků, doba jejich vyřízení je více jak dvakrát delší než u České republiky a Malty. Tudíž zde vyvstává možnost vylepšení zkrácením této doby. Jak již bylo uvedeno u ČR, pro zlepšení výkonnosti ekonomiky by bylo žádoucí více spolupracovat s dalšími zeměmi mimo EU, čímž by došlo ke snížení provázanosti s hospodářskými cykly jiných členských států.

5 ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo vyhodnotit stav podnikatelského prostředí České republiky, Malty a Slovinska a na základě analýzy vytvořit doporučení pro individuálního podnikatele, do které z těchto zemí má směřovat své podnikatelské aktivity. Dílčím cílem bylo navrhnout řešení, jak zvýšit atraktivitu podnikatelského prostředí. K splnění cílů byla využita PEST analýza, v rámci které byly zkoumány politické a právní, ekonomické, sociální a technologické faktory sledovaných zemí. Současně s tím byla ke každému státu doplněna charakteristika jeho daňového systému, resp. jednotlivých daní a podmínky pro zaměstnávání pracovníků.

Před samotnou analýzou bylo na začátku potřeba teoreticky vymezit podnikatelské prostředí, a to především čím je utvářeno a jak na něj lze nahlížet. V další části byla rozebrána podpora podnikání na úrovni EU a vybraných členských států, včetně institucí podporujících podnikatelskou činnost.

Základními ukazateli určujícími kvalitu podnikatelského prostředí jsou politická a cenová stabilita. V obou těchto faktorech dlouhodobě dosahuje nejlepších výsledků Malta. Již od roku 1966 zasedají v maltském parlamentu pouze dvě politické strany, které se ve vládě střídají, a vládoucí strana mívá vždy pouze mírnou nadpoloviční většinu. To vyžaduje nutnost kooperace a shody v zásadních otázkách a nejen krátkodobé řešení na jedno politické období, než dojde k velké modifikaci přijatých zákonů stranou, která byla do té doby v opozici. V období 2008 – 2012 byla patrná snaha maltské centrální banky eliminovat velké výkyvy míry inflace, aby byla zajištěna větší stabilita cen v ekonomice.

Dalším důležitým kritériem výběru místa podnikání je míra zdanění zisku korporací a celkové daňové zatížení. I když nominální sazbu daně ze zisku má nejvyšší Malta, tak díky systému refundací je možné sazbu výrazně snížit až o 85 % a dosáhnout tak nejnižší efektivní sazbu daně ze zkoumaných států. Přestože byla následována Českou republikou s odstupem pouze necelého 1 p. b., tak nejnižšího daňového zatížení, které bylo definováno jako podíl vybraných daní na HDP, dosahuje Malta.

Kvalita podnikatelského prostředí může být v praxi měřena výší přímých zahraničních investic, které představují spokojenost zahraničních investorů s fungováním podnikatelského prostředí dané země a vyjadřují jejich zájem o vstup na tamní trh. Největší příliv těchto investic do sledovaných zemí byl v období 2003 – 2012 zaznamenán na Maltě, což potvrzuje hypotézu č. 1.

Podle reportu Doing Business, který je každoročně vydávaný Světovou bankou, má nejlepší podmínky pro podnikání Slovinsko, a proto je nejvýhodnější své podnikatelské aktivity směřovat právě do této země. Ostatní dvě zkoumané země poráží především v kategorii zahájení podnikání, protože má tzv. systém one-stop-shop, kdy je možné téměř všechny administrativní úkony a registrace provést na jednom místě, což ušetří čas i náklady. Potvrzena tak byla i hypotéza č. 2. Po bližším analyzování jednotlivých faktorů dokumentu Doing Business a provedení PEST analýzy však byl učiněn závěr, že pokud by byl podnik schopen akceptovat dlouhou dobu, kterou trvají procesy při rozjíždění chodu firmy (zahájení podnikání, získání stavebního povolení či vyřízení přípojky elektřiny), je nejzajímavější zemí pro podnikání Malta. Také zvýšené náklady na tyto počáteční procesy by se v budoucnu mnohonásobně vrátily díky příznivému systému zdanění korporací.

U Slovinska a ČR byl vysledován velký podíl na jejich vývozu do ostatních členských zemí, což způsobuje velkou provázanost s hospodářskými cykly jiných zemí. Proto se nabízí doporučení navázat zahraničně-obchodní spolupráci s dalšími zeměmi mimo EU, tak jak to má učiněno Malta. Slovinsko může být vzorem v jednoduchosti zahájení podnikání (a také v dalších navazujících procesech) díky jednotnému registračnímu místu, kde začínající firma může učinit všechny potřebné úkony k zahájení činnosti. Podobné zjednodušení by bylo žádoucí vytvořit také u ČR a především u Malty, která nebýt složitosti registrace a vysokých počátečních nákladů, tak by se v žebříčku podnikatelských prostředí zemí Doing Business jistě pohybovala na předních příčkách. Také v dalších procesech spojených se startem podnikání jako získání stavebního povolení nebo vyřízení přípojky elektřiny by bylo žádoucí zjednodušení těchto postupů, resp. zkrácení doby vyřizování a snížení s tím spojených nákladů. Pro ČR bylo velkým přínosem zjednodušení daňového systému, protože stávající úprava si vyžádá spoustu času i nákladů na přípravu a placení daní. V neposlední řadě by bylo vhodné rozšířit povinnost zveřejňování finančních a majetkových transakcí a posílit ochranu akcionářů díky zvýšení profesní odpovědnosti manažerů za učiněná rozhodnutí. Malta by měla zavést úvěrové registry, které by umožňovaly získání informací o úvěrových subjektech, a také upevnit práva věřitelů vůči neplatičům úvěru. Slovinsko dosáhlo nejlepšího umístění ze sledovaných zemí v reportu Doing Business, proto je pochopitelné, že má velmi vstřícné administrativní postupy při jednotlivých součástech provozování podnikatelské činnosti. Možným vylepšením může být zkrácení doby při některých úkonech (např. registraci nemovitosti nebo vymáhání smluvních závazků).

Nicméně hlavním krokem pro všechny sledované země by mělo být dodržování vyrovnaného státního rozpočtu, což by znamenalo snižování vládního deficitu a dluhu, které

je mezinárodně velmi pozitivně vnímané. Kvalitní hospodaření státu zároveň umožňuje vytvářet různé investiční pobídky pro podniky (daňové výhody, přímé dotací, atd.)

Cíle práce byly dle mého názoru splněny, protože bylo na základě analýzy učiněno doporučení pro individuálního podnikatele, do které ze sledovaných zemí má směřovat své podnikatelské aktivity, a zároveň vytvořeny návrhy řešení k zatraktivnění podnikatelského prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura:

BĚLOHLÁVEK, František a kol. *Management*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2006. 724 s. ISBN 80-251-0396-X.

BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdaléna HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. B. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.

ČÁP, Z., P. JAHIELKA, L. JOSKOVÁ, J. HEJDA a V. VANĚČKOVÁ. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013. 784 s. ISBN 978-80-7201-917-5.

HEMMELGARN, Thomas. *Taxation Trends in the European Union*. 2013 edition. Luxembourg: Publications Office of European Union, 2013. 316 s. ISBN 978-92-79-28852-4.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Strategický marketing, Strategie a trendy*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 368 s. ISBN 978-80-247-4670-8.

KLÍMOVÁ, Viktorie. *Rozvoj malého a středního podnikání*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 133 s. ISBN 978-80-210-4239-1.

KOŠŤAN, Pavol a Oldřich ŠULER. *Firemní strategie: plánování a realizace*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2002. 124 s. ISBN 80-7226-657-8.

MALACH, Antonín a kol. *Jak podnikat po vstupu do EU*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. 528 s. ISBN 80-247-0906-6.

MANDYSOVÁ, Ivana. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. 1. vyd. Univerzita Pardubice: Tiskárny Havlíčkův Brod, 2009. 174 s. ISBN 978-80-7395-220-4.

MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister&Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

NOVOTNÝ, Jiří. *Nauka o podniku – výstavba podniku*. 1. vyd. Aleš Čeněk, 2007. 216 s. ISBN 978-80-7380-071-0.

SRPOVÁ, J., V. ŘEHOŘ a kol., *Základy podnikání*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 432 s. ISBN 978-80-247-2229-5.

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 219 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

SYNEK, Miloslav a kol. *Manažerská ekonomika*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 480 s. ISBN 978-80-247-3494-1.

SUDER, Gabriele. *Doing business in Europe*. Los Angeles: Sage Publications, 2008. 360 s. ISBN 978-141-2918-473.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vyd. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejný a podnikatelský sektor*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2009. 190 s. ISBN 978-80-8694-690-0.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vyd. Jihlava: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

VEBER, J., J. SRPOVÁ a kol. *Podnikání malé a střední firmy*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 311 s. ISBN 978-80-247-2409-6.

ZDRAŽILOVÁ, Dana a kol., *Společenská odpovědnost podniků. Transparentnost a etika podnikání*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 167 s. ISBN 978-80-7400-192-5.

Elektronické dokumenty a ostatní:

AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *Aplikační výklad pro vymezení pojmů drobný, malý a střední podnikatel a postupů pro zařazování podnikatelů do jednotlivých kategorií*. [online]. czechinvest.org, 2014 [21. 8. 2013]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/05-01-m-definice-msp-296-cz.pdf>.

AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *O CzechInvestu*. [online]. czechinvest.org, 2014 [5. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>

AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *Výzkum a vývoj*. [online]. czechinvest.org, 2014 [20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/podpora-vyzkumu-a-vyvoje>

AGENTURA PRO PODPORU PODNIKÁNÍ A INVESTIC. *Investiční pobídky*. [online]. czechinvest.org, 2014 [1. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/brozura-pobidek-3297-cz.pdf>.

CZECHTRADE.CZ. *O CzechTrade*. [online]. 2013 [5. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/>

ČESKÁ EXPORTNÍ BANKA. *Profil banky*. [online]. 2014 [6. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/kdo-jsme/profil-banky/>

ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA. *Výroční zpráva 2012*. [online]. ČZRB, 2012 [6. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/o_bance/vyrocn_i_zpravy/CMZRB_final_12.pdf.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Projekce obyvatelstva České republiky*. [online]. ČSÚ, 2013 [20. 3. 2014]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/A6003061EE/\\$File/402013u.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/A6003061EE/$File/402013u.pdf).

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Výdaje na výzkum a vývoj jsou nejvyšší od vzniku ČR*. [online]. ČSÚ, 2013 [22. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/vydaje_na_vyzkum_a_vyvoj_jsou_nejvyssi_od_vzniku_cr_20131107

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zahraniční obchod České republiky prosinec 2013*. [online]. ČSÚ, 2014 [8. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6001-13>

ČNB. *Měnověpolitické nástroje* [online]. Česká národní banka, 2014 [22. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/

ČNB. *Úloha měnové politiky*. [online]. Česká národní banka, 2014 [22. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/

DELOITTE GLOBAL SERVICES. *Taxation and Investment in Malta 2011*. [online]. Deloitte.com, 2011 [20. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Malta/Local%20Assets/Documents/Tax/Publications/dttl_tax_guide_2011_Malta.pdf.

DEMOGRAFIE. *ANALÝZA: Populační vývoj ČR v roce 2012*. [online]. Demografie.info, 2013 [20. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=899

DRASTÍKOVÁ, Jana a KUBEČKOVÁ Magdaléna. *Bariéry podnikání na vnitřním trhu EU – aneb Jak zdolat všechny překážky* [online]. 2008 [15. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/38/11482-vs_bariery_eu_brozura.pdf. ISBN 978-80-248-1903-7/

EGAP. *Profil*. [online]. EGAP.cz, 2014 [6. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/index.php>

ENTERPRISE EUROPE NETWORK. *Sít' v ČR*. [online]. enterprise-europe-network.cz, 2014 [5. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.enterprise-europe-network.cz/cs/o-nas/sit-v-cr>

EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion policy 2014 -2020: A reformed Cohesion Policy for Europe*. [online]. ec.europa.eu, 2014 [20. 3. 2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/funding/data/graphics/cohesionpolicy20142020_full_highres.png

EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion policy 2014 – 2020: Programmning 2014 2020: the timetable*. [online]. ec.europa.eu, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_en.cfm#2

EUROPEAN COMMISSION. *The 2012 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the EU27 Members States (2010-2060)*. [online]., ec.europa.eu 2012 [29. 3. 2014].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/e-e-2012-2_en.pdf.

EUROSTAT. *General government deficit (-) and surplus (+) – annual data*. [online]. Eurostat.ec.europa.eu, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teina200>

EUROSTAT. *General government gross debt - annual data*. [online]. Eurostat.ec.europa.eu, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teina225>

EUROSTAT. *HICP – inflation rate*. [online]. Eurostat.ec.europa.eu, 2014 [23. 3. 2014]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tec00118&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>

EUROSTAT. *Real GDP growth rate volume*. [online]. Eurostat.ec.europa.eu, 2014 [20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

EUROSTAT. *Total GBAORD as a % of total general government expenditure*. [online]. Eurostat.ec.europa.eu, 2014 [11. 3. 2014]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gba_nabste&lang=en

EUROSTAT. *Unemployment rate - annual data*. [online]. Eurostat.ec.europa.eu, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsun20&plugin=0>

GOVERNMENT OFFICE FOR DEVELOPMENT AND EUROPEAN COHESION POLICY. *Data on drawing on the EU funds*. [online]. eu-skladi.si, 2014 [28. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.eu-skladi.si/funds/drawing-on-the-eu-funds/data-on-drawing-on-the-eu-funds/data-on-drawing-on-the-eu-funds>

GOVERNMENT OFFICE FOR LOCAL SELF-GOVERNMENT AND REGIONAL POLICY. *Operational Programme for Human Resources Development for the Period 2007 – 2013*. [online]. arhiv.svlr.gov.si, 2007 [29. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.arhiv.svlr.gov.si/fileadmin/svlrsrp.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/KOHEZIJA_-_angleska_stran/OP-HRD_ENG.pdf

GOVERNMENT OF MALTA. *Maltese Parliaments*. [online]. gov.mt, 2014 [18. 3. 2014]. Dostupné z: <https://www.gov.mt/en/Government/Government%20of%20Malta/Maltese%20Parliaments/Pages/Maltese-Parliaments.aspx>

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA. *Political system*. [online]. vlada.si, 2014 [19. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.vlada.si/en/about_slovenia/political_system/

HK ČR. *Malí a střední podnikatelé: Intervence ČNB nás poškozují* [online]. Hospodářská komora České republiky, 2014 [22. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/mali-a-stredni-podnikatele-intervence-cnb-nas-poskozuji-47728.html>

INDEXMUNDI. *Age structure Malta*. [online]. indexmundi.com, 2014 [17. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/malta/age_structure.html

INDEXMUNDI. *Age structure Slovenia*. [online]. indexmundi.com, 2014 [18. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/slovenia/age_structure.html

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Životní a pracovní podmínky ČR*. [online]. MPSV, 2014 [11. 3. 2014]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/cesko/

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Životní a pracovní podmínky Malty*. [online]. MPSV, 2013 [12. 3. 2014]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/malta

INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Životní a pracovní podmínky Slovinska*. [online]. MPSV, 2011 [12. 3. 2014]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/slovinsko

INTERNATIONAL MONETARY FUND. *World Economic Outlook Database, April 2014*. [online]. IMF, 2014 [17. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/01/weodata/weorept.aspx?sy=2012&ey=2012&scsm=1&ssd=1&sort=subject&ds=%2C&br=1&pr1.x=38&pr1.y=6&c=946%2C137%2C122%2C181%2C124%2C918%2C138%2C964%2C182%2C960%2C968%2C423%2C935%2C128%2C939%2C936%2C961%2C172%2C132%2C184%2C134%2C174%2C144%2C944%2C178%2C136%2C112%2C941&s=PPPPC&grp=0&a=>

JEDLIČKA, Jan a Katarzyna RZENTARZEWSKA. *Cohesion Policy and other EU assistance programmes in 2014 – 2020*. [online]. erstegroup.com, 2014 [21. 8. 2013]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0CDsQFjAC&url=https%3A%2F%2Fwww.erstegroup.com%2Fen%2FDownloads%2Fd9699ce5-84df-47d4-ab58-b23c30cbf91b.pdf&ei=pBBNU-6PIsWLOOj8gEg&usg=AFQjCNGeTNH-L8Lhl-i_jimenmMup6J7Yg&bvm=bv.64764171,d.ZWU

JEŽEK, Filip. *Význam podnikatelského prostředí a jeho stručná charakteristika v podmínkách ČR*. [online]. München: MPRA, 2009 [31. 8. 2013]. Dostupné z: http://mpra.ub.uni-muenchen.de/12467/1/MPRA_paper_12467.pdf

KPMG. *Nízké korporátní daně lákají zahraniční investory, ti se za nimi začínají přesouvat dále na Východ*. [online]. kpmg.com, 2014 [11. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.kpmg.com/cz/cs/issuesandinsights/articlespublications/press->

releases/stranky/n%C3%ADzke-korporatni-dane-lakaji-zahranicni-investory-ti-se-za-nimi-zacinaji-presouvat-dale-na-vychod.aspx

MALTA ENTERPRISE CORPORATION. *About us*. [online]. maltaenterprise.com, 2012 [28. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.maltaenterprise.com/en/about-us>

MALTA ENTERPRISE CORPORATION. *Assistance programs*. [online]. maltaenterprise.com, 2012 [28. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.maltaenterprise.com/en/business/assistance>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Dávkový systém nemocenského pojištění*. [online]. MPSV, 2014 [8. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/7#dsn>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Odbor 65 – analýz a statistik. *Minimální mzda*. [online]. MPSV, 2014 [8. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/13833>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Příprava období 2014 – 2020*. [online]. strukturalni-fondy.cz, 2014 [6. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Analýza konkurenceschopnosti České republiky*. [online]. MPO, 2009 [11. 3. 2014]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rc=t=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fdownload.mpo.cz%2Fget%2F40914%2F46007%2F555186%2Fpriloha001.pdf&ei=1uxLU9CJIYabtQbThICoDA&usg=AFQjCNG4gCDQ6zbYL4JNeQn2rP_dFOPAXQ

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Environmentální politika a nástroje*. [online]. MŽP, 2014 [5. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_politika_nastroje

MINISTRY FOR EUROPEAN AFFAIRS AND IMPLEMENTATION OF THE ELECTORAL MANIFESTO 2014. *Operational Programme I*. [online]. Eufunds.gov.mt, 2014 [20. 3. 2014]. Dostupné z: <https://eufunds.gov.mt/en/Operational%20Programmes/Structural%20Funds%20and%20Cohesion%20Fund%202007%202013/Operational%20Programme%20I%20-%20Priority%20Axis/Pages/Operational-Programme-I.aspx>

MINISTRY FOR EUROPEAN AFFAIRS AND IMPLEMENTATION OF THE ELECTORAL MANIFESTO 2014. *Operational Programme II*. [online]. Eufunds.gov.mt, 2014 [20. 3. 2014]. Dostupné z: <https://eufunds.gov.mt/en/Operational%20Programmes/Structural%20Funds%20and%20Cohesion%20Fund%202007%202013/Operational%20Programme%20II%20-%20Priority%20Axis/Pages/Operational-Programme-II.aspx>

MINISTRY FOR EUROPEAN AFFAIRS AND IMPLEMENTATION OF THE ELECTORAL MANIFESTO 2014. *Public Consultation – EU fund for Malta 2014 – 2020*. [online]. Eufunds.gov.mt, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://eufunds.gov.mt/en/Information/Pages/Public-Consultation-EU-funds-for-Malta-2014-2020.aspx>

MINISTRY OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND TECHNOLOGY. *Institutions Operating within the Ministry's Area of Activity*. [online]. mgrt.gov.si, 2014 [29. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.mgrt.gov.si/en/about_the_ministry/institutions_operating_within_the_ministrys_area_of_activity/

MINISTRY OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND TECHNOLOGY. *InvestSlovenia Team provides intelligence that takes investors in the right direction*. [online]. investslovenia.org, 2014 [29. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.investslovenia.org/about-us/>

MINISTRY OF FINANCE – REPUBLIC OF SLOVENIA. *Tax administration of the republic of Slovenia – tax rate*. [online]. 2014 [19. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.durs.gov.si/en/angleske_strani/personal_income_tax/tax_rate/

MINISTRY OF FINANCE – REPUBLIC OF SLOVENIA. *Tax administration of the republic of Slovenia – corporate tax*. [online]. durs.gov.si, 2014 [19. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.durs.gov.si/en/angleske_strani/personal_income_tax/tax_rate/

MINISTRY OF FINANCE – REPUBLIC OF SLOVENIA. *Davčna uprava republike Slovenije – minimalna in zajamčena plača*. [online]. durs.gov.si, 2014 [19. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.durs.gov.si/si/aktualno/minimalna_in_zajamcena_placa/

HAMPL, David. *Chcete podnikat, ale nemáte dostatek zkušeností? Využijte pomoci státních institucí a agentur*. [online]. MladýPodnikatel.cz, 2012 [7. 3. 2014]. Dostupné z: <http://mladypodnikatel.cz/chcete-podnikat-ale-nemate-dostatek-zkusenosti-vyuzijte-pomoci-statnich-instituci-a-agentur-t1257>

OECD. *The OECD classification of taxes*. [online]. OECD.org, 2014 [5. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/ctp/tax-policy/RS2013-OECD-classification-of-taxes.pdf>

OSTRAVA. *Jednotné kontaktní místo (JKM)*. [online]. ostrava.cz, 2014 [5. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/zivnostensky-urad/dalsi-odkazy/jednotne-kontaktni-misto-jkm>

SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO. *Programsko obdobje 2014 – 2020*. [online]. eu-skladi.si, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.eu-skladi.si/2014-2020/programsko-obdobje-2014-2020/?searchterm=2014%202020>

STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost*. [online]. strukturalni-fondy.cz, 2014 [6. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU/Operacni-programy/OP-Podnikani-a-inovace-pro-konkurenceschopnost/>

STŘEDISKO SPOLEČNÝCH ČINNOSTI AV ČR. Věda a výzkum. *Programové období 2014 – 2020*.

[online]. AV ČR, 2012 [6. 3. 2014]. Dostupné z: http://oei.avcr.cz/fondy_evropske_unie/progr_amoove_obdobi_2014_2020.html

ŠIMÁNEK, Libor. *Malta životní a pracovní podmínky*. [online]. Integrovaný portál MPSV, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/malta/

ŠIMÁNEK, Libor. *Slovinsko životní a pracovní podmínky*. [online]. Integrovaný portál MPSV, 2014 [27. 3. 2014]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/slovinsko/

ŠMÍDLOVÁ, Pavla. *Životní a pracovní podmínky v České republice*. [online]. Integrovaný portál MPSV, 2014 [22. 3. 2014]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_cr/zp_vytah

UNCTADSTAT. *Inward and outward foreign direct investment flows, annual, 2003 – 2012*. [online]. unctadstat.unctad.org, 2014 [1. 4. 2014]. Dostupné z: <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx>

ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNÍ ZKUŠEBNICTVÍ. *SOLVIT – Pomoc při řešení problémů na vnitřním trhu ES*. [online]. unzmz.cz, 2014 [5. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.unmz.cz/urad/solvit-pomoc-pri-reseni-problemu-na-vnitrnim-trhu-es>

WORLD BANK. *Doing business 2014: Regional profile: European Union* [online]. World Bank, 2013 [12. 2. 2014]. ISBN 978-082-1399-842. Dostupné z: http://www.doingbusiness.org/Reports/~/_media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Profiles/Regional/DB2014/DB14-European-Union.pdf.

ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V LUBLANI. *Souhrnná teritoriální informace Slovinsko*. [online]. BusinessInfo.cz, 2013 [18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/slovinsko-2013-11-27.pdf>.

ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD ČR V ŘÍMĚ. *Souhrnná teritoriální informace Malta* [online]. BusinessInfo.cz, 2013 [18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/malta-2013-09-30.pdf>.

Zákony:

Zákon č. 353 ze dne 26. září 2003 o spotřebních daních. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 118, s. 5730 – 5797. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2003/118-2003.pdf>.

Zákon č. 16 ze dne 21. prosince 1992 o dani silniční. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 006, s. 130 – 144. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1993/006-1993.pdf>

Zákon č. 338 ze dne 4. května 1992 o dani z nemovitých věcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992. částka 071, s. 1946 – 1976. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1992/071-1992.pdf>.

Zákonné opatření senátu č. 340 ze dne 9. října 2013 o dani z nabytí nemovitých věcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013. částka 132, s. 5982 – 6004. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2013/132-2013.pdf>.

Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992. částka 117, s. 3474 – 3520. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1992/117-1992.pdf>.

Zákon č. 261 ze dne 19. září 2007 o stabilizaci veřejných rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2007. částka 085, s. 3154 – 3264. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2007/085-2007.pdf>.

Zákon č. 235 ze dne 1. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004. částka 078, s. 4946 – 5024. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2004/078-2004.pdf>.

Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE). In: *Úřední věstník L 294*. 10/11/2001 s. 0001 - 0021. Dostupný také z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R2157:CS:NOT>

SEZNAM ZKRATEK

a. s.	Akciová společnost
AV ČR	Akademie věd České republiky
ČEB	Česká exportní banka
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EEN	Enterprise Europe Network
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
EHP	Evropský hospodářský prostor
EHZS	Evropské hospodářské zájmové sdružení European Economic Interest Grouping
EK	Evropská komise European Commission
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond European Fisheries Fund
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje European Regional Development Fund
ESF	Evropský sociální fond European Social Fund
EU	Evropská unie European Union
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova European Agricultural Fund for Rural Development
FO	Fyzická osoba
FS	Fond soudržnosti Cohesion Fund
GBAORD	Government budget appropriations or outlays on research and development
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod

HSS	Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU Economic and social cohesion of the European Union
ICT	Informační a komunikační technologie
IMF	International Monetary Fund
IOP	Integrovaný operační program
IT	Informační technologie
JKM	Jednotná kontaktní místa
k. s.	Komanditní společnost
ME	Malta Enterprise
MMF	Mezinárodní měnový fond
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MSP	Malé a střední podniky
NATO	Severoatlantická aliance North Atlantic Treaty Organization
NRP	Národní rozvojový plán
NSSR	Národní strategický referenční rámec
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj Organisation for Economic Co-operation and Development
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP	Operační program
OSN	Organizace spojených národů United Nations
p. b.	Procentní bod
PO	Právnícká osoba
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
SBA	Small Business Act for Europe
SCE	Evropská družstevní společnost European Cooperative Society
SE	Evropská akciová společnost Societa Europaea
SFR	Socialistická federativní republika Jugoslávie

SPIRIT	Slovenian Public Agency for Entrepreneurship, Innovation, Development, Investment and Tourism
ÚP	Úřad práce
v. o. s.	Veřejná obchodní společnost
VaV	Výzkum a vývoj
WTO	Světová obchodní organizace World Trade Organization
ZTP/P	Zvlášť těžké postižení s potřebou průvodcem

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2014

Bc. Zuzana Zetková

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Index snadnosti podnikání 189 zemí

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Index snadnosti podnikání 189 zemí

Rank	Economy	Rank	Economy	Rank	Economy	Rank	Economy
1	Singapore	49	Slovak Republic	97	Solomon Islands	145	Tanzania
2	Hong Kong	50	Kazakhstan	98	Namibia	146	Uzbekistan
3	New Zealand	51	Tunisia	99	Vietnam	147	Nigeria
4	United States	52	Spain	100	Palau	148	Madagascar
5	Denmark	53	Mexico	101	St. Kitts and Nevis	149	Sudan
6	Malaysia	54	Hungary	102	Costa Rica	150	Gambia
7	Korea	55	Panama	103	Malta	151	Iraq
8	Georgia	56	Botswana	104	Kuwit	152	Iran
9	Norway	57	Tonga	105	Nepal	153	Algeria
10	United Kingdom	58	Bulgaria	106	Belize	154	Burkina Faso
11	Australia	59	Brunei Darussalam	107	Grenada	155	Mali
12	Finland	60	Luxembourg	108	Philippines	156	Micronesia
13	Iceland	61	Samoa	109	Paraguay	157	Togo
14	Sweden	62	Fiji	110	Pakista	158	Comoros
15	Ireland	63	Belarus	111	Lebanon	159	Lao PDR
16	Taiwan	64	St. Lucia	112	Ukraine	160	Djibouti
17	Lithuania	65	Italy	113	Papua New Guinea	161	Suriname
18	Thailand	66	Trinidad and Tobago	114	Marshall Islands	162	Bolivia
19	Canada	67	Ghana	115	Guyana	163	Gabon
20	Mauritius	68	Kyrgyz Republic	116	Brazil	164	Afghanistan
21	Germany	69	Turkey	117	Dominican Republic	165	Syrian Arab Republic
22	Estonia	70	Azerbaijan	118	El Salvador	166	Equatorial Guinea
23	United Arab Emirates	71	Antigua and Barbuda	119	Jordan	167	Cote d' Ivoire
24	Latvia	72	Greece	120	Indonesia	168	Cameroon
25	Macedonia	73	Romania	121	Cape Verde	169	Sao Tomé and Príncipe
26	Saudi Arabia	74	Vanuatu	122	Kiribati	170	Zimbabwe
27	Japan	75	Czech Republic	123	Swaziland	171	Malawi
28	Netherlands	76	Mongolia	124	Nicaragua	172	Timor-Leste
29	Switzerland	77	Dominica	125	Ethiopia	173	Mauritania
30	Austria	78	Moldova	126	Argentina	174	Benin
31	Portugal	79	Guatemala	127	Honduras	175	Guinea
32	Rwanda	80	Seychelles	128	Egypt	176	Nigeria
33	Slovenia	81	San Marino	129	Kenya	177	Haiti
34	Chile	82	St. Vincent and Grenadines	130	Bangladesh	178	Senegal
35	Israel	83	Zambia	131	Bosnia and Herzegovina	179	Angola
36	Belgium	84	Bahamas	132	Uganda	180	Guinea-Bissau
37	Armenia	85	Sri Lanka	133	Yemen	181	Venezuela
38	France	86	Kosovo	134	India	182	Myanmar
39	Cyprus	87	Moroco	135	Ecuador	183	Congo, Dem. Rep.
40	Puerto Rico	88	Uruguay	136	Lesotho	184	Eritrea
41	Sout Africa	89	Croatia	137	Cambodia	185	Congo, Rep.
42	Peru	90	Albania	138	West Bank and Gaza	186	South Sudan
43	Colombia	91	Barbados	139	Mozambique	187	Libya
44	Montenegro	92	Russian Federation	140	Burundi	188	Central African Rep.
45	Poland	93	Serbia	141	Bhutan	189	Chad
46	Bahrain	94	Jamaica	142	Sierra Leone		
47	Oman	95	Maldives	143	Tajikistan		
48	Qatar	96	China	144	Liberia		

Zdroj: WORLD BANK. Doing Business 2014; vlastní úprava